

**PREIĻU RAJONA
PARTNERĪBA**

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPAS INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonda
lauku attīstībai

BIEDRĪBAS „PREIĻU RAJONA PARTNERĪBA” SABIEDRĪBAS VIRZĪTAS VIETĒJĀS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJAS 2015.-2020.GADAM NOVĒRTĒJUMS

2014. – 2022.GADS

Latvijas Lauku attīstības programmas 2014.-2020.gadam pasākumā “Biedrības “Preiļu rajona partnerība” sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas 2015.-2020.gadam īstenošana

Saturs

Kopsavilkums	1
SVVA stratēģijas mērķi, rīcības, rādītāji	3
Mērķa grupas viedokļu apkopojums par SVVA stratēģijas izpildi un ietekmi	14
Uzņēmējdarbības projekti	16
Dzīvošana – sabiedriskā labuma projekti	20
NVO un pašvaldību ieguldījums SVVA stratēģijas mērķu sasniegšanā	23
Ietekme ilgtermiņā un sadarbība	27
LEADER projektu administrēšana un komunikācija ar VRG	33
NVO kā VRG biedri un projektu īstenotāji	40
LEADER radītās inovācijas	42
Veiksmes stāstu analīze	47
ES aktuālās tendences stratēģijas īstenošanā	52
Galvenie teritorijas attīstības izaicinājumi – risinājumu iespējas ar LEADER instrumentiem	59
Migrācija un demogrāfija	61
Iedzīvotāju ierosinājumi nākamā perioda stratēģijai	65
Pielikumi	66

Kopsavilkums

PĒTĪJUMA PAMATOJUMS

Pētījums veikts, pamatojoties uz plānošanas dokumentiem, normatīvajiem aktiem, kādi bija spēkā 2014. – 2020. gada plānošanas periodā attiecībā uz LEADER pieejas finansējuma apgūšanu.

Pētījums aptver Līvānu novada un Preiļu novada teritorijas, vietējā līmenī atbilstošais plānošanas dokuments ir Preiļu rajona vietējās attīstības stratēģija, biedrības “Preiļu rajona partnerība” (VRG) veiktās darbības.

Pētījuma ietvaros notikušas 11 mērķa grupu - iedzīvotāju fokusgrupas, 7 no tām atbilstošās teritorijas pagastos, 2 – pašvaldībās un 1 – Partnerības padomē. Viedokļu apkopošanai un analīzei izmantotas 100 respondentu anketas, gan papīra formā, gan elektroniski aizpildītas tiešsaistē. Datu salīdzināmo lielumu labākai uzskatei izmantoti grafiki, tabulas un diagrammas. LEADER ieviesto un uz pētījuma nodošanas brīdi ieviešanas procesā esošo projektu dati ņemti no “Preiļu rajona partnerības” LEADER projektu datu bāzes.

PĒTĪJUMA MĒRĶIS

Veikt noslēguma izvērtējumu par biedrības “Preiļu rajona partnerība” vietējās attīstības stratēģijas 2015. – 2020. gadam ieviešanas gaitu un pienesumu biedrības darbības teritorijas attīstībai, formulēt priekšnoteikumus tālākai efektīvai VRG un sadarbības partneru darbībai Preiļu un Līvānu novadu teritorijās, kā arī definēt turpmākos darbības virzienus 2021. – 2027. plānošanas periodā.

PĒTĪJUMA GALVENĀS DAĻAS

Raksturots, kādas stratēģijā definētās vajadzības ar īstenotajām rīcībām tika apmierinātas. Apkopoti Rīcību rezultātu rādītāji.

Raksturotas stratēģijas rīcības, kuras ir veicinājušas kvalitatīvas pārmaiņas teritorijā.

Raksturots, kā īstenotie projekti ir risinājuši teritorijā identificētās un stratēģijā definētās vajadzības, raksturota projektu ietekme īstermiņā/ilgtermiņā.

Sniegta informāciju, vai projekti ir aktualizējuši kādas jaunas vajadzības VRG darbības teritorijā.

Raksturota īstenoto projektu ietekme uz uzņēmējdarbības attīstību, teritorijas attīstību, iedzīvotāju dzīves vides kvalitātes paaugstināšanu, teritorijas līdzsvarotu attīstību.

Sniegts izvērtējums par projektu pieteikumu vērtēšanas kritērijiem, t.sk. norādot kurus kritērijus projektu pieteicējiem ir visgrūtāk izprast vai izpildīt.

Sniegts kopsavilkumu par iemesliem projektu noraidīšanai, to atsaukšanai vai lēmumu pārsūdzībām.

Novērtēta mērķgrupu apmierinātība ar projektu VRG darbību un atgriezenisko saiti, LEADER pieeju, rezultātiem.

Raksturoti LEADER kritēriji, kuri tiek ievēroti un īstenoti stratēģijas ieviešanā.

Raksturots, kā projektos tiek izvērtēta inovācija.

Raksturota inovācijas kritēriju izpilde, t.sk. minēts, kādi inovatīvi projekti ir īstenoti VRG teritorijā.

Raksturots, kādas jaunas (teritorijā nebijušas) zināšanas, metodes, sadarbības veidu u.c. inovāciju ienākšanu veicinājis LEADER.

Raksturots, cik lielā mērā īstenotie inovatīvie projekti ietekmējuši citus procesus, notikumus un situācijas teritorijā.

Sniegti priekšlikumi vienotas inovāciju definīcijas izveidei.

PĒTĪJUMĀ SPECIFISKI IZVĒRTĒTAS TĒMAS:

Uzņēmējdarbības raksturojums

Migrācija un demogrāfija

Sabiedriskais labums

Stratēģiskā virzība ES aktuālajās jomās - viedo ciemu, digitalizācijas, zaļās transformācijas, augstas pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu, bioekonomikas un aprītes ekonomikas, kā arī vietējo ražotāju un patērētāju sadarbības aktivitātes.

PĒTĪJUMA PASŪTĪTĀJS

Pētījuma pasūtītājs ir Preiļu un Līvānu novadu teritorijas aptverošā Vietējās rīcības grupa: biedrība “Preiļu rajona partnerība”.

PĒTĪJUMA IZSTRĀDĀTĀJS

Pētījuma izstrādātājs ir biedrība “Ūdenszīmes”.

Pētījums veikts 2022.gada jūlijā – oktobrī, tajā atspoguļoti 2022.gada oktobrī aktuālie biedrības “Preiļu rajona partnerība” rīcībā esošie dati, mērķa grupu viedokļi un oficiālā statistika.

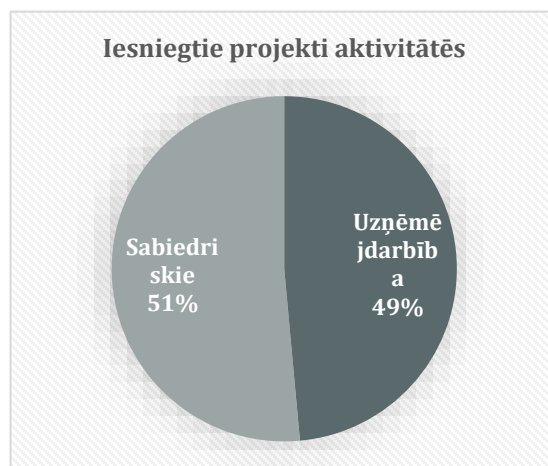
SVVA stratēģijas mērķi, rīcības, rādītāji

KOPĒJĀ LEADER PROJEKTU STATISTIKA

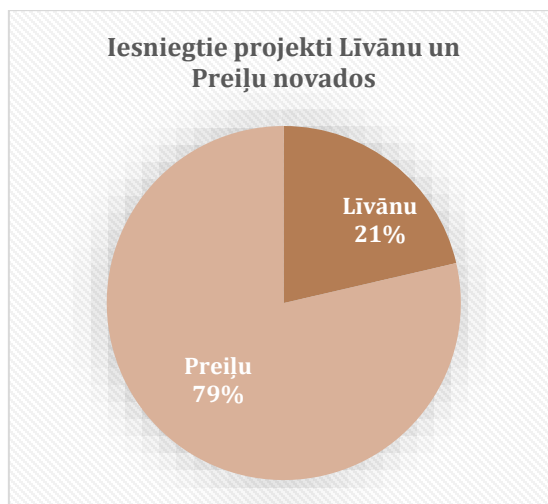
periodā 2015 - 2020

(t.sk. iesniegtie, apstiprinātie, noraidītie, atsauktie)

Kopējais iesniegto projektu skaits periodā 2015 - 2020 (t.sk. iesniegtie, apstiprinātie, noraidītie, atsauktie)	276
Uzņēmējdarbības	134
Sabiedriskie	142

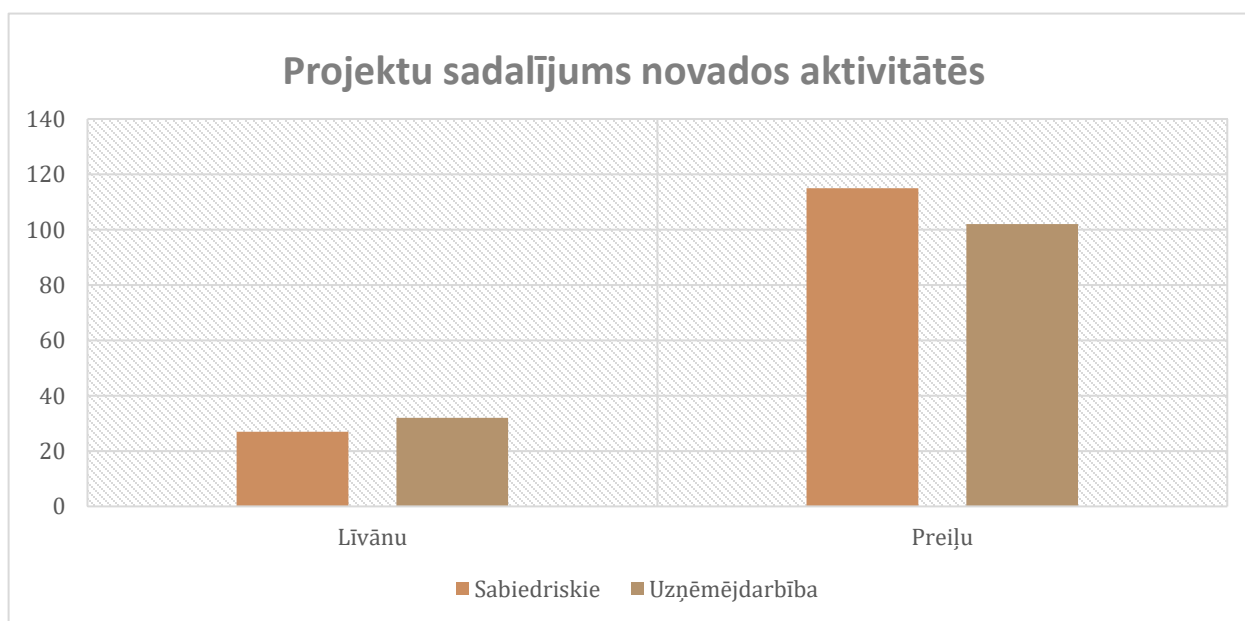
Projektu sadalījums pa novadiem (t.sk. iesniegtie, apstiprinātie, noraidītie, atsauktie)	276
Līvānu	59
Preiļu	217

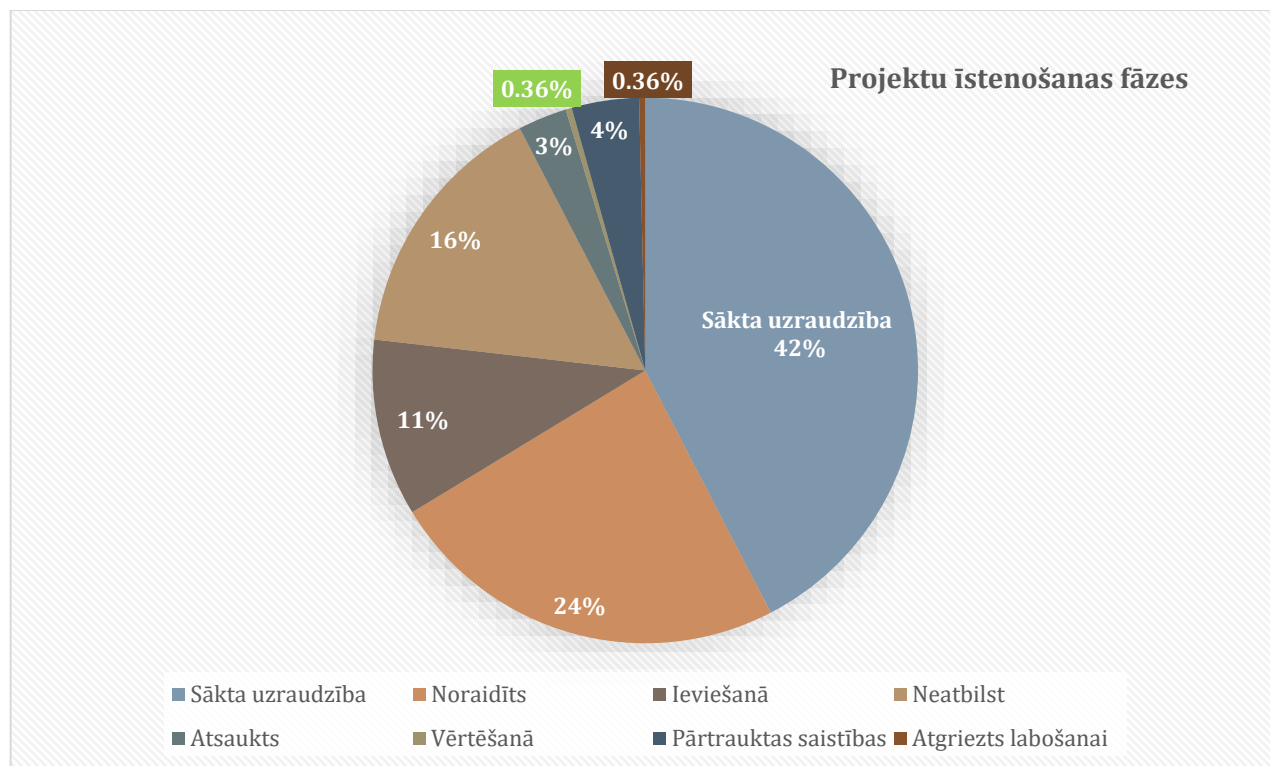
Projektu sadalījums NOVADOS aktivitātēs

(t.sk. iesniegtie, apstiprinātie, noraidītie, atsauktie)

	Līvānu	Preiļu
sabiedriskie	27	115
uzņēmējdarbības	32	102

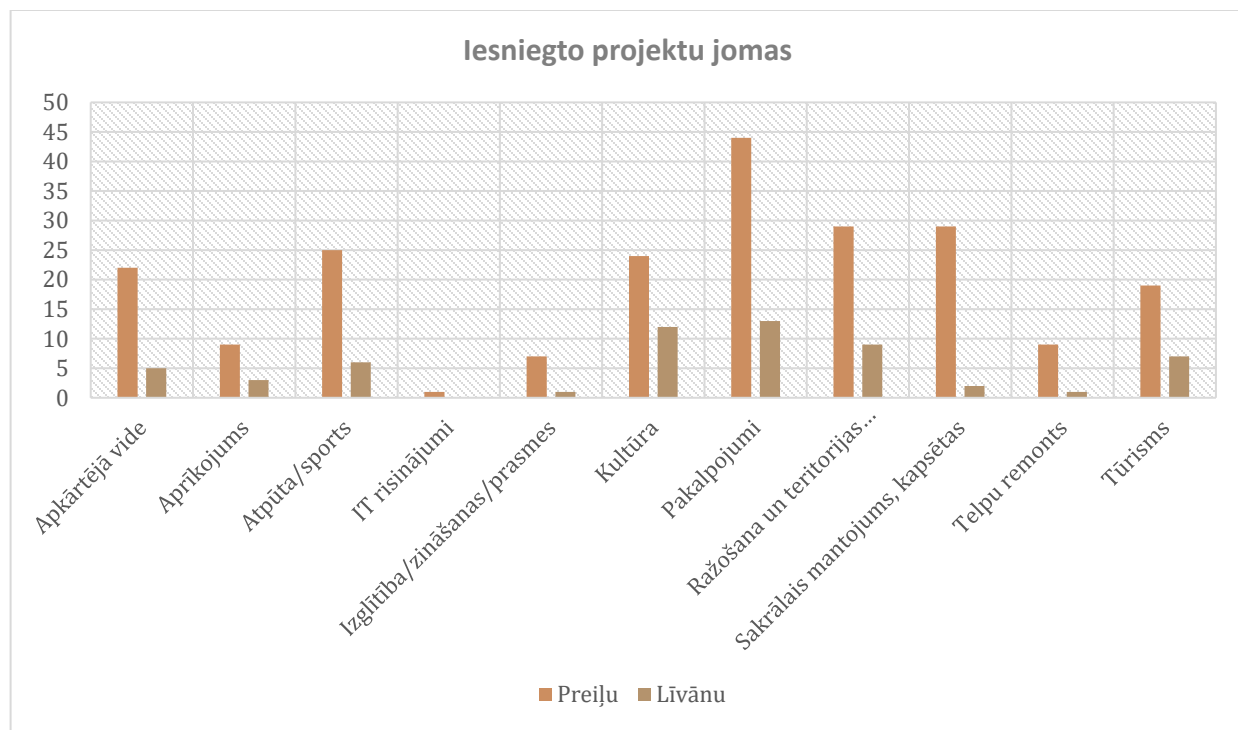

Projektu sadalījums pēc to īstenošanas FĀZES (dati uz 31.10.2022.)	276
sākta uzraudzība	117
noraidīts	66
ieviešanā	29
neatbilst	43
atsaukts	8
vērtēšanā	1
pārtrauktas saistības	11
atgriezts labošanai	1

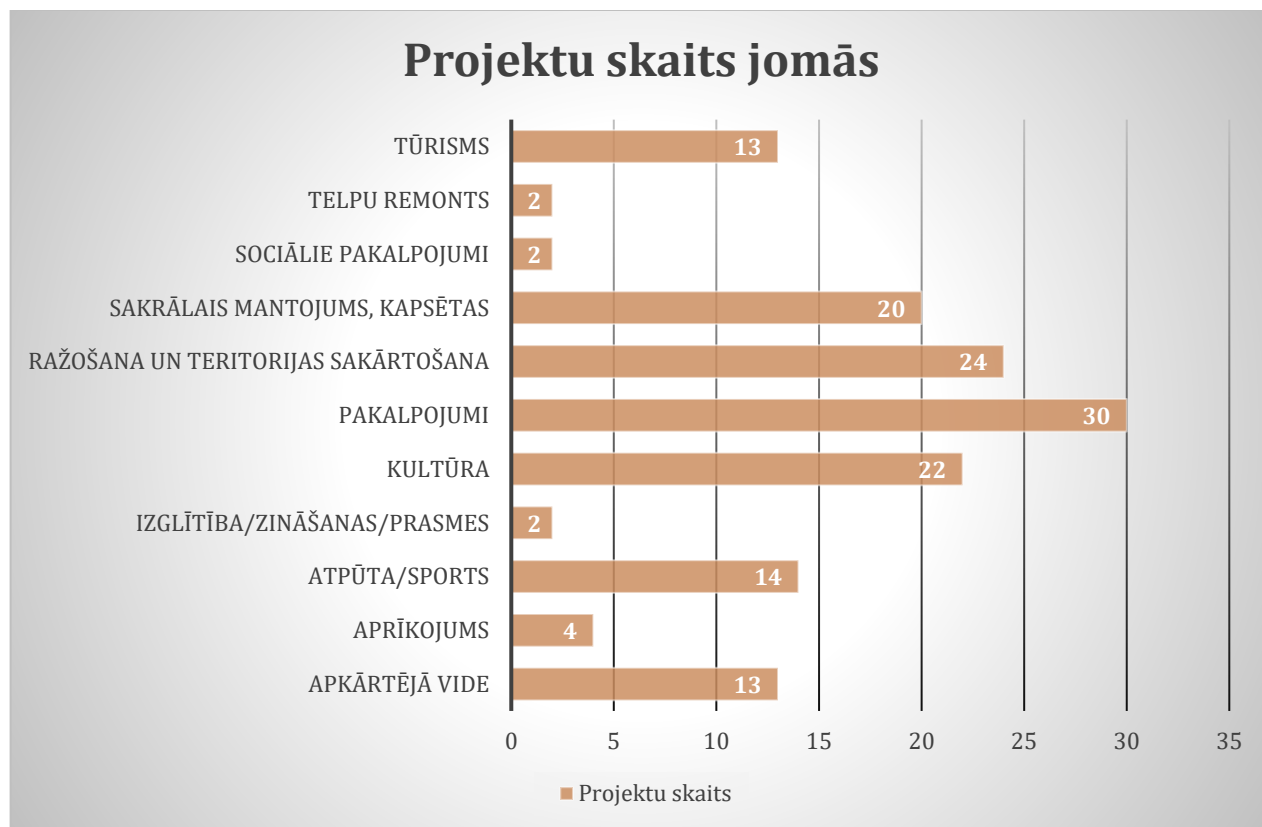
Iesniegto projektu sadalījums pa DARBĪBAS JOMĀM novados

Projektu sadalījums pa darbības jomām (t.sk. iesniegtie, apstiprinātie, noraidītie, atsauktie)	Preiļu novads	Līvānu novads
apkārtējā vide	22	5
aprīkojums	9	3
atpūta/sports	25	6
IT risinājumi	1	0
izglītība/zināšanas/prasmes	7	1
kultūra	24	12
pakalpojumi	44	13
Ražošana un teritorijas sakārtošana	29	9
Sakrālais mantojums, kapsētas	29	2
telpu remonts	9	1
tūrisms	19	7

ĪSTENOTO projektu sadalījums pa JOMĀM (ieviešanā/sākta uzraudzība) 146

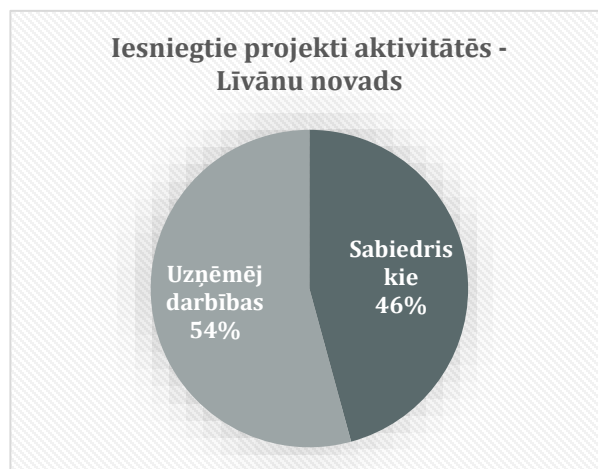
apkārteja vide	13
aprīkojums	4
atpūta/sports	14
izglītība/zināšanas/prasmes	2
kultūra	22
pakalpojumi	30
ražošana, teritoriju sakārtošana	24
Sakrālais mantojums, kapsētas	20
sociālie pakalpojumi	2
telpu remonts	2
tūrisms	13

LĪVĀNU NOVADA LEADER PROJEKTU RĀDĪTĀJI

Projektu sadalījums novados aktivitātēs:
sabiedriskie, uzņēmējdarbība (t.sk. iesniegtie,
apstiprinātie, noraidītie, atsauktie)

Sabiedriskie	59
Uzņēmējdarbības	27
	32

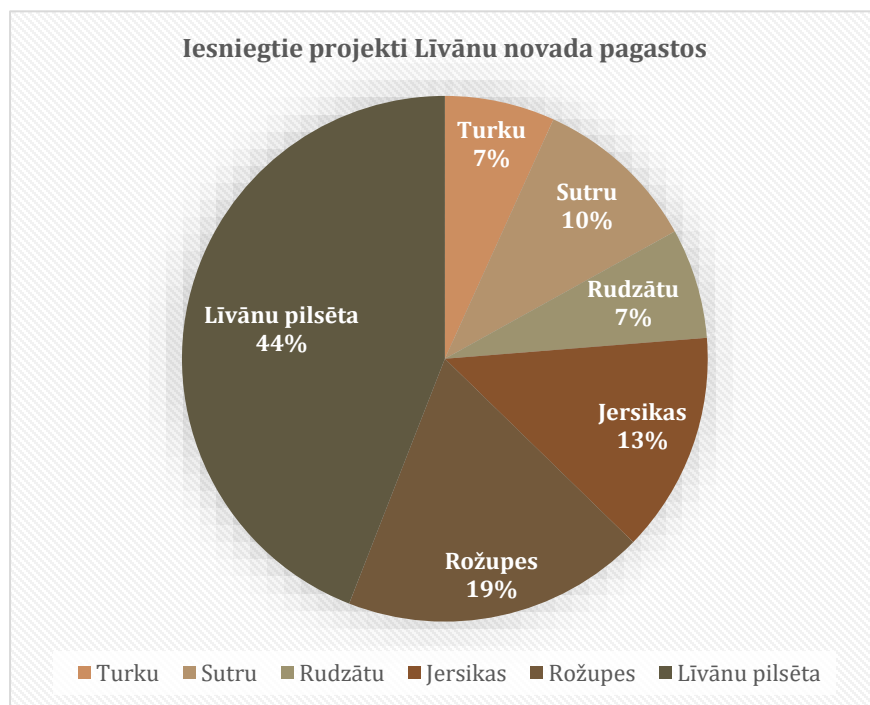

**Projektu sadalījums pa
PAGASTU TERITORIJĀM
Līvānu novadā**

59

Turku	4
Sutru	6
Rudzātu	4
Jersikas	8
Rožupes	11
Līvānu pilsēta	26

Iesniegtie projekti Līvānu novada pagastos

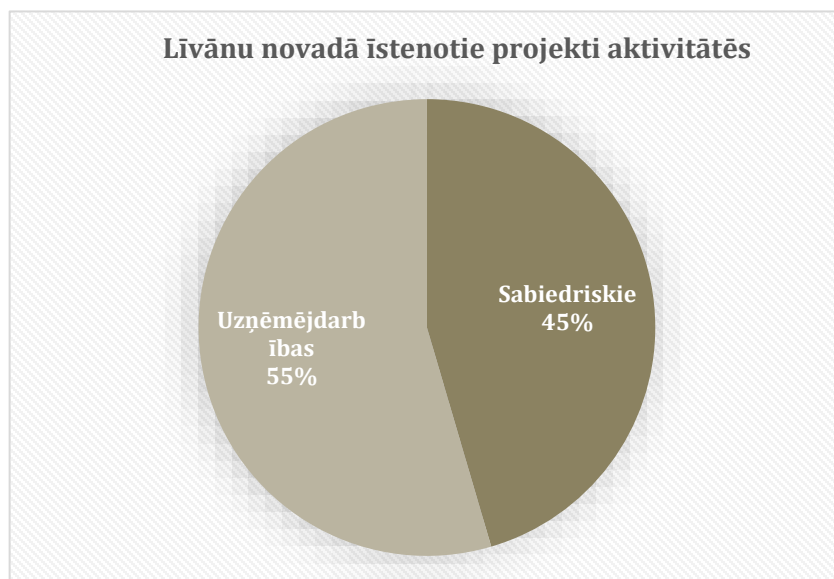
ĪSTENOTIE projekti Līvānu novadā aktivitātēs

**Īstenotie projekti
Līvānu novadā**

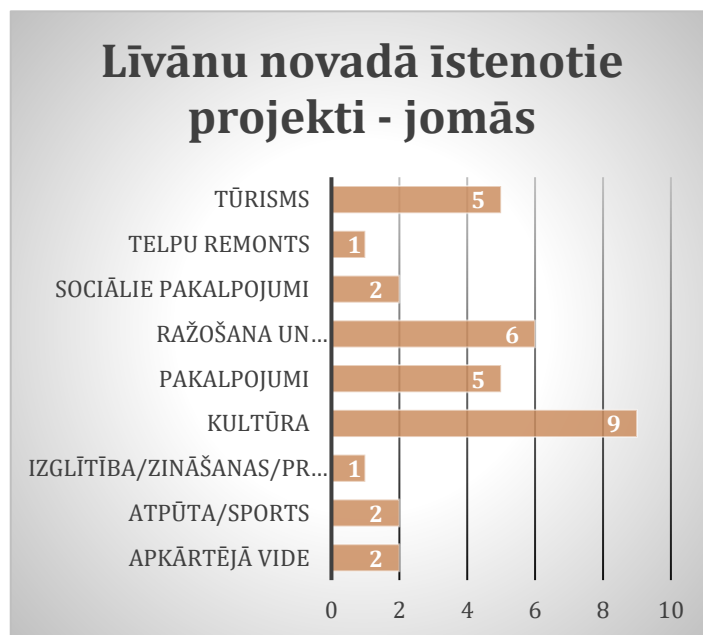
33

sabiedriskie	15
uzņēmējdarbība	18

Līvānu novadā īstenotie projekti aktivitātēs

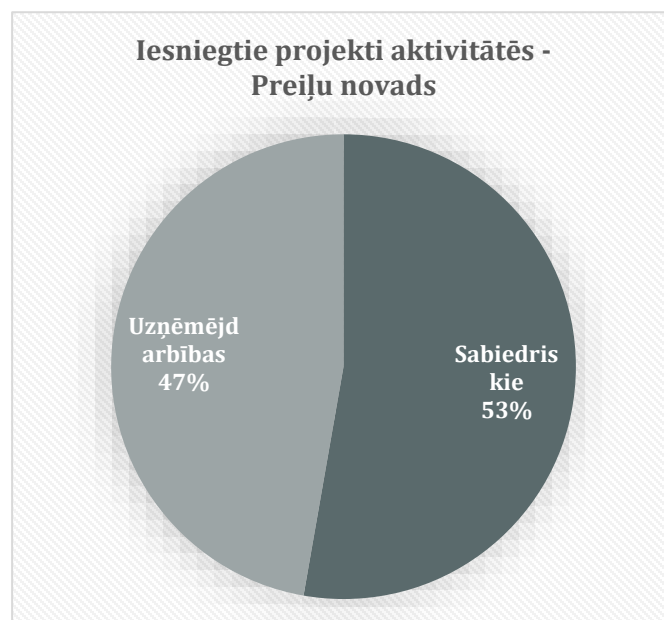

Līvānu novadā īstenotie projekti sadalījumā pa jomām	33
apkārtējā vide	2
atpūta/sports	2
izglītība/zināšanas/prasmis	1
kultūra	9
pakalpojumi	5
ražošana, t.sk. teritoriju sakārtošana	6
sociālie pakalpojumi	2
telpu remonts	1
tūrisms	5

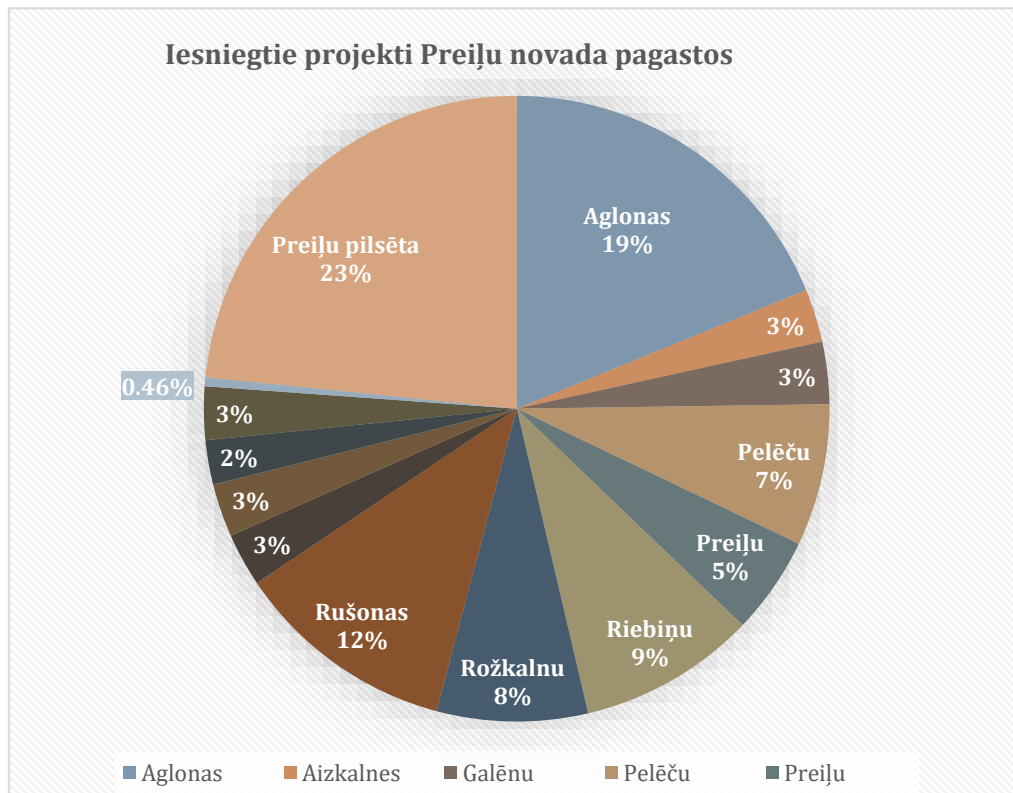
PREIĻU NOVADA LEADER PROJEKTU RĀDĪTĀJI

Projektu sadalījums novados aktivitātēs sabiedriskie, uzņēmējdarbība (t.sk. iesniegtie, apstiprinātie, noraidītie, atsauktie)	218
Sabiedriskie	115
Uzņēmējdarbība	103

Projektu sadalījums pa PAGASTU TERITORIJĀM Preiļu novadā

Kopā	218
Aglonas	41
Aizkalnes	6
Galēnu	7
Pelēču	16
Preiļu	11
Riebiņu	20
Rožkalnu	17
Rušonas	25
Saunas	6
Sīļukalna	6
Upmalas	5
Stabulnieku	6
Vārkavas	1
Preiļu pilsēta	51

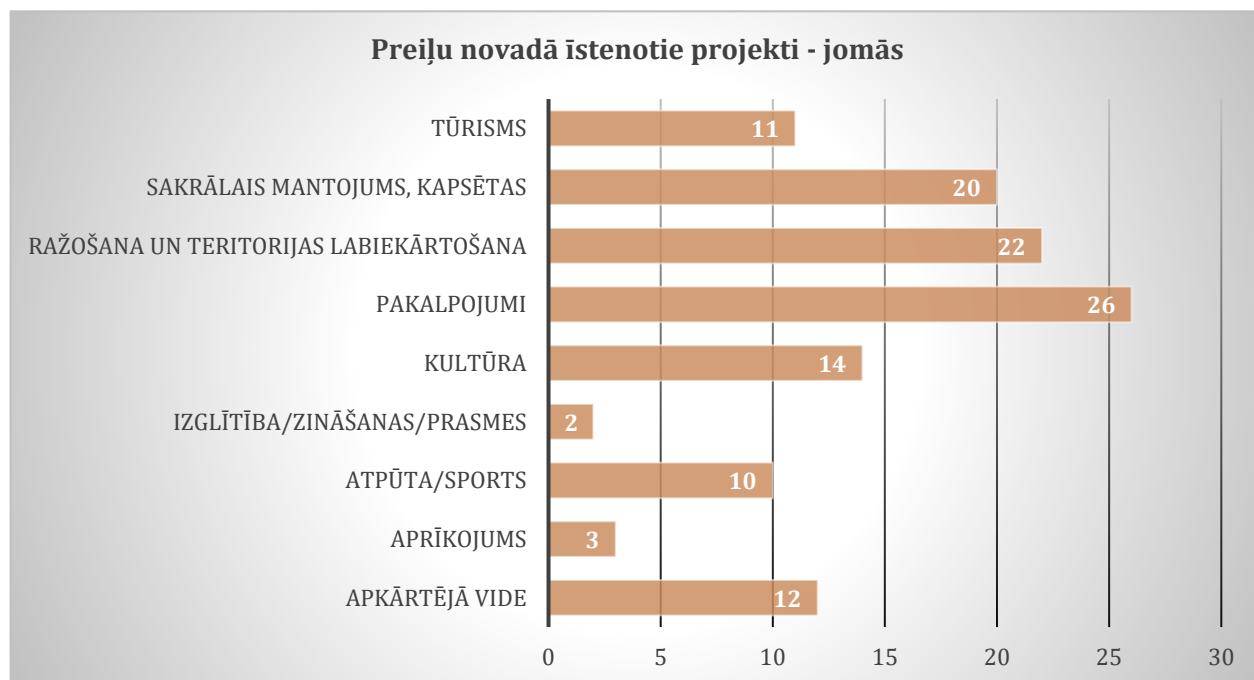

ĪSTENOTIE projekti Preiļu novadā aktivitātēs

Kopā	120
sabiedriskie	62
uzņēmējdarbības	58

Preiļu novada projekti sadalījumā pa jomām	120
apkārtējā vide	12
aprīkojums	3
atpūta/sports	10
izglītība/zināšanas/prasmis	2
kultūra	14
pakalpojumi	26
ražošana, t.sk. teritoriju sakārtošana	22
sakrālais	20
tūrisms	11

Sasniegtie SVVA stratēģijas rādītāji

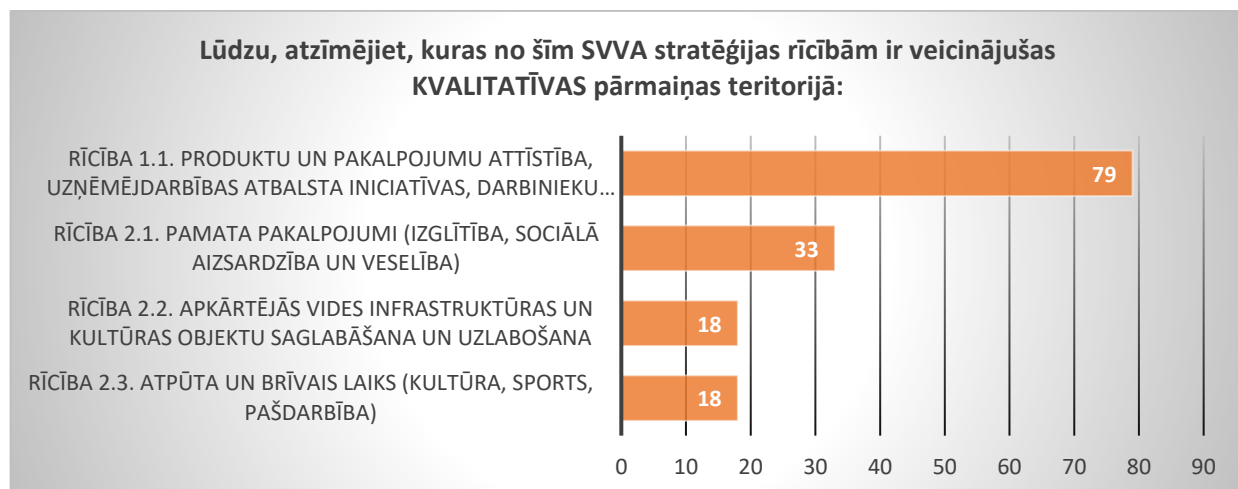
Rīcība/mērķis	Prognozētie rezultātu rādītāji	Sasniegtie rezultātu rādītāji
1.1. Rīcība. Produktu un pakalpojumu attīstība, uzņēmējdarbības atbalsta iniciatīvas, darbinieku apmācības un kvalifikācija	1) Radīti vismaz 10 un pārejas periodā 10 jauni vai uzlaboti esošie ar PRP teritoriju saistīti produkti un/vai pakalpojumi (t.sk. mobilie (pārvietojamie) pakalpojumi) 2) Uzlabota vietējās teritorijas ekonomiskā potenciāla un vietējo resursu izmantošana visos 5 VRG novados ; 3) Uzlabojusies VRG teritorijas uzņēmumu tehnoloģiskā kapacitāte, produktivitāte, inovāciju līmenis un eksporta potenciāls 4) Atbalstīto uzņēmumu, kuri jau darbojas, apgrozījums vidēji palielinājies par vismaz 15% 5) Īstenots vismaz 1 kopīgs teritorijas (t.sk. preču un pakalpojumu) mārketinga un pārdošanas veicināšanas pasākums 6) Atbalstīti vismaz 6 uzņēmumi produktu un pakalpojumu attīstībā vai darbinieku kvalifikācijas celšanā 7) Paaugstināta kompetence, produktivitāte, profesionālās prasmes un iemaņas PRP uzņēmumos vajadzīgajiem darbiniekiem, radot 12 un pārejas periodā 8 jaunas darba vietas	1) Radīti 30 jauni vai uzlaboti pakalpojumi PRP teritorijā; 2) Uzlabota vietējās teritorijas ekonomiskā potenciāla un vietējo resursu izmantošana visos (pēc ATR norises divos – Preiļu un Līvānu) novados. Pēc projektu datu bāzes informācijas, uzņēmēju pašieguldījums LEADER projektu līdzfinansējuma veidā periodā sastāda Eur 1 139 944.00; 3) Uzlabojusies VRG teritorijas uzņēmumu tehnoloģiskā kapacitāte, produktivitāte, inovāciju līmenis un eksporta potenciāls. Uzņēmējdarbības jomā kā inovatīvi ir identificēti 38% projektu; 4) Pēc aktuālās īstenoto projektu datubāzes datiem uz 25.10.2022.uzņēmējdarbības projektiem, kas ir uzraudzībā un ieviešanā, apgrozījumam ir jābūt palielinātam par 30 procentiem no projektu kopējā finansējuma, kas sastāda EUR 280 000.00 3 gadus pēc perioda beigām, pieņemot, ka visi projekti darbojas atbilstoši plānotajam, šī summa sastādīs EUR 410 966. 00. 5) Īstenots 1 kopīgs teritorijas mārketinga un pārdošanas veicināšanas pasākums, to reprezentē „Hand Made Latgola” Līvānos; 6) Ražošanas un teritorijas sakārtošanas jomā atbalstīti 24 uzņēmumi, pakalpojumu sniegšanas jomā – 30 uzņēmumi; 7) PRP teritorijas uzņēmumos, LEADER projektu īstenošanas rezultātā ir radītas 24 jaunas darba vietas.
2.1. RĪCĪBA: Pamata pakalpojumi (izglītība, sociālā aizsardzība un veselība	1) Pilnveidotas vismaz 12 un pārejas periodā 4 neformālās izglītības, sociālās aprūpes un aizsardzības, veselības saglabāšanas un rehabilitācijas aktivitātes (t.sk. to norises vide vai pats pakalpojums);	1) Pilnveidotas 11 neformālās izglītības, sociālās aprūpes un aizsardzības, veselības saglabāšanas un rehabilitācijas aktivitātes;

	2)Veicināts dažāda vecuma iedzīvotāju radošums, motivācija, uzņēmība, sociālā aizsardzība, veselības saglabāšana un drošumspēja	2) Šo aktivitāšu īstenošanas rezultātā veicināts dažāda vecuma iedzīvotāju radošums, motivācija, uzņēmība, sociālā aizsardzība, veselības saglabāšana un drošumspēja. Šo faktoru iespējams identificēt, analizējot projektu aprakstus, un ieviestie projekti ir adresēti atšķirīgām vecuma un sociālajām grupām – tie ir īstenoti gan skolās, gan sociālās aprūpes centros, gan NVO. Tāpat, to ietvaros ir uzlabota publiskās ārtelpas pieejamība.
2. 2. RĪCĪBA: Apkārtējās vides infrastruktūras un kultūras objektu saglabāšana un uzlabošana	1)Uzlaboti vai no jauna izveidoti vismaz 6 un pārejas periodā 4 kultūras un sporta objekti lauku dzīves telpas pievilcīgai saglabāšanai ; 2) Veicinātas vismaz 5 vietējās iniciatīvas apkārtējās vides sakārtošanai, saglabāšanai, attīstībai un pieejamības uzlabošanai ; 3)Uzlaboti atbilstoši savienojumi iedzīvotāju vajadzību , labklājībai un labsajūtai ikdienā	1) Plānošanas periodā izveidoti vai uzlaboti 22 kultūras un sporta objekti lauku dzīves telpas pievilcības saglabāšanai; 2) Ar LEADER projektu atbalstu veicinātas 10 vietējās iniciatīvas apkārtējās vides sakārtošanai, saglabāšanai, attīstībai un pieejamības uzlabošanai; 3) Šis rezultatīvais rādītājs ir neviennozīmīgi izvērtējams, jo tieši savienojumu izveide projektu aprakstos un rezultātos netiek akcentēta. Jēdziena „savienojumi” identificēšanai tiek izmantoti projekti, kas adresēti plašākām sabiedrības grupām. Projektu datu bāzē identificēti 8 tīlstošās rīcības projekti.
2.3. RĪCĪBA: Atpūta un brīvais laiks (kultūra, sports, pašdarbība).	1) Uzlaboti vai no jauna izveidoti vismaz 6 un pārejas periodā 4 kultūras un sporta aktivitāšu piedāvājumi un pieejamība vietējo iedzīvotāju prasmju, iemaņu, vajadzību, interešu, radošās un profesionālās izaugsmes un labklājības nodrošināšanai, kā arī saturīga brīvā laika pavadīšanai.	1) Uzlaboti vai no jauna izveidoti 19 kultūras un sporta aktivitāšu piedāvājumi, kā arī to pieejamība vietējo iedzīvotāju prasmju, iemaņu, vajadzību, interešu, radošās un profesionālās izaugsmes un labklājības nodrošināšanai, kā arī saturīga brīvā laika pavadīšanai.

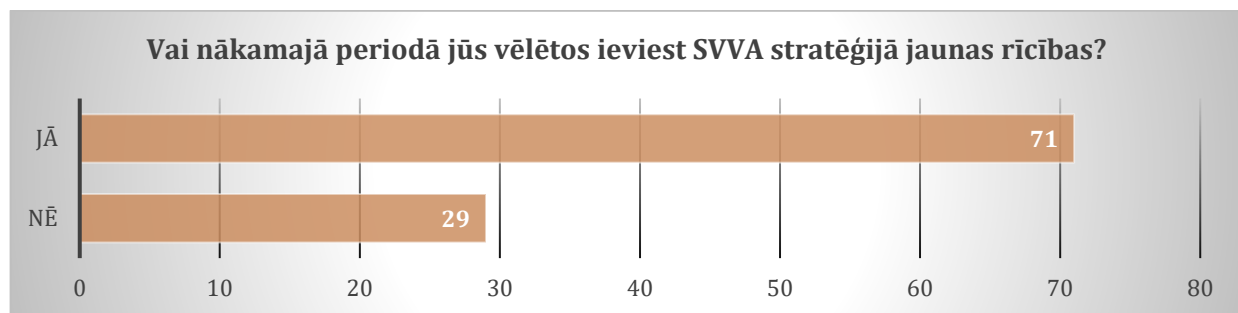
Mērķa grupas viedokļu apkopojums par SVVA stratēģijas izpildi un ietekmi

Mērķa grupas viedoklis, kas iegūts, apkopojot 100 respondentu anketas, liecina par to, ka kvalitatīvas pārmaiņas teritorijā notikušas, pateicoties tieši uzņēmējdarbību veicinošajiem un ekonomiku attīstošajiem projektiem, 79 no 100 respondentiem atzinuši, ka 1.1.rīcība ir galvenā kvalitatīvās pārmaiņas ienesošā rīcība, savukārt, 33 respondenti par tādu atzīmējuši arī 2.1.rīcību – pamata pakalpojumi.

Secināms, ka ienākumu līmenis, kvalificētas un labi aprīkotas darbavietas un pakalpojumu pieejamība teritorijas iedzīvotāju vidū ir nozīmīgs dzīves kvalitātes indikators, šobrīd vairāk aktuāls par infrastruktūras un atpūtas, kultūras jomām.

Gan klātienes fokusgrupās, gan attālinātā anketēšanā iegūtie viedokļi par jaunu rīcību ieviešanas nepieciešamību nākamā SVVA stratēģijā ir pretrunīgi. Lai arī 71 respondents atzīmējis, ka vēlētos nākamā stratēģijā ieviest jaunas rīcības, minētās jauno ieviešamo rīcību tēmas jau ir iezīmētas kā attiecināmas kādā no esošajām rīcībām.

RUNĀ MĒRĶA GRUPA!

Kādas jaunas rīcības jūs vēlētos ieviest?

Izdalīt atsevišķi kultūrvēsturiskā mantojuma objektus

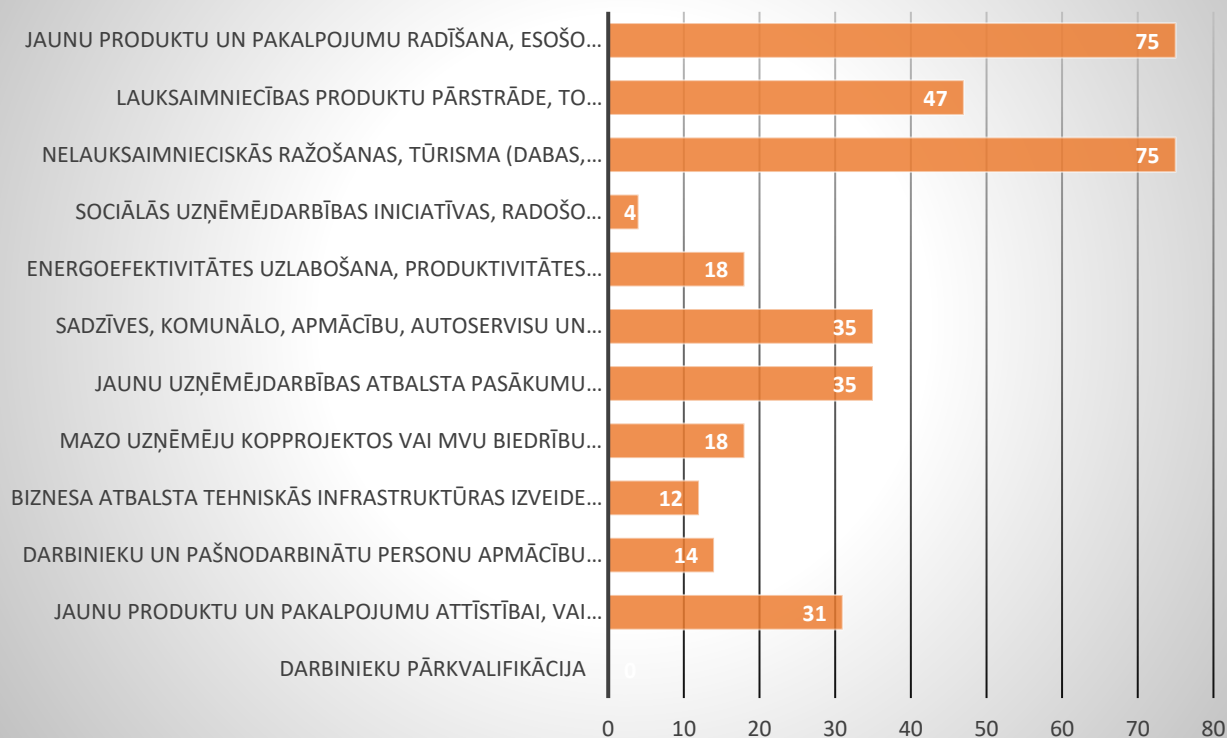
Sports, atpūta, kultūra, brīvais laiks

Atpūta, veselība, brīvais laiks

Tā kā esam ražojošs uzņēmums, tad vienmēr var uzlabot un pilnveidot ražošanas procesu

Sadarbības projekti uzņēmējiem starp VRG teritorijām (dažādu VRG teritoriju uzņēmumi ievieš kopā aktivitātes un veido, stiprina sadarbību).

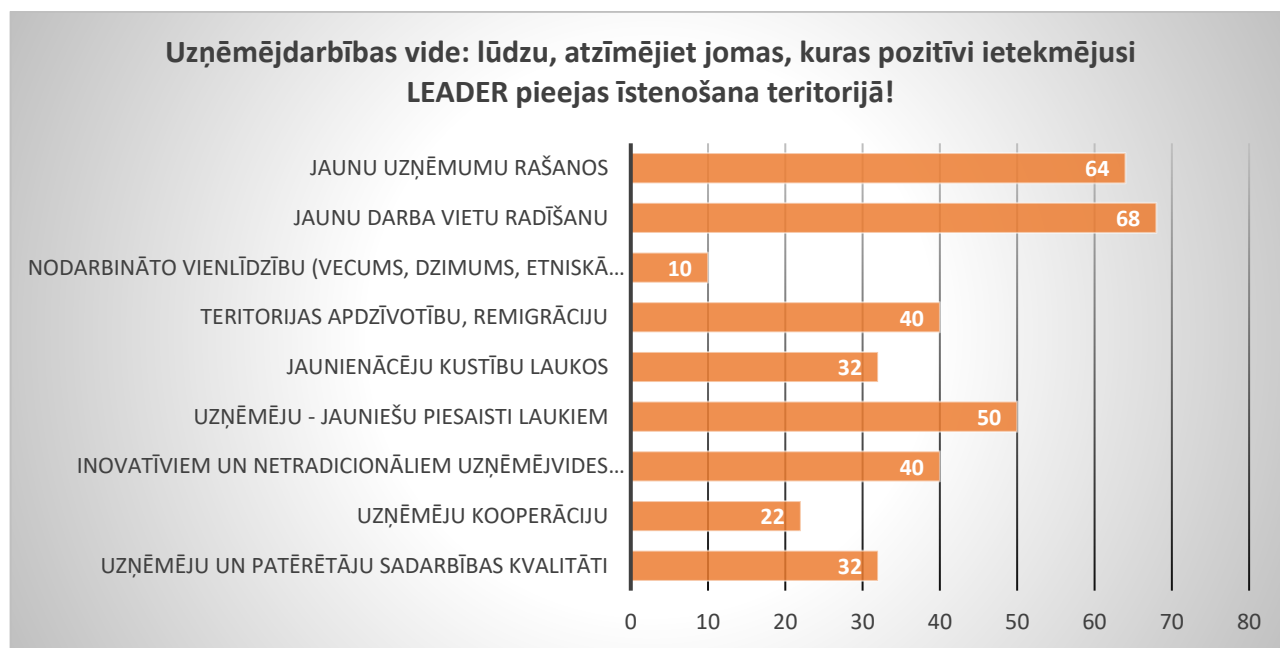
Vai īstenotie projekti ir risinājuši šādas stratēģijā definētās vajadzības? Darbs un uzņēmējdarbība

Perioda īstenotās SVVA stratēģijas ietekme uz 1.1. rīcībā iekļauto vajadzību risināšanu vispozitīvāk vērtējama tādās vajadzībās kā “Jaunu produktu un pakalpojumu radīšana, esošo produktu un pakalpojumu attīstīšana” un “Nelauksaimnieciskās ražošanas uzņēmumu attīstība”.

2.grupas rīcībās pozitīvāko novērtējumu ieguvušas vajadzības, kas saistītas ar sabiedrisko infrastruktūru un tehnisko nodrošinājumu, sporta, kultūras un brīvā laika, t.sk. kultūras kopu un amatierkolektīvu darbību atbalstu.

Uzņēmējdarbības projekti

Uzņēmējdarbības projektu spektrs Preiļu rajona partnerības teritorijā vērtējams kā plašs un daudzveidīgs, ar augstu inovatīvo projektu īpatsvaru.

Kā inovatīvi, vadoties pēc projekta aprakstā iekļautās informācijas, ir identificēti 28 uzņēmējdarbības projekti.

Kopumā teritorijā Rīcībā 1.1. ir īstenoti 76 projekti, secīgi, 38% no tiem ir identificēti kā inovatīvi, kas ir atzīstams par augstu inovāciju rādītāju uzņēmējdarbības jomā.

Kā daudzveidīgas raksturojamas arī uzņēmējdarbības jomas. Šai rīcībā:

Pakalpojumu jomā ieviesti 30 projekti;

Ražošanā, teritorijas sakārtošanā 24 projekti;

Tūrisma jomā 13 projekti;

Sporta jomā 5 projekti;

Telpu remonts veikts 2 projektu ietvaros;

Aprīkojums iegādāts 2 projektu ietvaros.

Pētījuma veikšanas noslēguma fāzē, 2022.gada 26.oktobrī, Preiļu rajona partnerības teritorijā ir izsludināts un apgūts viss Rīcībai 1.1. paredzētais finansējums. Vērtēšanas stadijā atrodas viens uzņēmējdarbības projekts.

Konkurences aspektā norādāms tas, ka no iesniegtajiem 134 projektiem uzņēmējdarbības jomā atbalstīti ir 76 projekti, kas sastāda 57% no visiem iesniegtajiem projektiem. Konkurences līmenis nav vērtējams kā izteikti augsts, taču kopējais iesniegto projektu skaits ir jāvis veikt kvalitatīvu atlasī.

Situācijas analīze liecina par to, ka uzņēmējdarbības attīstībai paredzētais finansējums ir apgūts mērķtiecīgi, saskaņā ar apstiprināto SVVA stratēģiju 2015. – 2020.gadam. Preiļu rajona partnerībā ir izstrādāti skaidri, pamatoti un objektīvi projektu vērtēšanas kritēriji, ir sniegta pietiekama informācija par LEADER programmas iespējām, kā arī nodrošināta partnerības sasniedzamība un kvalitatīvs konsultatīvais atbalsts projektu iesniedzējiem.

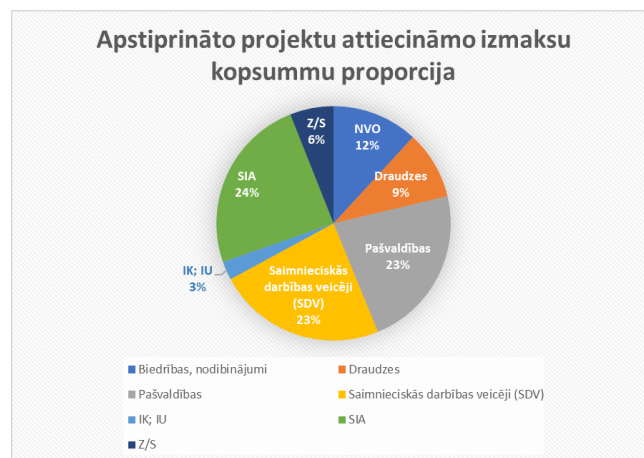
Saskaņā ar LURSOFT datu bāzi, 2022.gada 26.oktobrī Preiļu rajona partnerības teritorijā darbojas šādi aktīvi uzņēmumi:

Novads	ZS	SIA	IK	IND	KB	PAJ	FIL	AS	PS	Kopā
Līvānu novads	317	296	49	61	12	0	0	2	0	737
Preiļu novads	736	410	78	73	7	1	1	2	1	1309
Kopā	1053	706	127	134	19	1	1	4	1	2046

Izmantotie saīsinājumi: ZS –zemnieku saimniecība; SIA – sabiedrība ar ierobežotu atbildību; IK – individuālais komersants; IND – individuālais uzņēmums; KB – kooperatīvā sabiedrība; PAJ – paju sabiedrība; FIL – filiāle; AS – akciju sabiedrība; PS – pilnsabiedrība.

Veicot projektu datubāzes analīzi, ir secināms, ka projektu iesniedzēju vidū ir pārstāvēts plašs uzņēmējdarbības veicēju juridisko formu spektrs:

PROJEKTU IESNIEDZĒJU DAUDZVEIDĪBA UN ATTIECINĀMO IZMAKSU PROPORCIJA

Potenciālo LEADER projektu iesniedzēju loku uzņēmējdarbības jomā ierobežo gada apgrozījuma nosacījumi – tas nedrīkst pārsniegt EUR 150 000.00 pēdējo trīs gadu griezumā. Līdz ar to, potenciālie projektu iesniedzēji ir mikrouzņēmumi, individuālie komersanti, uzņēmējdarbības uzsācēji, kas arī ir saskaņā gan ar LEADER principiem, gan ar Preiļu rajona partnerības SVVA stratēģiju 2015. – 2020.gadam.

Preiļu rajona partnerības uzņēmēju pašieguldījums tikai LEADER projektu līdzfinansējuma veidā stratēģijas ieviešanas periodā sastāda Eur 1 139 944.00, pašu ieguldījumam pārsniedzot minimālos līdzfinansējuma procentus.

Šo faktoru ir būtiski veicinājis Rīcības 1.1. vērtēšanas kritērijos iekļautais specifiskais kritērijs 3.7. „Pašu finansiālais ieguldījums projekta īstenošanā”, kurā maksimālo punktu skaitu – 5 punktus – bija iespējams saņemt tikai gadījumā, ja līdzfinansējuma daļa ir vismaz 20% lielāka par minimāli pieļaujamo. Ja līdzfinansējuma daļa ir līdz 20% lielāka par minimāli pieļaujamo, projektam tika piešķirti 2 punkti. Paredzot minimālo līdzfinansējuma daļu, projekts šai kritērijā tika novērtēts ar 0 punktiem.

SVVA stratēģijas īstenošanas periodā Preiļu novada partnerības teritorijā īstenotajos LEADER projektos ir izveidotas 24 darbavietas, kas ir par 4 darbavietām vairāk, nekā plānots šīs stratēģijas rezultatīvajos rādītājos. Vienu darbavietu ir izveidojuši 14 projektu īstenotāji, 2 darbavietas – viens projektu īstenotājs, 3 darbavietas – viens projektu īstenotājs, un viens projekta īstenotājs ir izveidojis 5 darbavietas.

RUNĀ MĒRĶA GRUPA!

Fokusgrupās paustie viedokļi uzņēmējdarbības kontekstā.

Sabiedrības fokusgrupas:

Nepieciešams atbalsts pēc projekta uzraudzības termiņa beigām, lai projekts turpinātu darboties;
Vajadzīga uzņēmēju kopiena, atbalsts produktu izplatībai;
Mums ir daudz amatnieku, podnieku, vai tad tā ir attīstība?
Jaunatne ir, taču viņiem vajadzīgs viegls darbs un labas algas. Bet ogas kas nolasīs?
Uzņēmējdarbībā dominē lauksaimniecība;
Ir tradīcijas – daudzi vēl prot darīt mājas alu;
Aglonā uzņēmējdarbība pamatā saistās ar tūrismu – viesu mājas, ēdināšana, amatnieki, mājražotāji;
Lauksaimnieki audzē gaļas lopus, bioloģiskās saimniecības, kas nodrošina tīrāku dabas vidi;
Darbu atrod visi, kas vien vēlas;
Inovatīvs biznesa projekts – mārketinga pakalpojumi, iespēja jauniešiem;
Nepieciešams veicināt konkurenci enerģētikā, arī vietējā līmenī;
Preiļos ir daudz mājražotāju, mazo uzņēmēju, kas uzņem tūristus;
Vai Zaļais publiskais iepirkums negraus vietējo ekonomiku?
Tehnoloģijas kļuvušas daudz pieejamākas, tās vairāk lieto arī vecākā paaudze, digitalizācijas jomā ir būtisks paātrinājums;
Kad zemnieki sasniedz zināmu turības līmeni, tad var sākt ziedot sabiedrībai, kļūt par mecenātiem. Šo parādību sākam ievērot.

Pašvaldību fokusgrupās:

Pieaugoša attieksme pret biznesu kā dzīvesveidu, nevis tikai peļņas avotu.

Jāatsakās no akcenta par darbavietu radīšanu. Jādomā par projektiem, kas rada darbavietu un ienākumus pašam uzņēmējam, paredzot minimālu darbaspēku piesaisti no malas;

Darbaspēka piesaiste;

Dzīvesvietas cilvēkiem, dzīves apstākļu uzlabošana;

Mūžizglītības pasākumi, kvalitatīvas pārkvalifikācijas iespējas;

Projekti pārtikas produktu pārstrādei, iepakojšanai ilgstošai uzglabāšanai, arī Zaļā publiskā iepirkuma kontekstā;

Produktu sertificēšanas iespējas, lai Zaļajā publiskajā iepirkumā varētu piedalīties vietējie ražotāji.

Lielāka sadarbība projektu izstrādes un ieviešanas procesā: iesniedzējs – LAD – Būvvalde;

Semināri par Zaļo publisko iepirkumu ar profesionāļu piedalīšanos. Izsmeljoša diskusija pašvaldībā par šo tēmu.

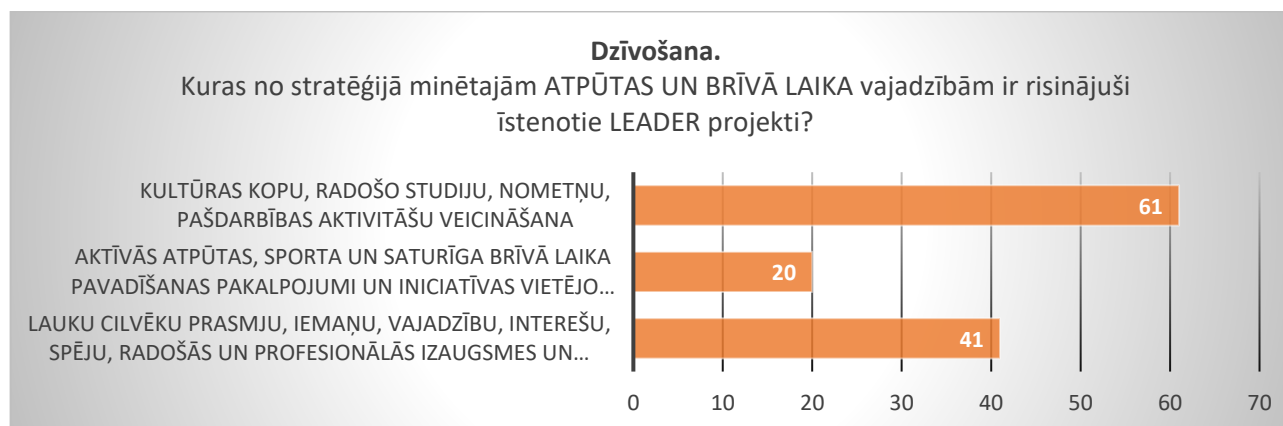
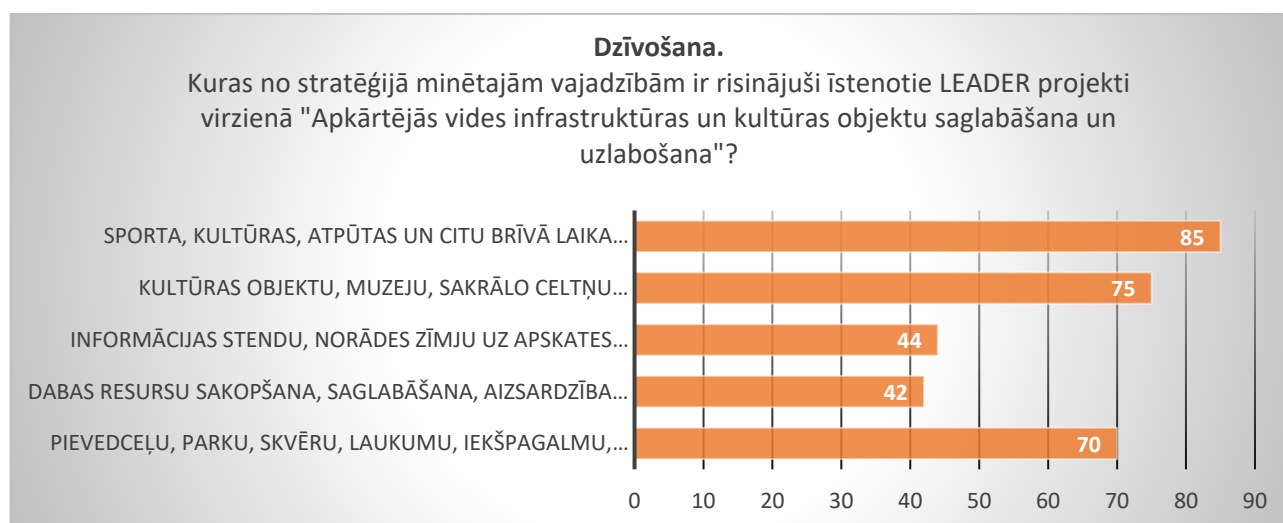
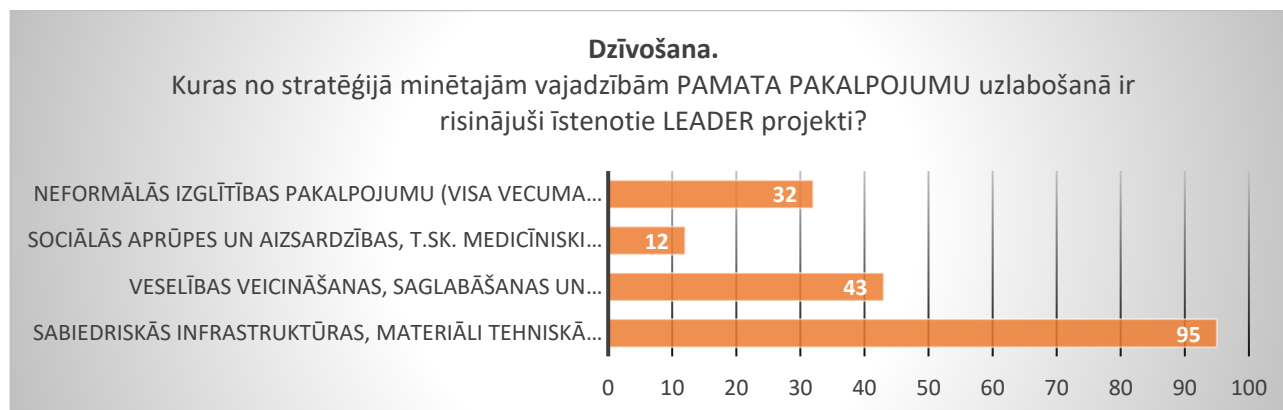
Mainās cilvēku izpratne par labu dzīvi, aizvien lielāku lomu spēlē labi darba apstākļi, ērta dzīves vide, brīvā laika pavadīšanas iespējas. Atalgojuma loma vairs nav tik svarīga.

Krīzes virza attīstību – COVID krīze radīja digitalizācijas lēcieni, energoresursu krīze strauji paātrina virzību uz ekotehnoloģijām, vietējo resursu izmantošanu, aprites ekonomiku, īsajām piegādes ķēdēm. Uzņēmēji ir tā sabiedrības grupa, kas reaģē visātrāk un visracionālāk.

Nemot vērā apkopoto informāciju, kā arī fokusgrupu dalībnieku viedokļus, nākamā plānošanas perioda SVVA stratēģijas izstrādē sniedzam šādus **ieteikumus**:

- Lai nodrošinātu samērīgu atbalstu tūrisma nozares uzņēmumiem, kā arī veicinātu sniegto pakalpojumu dažādošanu un kvalitātes paaugstināšanu, ieteicams izveidot atsevišķu rīcību tūrisma nozares projektu atbalstam;
- Akcentēt atbalstu vietējo produktu pārstrādei, iepakojšanas un uzglabāšanas nodrošināšanai, lai veicinātu īso piegādes ķēžu ieviešanu teritorijā;
- Ņemot vērā identificētās problēmas ar darbaspēka pieejamību, fokusēt atbalstu uz projektiem, nozarēm, kas neprasa papildus darbaspēka piesaisti.
- Veicināt uzņēmēju, sevišķi tūrisma uzņēmēju, sadarbības projektu atbalstu;
- Organizēt apmācības, sniegt konsultatīvo atbalstu Zaļā kursa, ekoinovāciju, energoefektivitātes jomās, nodrošināt aktuālās informācijas pieejamību un izplatību Preiļu rajona partnerības teritorijā.
- Lai nodrošinātu minēto projektu prioritāro atbalstu, ieteicams projektu vērtēšanas kritērijos noteikt atšķirīgas atbalsta procentu likmes. Piemēram, ražošanai, pārstrādei, produktu ilgtermiņa uzglabāšanas nodrošinājumam, nosakot augstāku atbalsta procentu likmi.

Dzīvošana – sabiedriskā labuma projekti

Analizējot sabiedriskā labuma projektus, vispirms uzmanību piesaista tas, ka neviens no šiem projektiem nav atzīts par inovatīvu projektu, visas inovācijas ir koncentrētas uzņēmējdarbības projektos.

Secinājumi no projektu datu bāzes:

- Uzkrītoši liels skaits projektu, kas veltīti sakrālā mantojuma saglabāšanai;
- Liels skaits projektu, kas adresēti kapsētu infrastruktūras sakārtošanai;
- Nozīmīgs skaits projektu, kuru ietvaros iegādāti tērpi amatiermākslas kolektīviem.

Publiskā sektora (pašvaldības, NVO un reliģiskās organizācijas) īstenoto projektu ieguldījums SVVA stratēģijā minēto vajadzību risināšanā.

Vajadzība SVVA stratēģijā	NVO īstenotie projekti	Pašvaldību īstenotie projekti
Pamata pakalpojumi (izglītība, sociālā aizsardzība un veselība)		
Neformālās izglītības pakalpojumu (visa vecuma iedzīvotājiem) uzlabošanas un pieejamības veicināšanas pasākumi	5	
Sociālās aprūpes un aizsardzības, t.sk. medicīniski sociālās aprūpes pakalpojumu attīstība, efektīvizēšana vai jaunu pakalpojumu izveide		3
Veselības veicināšanas, saglabāšanas un rehabilitācijas, veselīga dzīvesveida, aktīvas novecošanas, arodveselības un citu veselības profilakses pakalpojumu attīstība		1
Sabiedriskās infrastruktūras, materiāli tehniskā nodrošinājuma, aprīkojuma un vides uzlabošana	1	1
Apkārtējās vides infrastruktūras un kultūras objektu saglabāšana un uzlabošana		
Pievedceļu, parku, skvēru, laukumu, iekšpagalmu, autostāvvietu, kapsētu u.c. vides objektu ierīkošana vai uzlabošana		6
Dabas resursu sakopšana, saglabāšana, aizsardzība un attīstība (t.sk. ūdenstilpņu krastu sakopšana un labiekārtošana, ugunsкура vietu, peldvietu, skatu torņu ierīkošana un/vai sakopšana)	1	1
Informācijas stendu, norādes zīmju uz apskates objektiem izvietošana apkārtējās vides pievilcības palielināšanai	1	
Kultūras objektu, muzeju, sakrālo celtnu atjaunošana un labiekārtošana vietējo iedzīvotāju vajadzībām un tūrisma veicināšanai	21	
Sporta, kultūras, atpūtas un citu brīvā laika pavadīšanas aktivitāšu un īstenošanas vietu attīstība, izveide un labiekārtošana (sporta telpas un laukumi, rotaļu un atrakciju laukumi, nelielas brīvdabas estrādes, laivu piestātnes, dabas takas, velo takas, slēpošanas	2	7

trases u.c. atpūtas objekti dabā), to pieejamības un informācijas nodrošināšana, t.sk., iedzīvotāju un VRG viesu līdzdalības veicināšana (arī nacionālā un starptautiskā mērogā)		
Atpūta un brīvais laiks (kultūra, sports, pašdarbība)		
Lauku cilvēku prasmju, iemaņu, vajadzību, interešu, spēju, radošās un profesionālās izaugsmes un labklājības sekmēšana (t.sk. tērpu, aprīkojuma u.c. nodrošināšana) vietējo iedzīvotāju vajadzībām un tūrisma veicināšanai	10	10
Aktīvās atpūtas, sporta un saturīga brīvā laika pavadīšanas pakalpojumi un iniciatīvas vietējo iedzīvotāju vajadzībām un tūrisma veicināšana	3	2
Kultūras kopu, radošo studiju, nometņu, pašdarbības aktivitāšu veicināšana	3	

Analizējot šīs neviennozīmīgi vērtējamās situācijas cēloņus, vispirms nākas secināt, ka SVVA stratēģijas vīzijā zināmā mērā šis virziens ir ietverts: „Viņu dzīvesveidu un darba stilu raksturo kristīgās vērtības, atvērta domāšana, drošumspēja, mīlestība un cieņa pret darba un dabas vidi un sociāla atbildība vienam pret otru.”, secīgi, sakrālā mantojuma un kapsētu infrastruktūras sakārtošanas projekti ir sekmējuši izvirzītās vīzijas īstenošanu.

Lai noskaidrotu tradicionālā dzīvesveida, tai skaitā , kristīgo vērtību, nozīmi teritorijas iedzīvotāju vērtību sistēmā, fokusgrupās tika uzdots uzdevums – 10 punktu skalā novērtēt tradicionālā dzīvesveida nozīmi.

Tika iegūti šādi rezultāti:

Fokusa grupa	Sutri	Galēni	Rudzāti	Aglona	Līvāni	Preiļi	Vecvārka	Pelēči	Līvānu nov.pašv.	Preiļu nov.pašv
Vērtība	7.57	9,18	8,66	8,66	8	8,33	7,66	7,4	8,25	8.00

Vidējā vērtība teritorijā kopā: 8,17

Iegūtie dati liecina par izteikti augstu tradicionālā dzīvesveida vērtību teritorijas iedzīvotāju vērtību sistēmā. Tai pašā laikā, uzmanība pievēršama faktam, ka vietā, kurā šī vērtība ir visaugstākā, ir īstenots vienīgais atpazīstamais inovatīvais sabiedriskā labuma projekts – Roberta Mūka muzejs Galēnos.

Salāgojot SVVA stratēģijas vīziju, projektu datu bāzes informāciju un fokusgrupu dalībnieku aptauju, secināms, ka:

- Preiļu rajona partnerības teritorija ir izteikti tradīcijās sakņota, augstu tiek vērtēts tradicionālais dzīvesveids. Šis aspekts izmantojams kā bāze inovācijām – jo augstāk kāda parādība tiek vērtēta sabiedrības skatījumā, jo vairāk gatavības ieguldīt resursus tās saglabāšanā un attīstībā.

NVO un pašvaldību ieguldījums SVVA stratēģijas mērķu sasniegšanā

Pašvaldību īstenoto projektu ieguldījums – publiski pieejamās infrastruktūras kvalitāte un pieejamība; aprīkojums un pakalpojumi	
Infrastruktūra:	13
Dabas un tūrisma objekti	1
Brīvdabas estrādes	3
Ielu apgaismojums un drošība	3
Ciematlabiekārtošana – rotaļu laukumi, parki, atpūtas vietas, norādes	3
Kultūras namu sakārtošanas darbi	1
Sporta infrastruktūras sakārtošanas darbi	2
Aprīkojums:	17
Kultūras namu tehniskais aprīkojums	4
Aprīkojums sporta un tūrisma aktivitāšu dažādošanai	2
Aprīkojums amatierkolektīvu darbības nodrošināšanai (tērpi)	5
Sociālo, sadzīves un rehabilitācijas pakalpojumu aprīkojums	5
Aprīkojums brīvā laika pavadīšanai	1
Projektu kopējā izmaksu summa periodā	733 351
Projektu attiecināmās izmaksas kopā periodā	506 572
Pašvaldību pašfinansējums periodā (ieguldījuma apjoms, neskaitot publisko finansējumu)	226 778

Secīgi, lai dažādotu sabiedriskā labuma projektu saturisko spektru un palielinātu inovatīvo projektu īpatnību, vienlaikus saglabājot teritorijas raksturu un iedzīvotāju vērtību sistēmu, nākamā plānošanas perioda SVVA stratēģijas izstrādē sniedzam šādus ieteikumus:

Lai novērstu izteiktu sakrālā mantojuma objektu dominanci sabiedriskā labuma projektu jomā, nodalīt to atbalstu atsevišķā rīcībā. Pretējā gadījumā draud atkārtoties esošā situācija, jo, ņemot vērā teritorijas raksturu un iedzīvotāju vērtību sistēmu, projektus izvērtējot ir objektīvi sarežģīti nedot prioritāti sakrālā mantojuma objektam, ja tas konkurē vienā rīcībā ar projektu, kas nav saistīts ar šo kategoriju. VRG līmeņa projektu vērtētāju sistēma sasaucas ar teritorijas vērtību sistēmu, tādēļ šai gadījumā emocionāli dominēs sakrālā mantojuma projekts, neraugoties uz tehniskajiem vērtēšanas kritērijiem.

NVO un reliģisko organizāciju (draudžu) īstenoto projektu ieguldījums – publiski pieejamās infrastruktūras kvalitāte un pieejamība; aprīkojums un pakalpojumi	
Infrastruktūra:	26
Dabas un tūrisma objekti	2
Ielu apgaismojums un drošība	2
Ciematlabiekārtošana – rotaļu laukumi, parki, atpūtas vietas, norādes u.tml.	1
Sporta infrastruktūras sakārtošanas darbi	2
Baznīcas	15
Kapsētas	4

Aprīkojums:	19
Kultūras namu tehniskais aprīkojums	-
Aprīkojums sporta un tūrisma aktivitāšu dažādošanai	2
Aprīkojums amatierkolektīvu darbības nodrošināšanai (tērpi)	8
Sociālo, sadzīves un rehabilitācijas pakalpojumu aprīkojums	1
Aprīkojums brīvā laika pavadīšanai	3
Prīkojums interešu izglītībai, nometnēm	4
Aprīkojums NVO darbības nodrošināšanai	1
Projektu kopējā izmaksu summa periodā	873 205
Projektu attiecināmās izmaksas kopā periodā	721 785
NVO pašfinansējums periodā (ieguldījuma apjoms, neskaitot publisko finansējumu)	151 420

Lai nodrošinātu sabiedriskā labuma projektu daudzveidību un mazinātu savstarpējo konkurenci, ieteicams izveidot atsevišķas rīcības visām darbībām, kuras plānots atbalstīt nākamā perioda SVVA stratēģijas ietvaros. Kā, piemēram:

- Sakrālais mantojums;
- Vides pievilcības vairošana;
- Sabiedrisko aktivitāšu dažādošana, kopienu aktivizēšana;
- Kultūra, tradicionālais dzīvesveids, u.c.

PUBLISKAIS
FINANSĒJUMS
SABIEDRISKĀ
LABUMA
PROJEKTIEM

Ieguldījumi
publiskās
infrastruktūras
pieejamībā,
uzlabošanā

Ieguldījumi
baznīcās un
kapsētās

Tautas tērpu
iegādes

Biedrību
aktivitātēm,
kapacitātei un
darbībai

Sports

Pakalpojumi

1 249 623

393 834

447 915

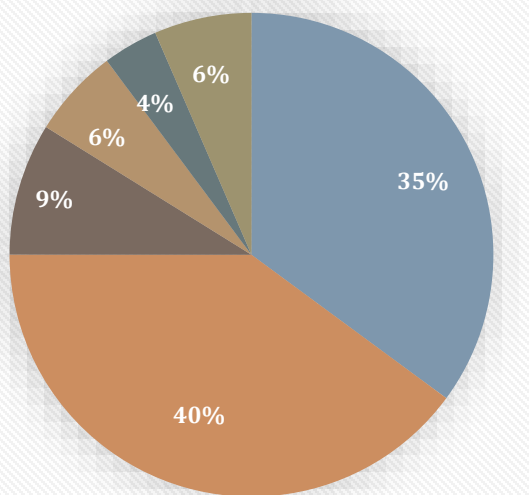
99 198

66 821

41 301

73 089

**PUBLISKAIS FINANSĒJUMS SABIEDRISKĀ
LABUMA PROJEKTIEM**

■ Infrastruktūra ■ Baznīcas un kapsētas ■ Tautas tērpi
■ Biedrību darbībai ■ Sports ■ Pakalpojumi

Lai mazinātu identificēto negatīvo NVO sektora un pašvaldību sadarbību LEADER projektu iesniegšanā, ieteicams izvirzīt atbilstošus VRG līmeņa projektu vērtēšanas kritērijus. Kā, piemēram:

- Projekta ieceres atbilstība iesniedzēja juridiskajam statusam un pamatdarbības veidam. Pamatdarbības veids ir raksturojams projekta pieteikumā, kā arī pārbaudāms pēc publiski pieejamajām datu bāzēm. Iesniedzējam jāpamato konkrētā projekta saistība ar savu pamatdarbību;
- Ja iesniedzējs ir pašvaldība, tad izvirzāms kritērijs „Projekts nedublē pašvaldības funkcijas”. Ja šāda dublēšanās tiek identificēta (attiecībā uz kapsētu infrastruktūru, tautastērpu iegādēm, u.c.), izskatāma iespēja to nenoraidīt kā neatbilstošu, bet gan piešķirt negatīvus punktus šai kritērijā.

Lai veicinātu inovāciju pieaugumu sabiedrisko projektu sektorā, paredzēt specifiskus kritērijus inovatīvo projektu atbalstam.

Ieteicamie kritēriji inovatīvo projektu atbalstam:

- Projektā paredzētā inovācija risina konkrētu teritorijas vajadzību, problēmu. Šī problēma ir skaidri pamatota;
- Paredzētais problēmas risinājuma veids ir nepārprotami identificējams kā inovatīvs;
- Risinājuma veidā paredzētā inovācija ir procesa, produkta vai organizatoriskā inovācija. Inovācijas veids ir skaidri definēts;
- Tai piemīt potenciāls ģenerēt attīstības procesus, ieņēmumu apjomu un veidus kā projekta īstenošanas periodā, tā arī pēc uzraudzības termiņa noslēguma;
- Inovācija ir balstīta vietas tradīcijā.

Lai, vienlaikus ar sabiedriskā labuma projektu dažādošanu, veicinātu Viedo ciemu kustības iedzīvināšanu teritorijā, ieteicams paredzēt vērtēšanas kritērijus:

- Projekts tiek īstenots teritorijā, kas saņēmusi Viedā ciema statusu vai atzinību „Ceļā uz Viedo ciemu”, tā iecere ir ir izstrādāta saskaņā ar Viedā ciema plānu;
- Projekta iecere veicina tā īstenošanas teritorijas virzību uz Viedā ciema statusa iegūšanu;
- Projekts sniegs būtisku ieguldījumu Viedā ciema plāna īstenošanā.

Tāpat ieteicams izskatīt iespēju samazināt atbalsta procentus gadījumos, ja projekts ir atbilstošs pašvaldības funkciju īstenošanai, vai arī projekta iesniedzējs vēlas īstenot savai pamatdarbībai neatbilstošu projektu, nepamatojot šāda risinājuma nepieciešamību.

RUNĀ MĒRĶA GRUPA!

Kādas jaunas vajadzības VRG teritorijā ir aktualizējuši ieviestie projekti (kopumā) ?

Inovatīvā uzņēmējdarbība, piemērotu cilvēkresursu trūkums

Upju un ezeru teritoriju pieejamība iedzīvotāju atpūtai. Brīvais laiks , ēdināšana

Izveidoto objektu, iegādāto pamatlīdzekļu un inventāra apsaimniekošana

Naktsmītnes, ēdināšanas pakalpojumus

Turpināt atbalstu publiskās infrastruktūras uzturēšanā un no jauna izveidošanā- pludmales, parki, stāvlaukumi u.tt.

Grūti pateikt, jo uzskatu, ka ieviestie projekti nav iezīmējuši jaunas vajadzības. Lielākā teritorijas problēma ir iedzīvotāju skaita samazināšanās

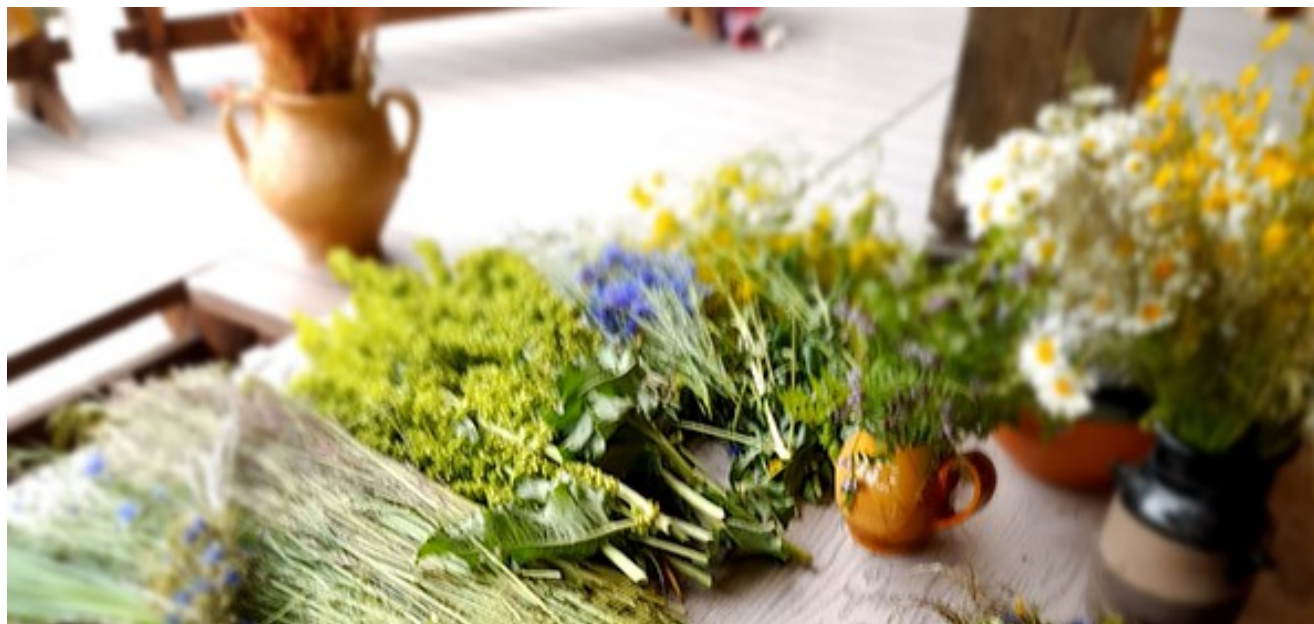
Samazināts roku darbs. Ātrāka produkta sagatavošana. Kā arī, lielāka apjoma sagatavošanas iespējas.

Kooperācijas nepieciešamība. Mārketinga, prasme sevi pasniegt

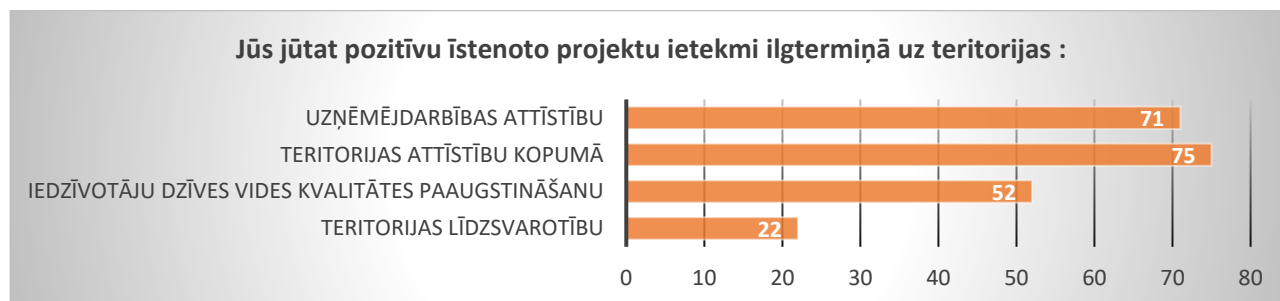
Mērķa grupas viedokļos par periodā aktualizētajām vajadzībām dominē:

- Nepieciešamība būt drošiem par resursu pieejamību jaunizveidotās infrastruktūras un inventāra uzturēšanai;
- Nepieciešamība pēc aktivitātēm, kas veicina teritorijas apdzīvotību, risinot arī darbaspēka jautājumus;
- Dabas resursu pieejamība un tūrisma pakalpojumu kvalitātes un daudzveidības veicināšana.

Pozitīvi vērtējams, ka teritorijas iedzīvotāji atzīst, ka īstenoto projektu ietekme ilgtermiņā vērtējama kā jūtama teritorijas attīstībai kopumā (75 no 100 respondentiem to atzīmējuši kā jūtamu).

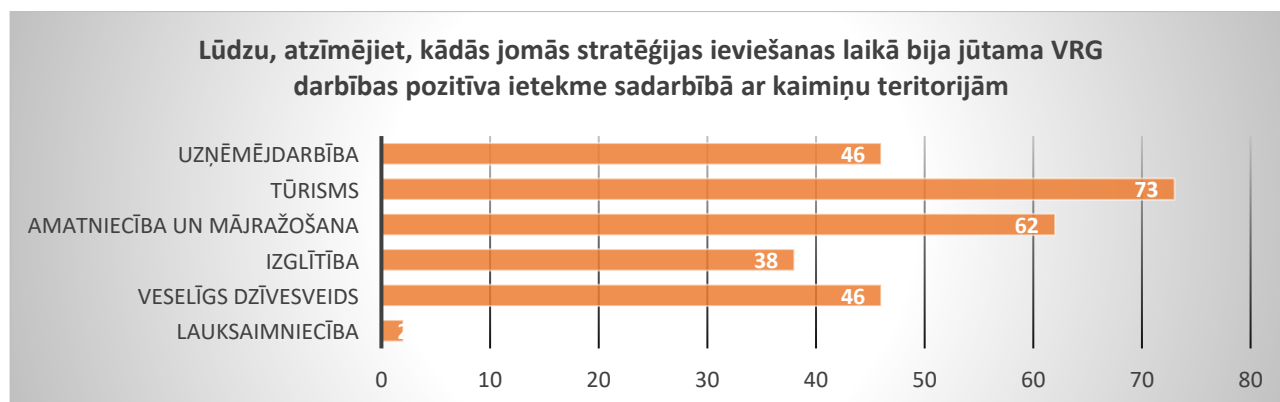

Ietekme ilgtermiņā un sadarbība

Likumsakarīgi, ka pozitīvi tiek vērtēta arī VRG darbības ietekme sadarbībā ar kaimiņu teritorijām, īpaši izceļot tūrisma un amatniecības, mājražošanas jomas.

Iedzīvotāji uzskata, ka VRG periodā īstenotostarpteritoriālo un starpvalstu sadarbības projektu un sadarbības tīklu uzturēšanas pasākumu rezultātā jūtam labumu guvuši arī uzņēmēji, īstenotas arī izglītību un veselīgu dzīvesveidu atbalstošas aktivitātes.

Pasākuma „ Starpteritoriālā un starpvalstu sadarbība” ietvaros realizētie projekti.

Projekta nosaukums	Sadarbības partneri	Projekta īss apraksts	Projektā īstenotās aktivitātes
“Daugavas upes baseina ekonomiskā potenciāla attīstība”	Vadošais partneris - PPP „Zied zeme”, Preiļu VRG - sadarbības partneris	Vietēja mēroga sadarbības projekts, kas veicina Daugavas upes baseina ekonomiskā potenciāla attīstību.	Labvēlīga vide uzņēmējdarbībai un vietējās ekonomikas stiprināšanai, teritorijas potenciāla attīstība, dabas un kultūras resursu ilgtspējīga izmantošana un saglabāšana.

“ Bites-Medus-Cilvēki”	Vadošais partneris – Saldus VRG. Partneri: Preiļu VRG, Kandavas VRG, Daugavpils VRG, VRG no Moldovas, Lietuvas un Igaunijas.	Veicināt biškopības nozares attīstību sadarbības partneru teritorijās, veidojot jaunas saites un stiprinot biškopju – VRG – vietējo uzņēmēju sadarbību starptautiskā un starpteritoriālā līmenī, organizējot pieredzes apmaiņas, braucienus, izglītojošus seminārus un piedaloties prezentācijas pasākumos.	Biškopības nozares ekspertu tikšanās organizēšana . Izglītojošu semināru organizēšana biškopjiem pārstrādes un tirdzniecības jomā , Pieredzes braucienu organizēšana pie profesionāliem biškopjiem, Biškopju dalība prezentācijas pasākumos , Sabiedrības izglītošanas pasākumi. Tika organizētas Atvērtās dienas biškopības saimniecībās. Projekta ietvaros tika izveidots video stāsts par katras projektā iesaistītās VRG biteniekiem. Tika izveidota un izdota grāmata Bites – Medus – Cilvēki, grāmatas tika dāvinātas novadu bibliotēkām.
“ Velo tūrisma attīstība Austrumlatvijā, pieslēdzoties starptautiskajam Velomaršrutu tīklam”	Vadošais partneris Ludzas rajona partnerība. Partneri: biedrība „Daugavpils un Ilūkstes novadu partnerība „Kaimiņi,, biedrība "Balvu rajona partnerība", biedrība "Rēzeknes rajona kopienu partnerība, biedrība "Krāslavas rajona partnerība", biedrība „SATEKA”, biedrība “Preiļu rajona partnerība”.	Veicināt velotūrisma attīstību Austrumlatvijas reģionā, marķējot velo maršrutu no Gulbenes līdz Lietuvas robežpunktam "Ēģipte" (kas savieno jau esošos EuroVelo 11 maršruta posmus un iekļauj "Greanways - seno dzelzceļu" velo maršrutu), tādējādi popularizējot Austrumlatviju kā Eiropas velo tūrisma galamērķi, sekmējot klimta pārmaiņu mazināšanos ceļojot „zaļi” un sekmējot uzņēmējdarbības attīstību velomaršruta pieguļošajās teritorijās.	Atklāšanas konference, Stratēģijas izstrāde semināru cikli, Velomaršruta marķēšana, Austrumlatvijas velomaršrutu kartes izstrāde un izdruka, Velomaršruta apstāšanās vietu aprīkošana, Velomaratons, projekta gala konference.

“Tūristam draudzīgs Latgales uzņēmējs digitalizācijas laikmetā”	Vadošais partneris: Ludzas rajona partnerība, partneri: biedrība „Daugavpils un Ilūkstes novadu partnerība „Kaimiņi, biedrība "Balvu rajona partnerība", biedrība "Rēzeknes rajona kopienu partnerība, biedrība "Krāslavas rajona partnerība", biedrība “Preiļu rajona partnerība”,	Veicināt uzņēmējdarbības attīstību Latgalē, izmantojot e-vides piedāvātās iespējas un apmācot uzņēmējus darbam ar tūristiem.	Projekta atklāšanas konference, Latgales uzņēmējdarbības attīstības stratēģijas izstrāde, semināru cikls, projekta noslēguma konference. Projekta ietvaros notika semināri zoom platformā un klātienē pieredzes braucieni pa tūrisma pakalpojumu sniegšanas vietām.
--	---	--	---

Preiļu rajona partnerība sadarbības partnera statusā ir iesaistījusies kopumā četrus starpterritoriālās un starptautiskās sadarbības projektu īstenošanā. Divi no šiem projektiem ir veicinājuši uzņēmējdarbības vides attīstību teritorijā, un divi – tūrisma attīstību, veicinot digitalizāciju un velotūrisma attīstību, kā arī teritorijas atpazīstamību kopumā.

Jauno ES virzienu kontekstā atzīmējams tas, ka:

Projekts “ Bites-Medus-Cilvēki” ir veicinājis augstas pievienotās vērtības produktu ražošanu, kā arī sniedzis būtisku ieguldījumu vietējo ražotāju un patērētāju sadarbības aktivitāšu īstenošanā teritorijā;

Projekts „Velo tūrisma attīstība Austrumlatvijā, pieslēdzoties starptautiskajam Velomaršrutu tīklam”, ir sniedzis nozīmīgu ieguldījumu zaļās transformācijas jomā, veicinot videi draudzīgu tūrisma veidu attīstību teritorijā;

Projekts “Tūristam draudzīgs Latgales uzņēmējs digitalizācijas laikmetā” ģenerējis jaunas iespējas tūrisma uzņēmējiem, būtiski palielinot digitalizācijas līmeni nozarē.

Tāpat, tik plaša un daudzveidīga sadarbības projektu īstenošana teritorijā ir palielinājusi LEADER programmas daudzveidīgajos procesos iesaistīto iedzīvotāju loku, aptverot arī tos, kuri nav tiešie LEADER projektu īstenotāji.

Uzmanība pievēršama tam faktoram, ka nevienā no minētajiem projektiem Preiļu rajona partnerība nav vadošais partneris. Šis fakts var liecināt par zināmu iniciatīvas trūkumu, taču, analizējot īstenoto projektu ieguvumu teritorijai, ir jāsecina, ka:

Sadarbības partnera statuss ir ļāvis ekonomēt administratīvos resursus, un vairāk uzmanības veltīt tieši mērķa grupas iesaistei aktivitātēs;

Preiļu rajona partnerība ir atzīta kā optimāls, prognozējams un aktīvs sadarbības partneris, kas ir nepārvērtējami svarīgi jebkura projekta vadošajam partnerim;

Preiļu rajona partnerība ir atvērta, vērsta uz komunikāciju un sadarbību, un šīs kapacitātes ir būtiski uzlabojušas teritorijas iedzīvotāju iespējas, ģenerējušas jaunas zināšanas un sadarbības potenciālu;

Starpterritoriālās un starptautiskās sadarbības projektu īstenošanas procesā Preiļu rajona partnerība ir efektīvi izmantojusi savas stiprās puses, ievērojot teritorijas attīstības vajadzības, un sniedzot būtisku ieguldījumu gan mērķa grupas iesaistes, gan jauno ES tendenču veicināšanas jomās.

Citi īstenotie projekti Preiļu rajona partnerībā ir šādi:

Projekta nosaukums	Finanšu avots	Mērķis, galvenās aktivitātes
ESF projekts „Jauniešu garantijas”	Nodarbinātības valsts aģentūra	Projekta mērķis ir radīt pirmās nodarbinātības pieredzi jauniešiem, sniegt sākotnējās darba iemaņas, kā arī iesaistīt NVO sektora aktivitātēs jaunus cilvēkus.
“Es Dienvidlatgalē varu”. Vadošais partneris – Daugavpils un Ilūkstes novadu partnerība „Kaimiņi”, sadarbības partneri : Preiļu rajona partnerība, Krāslavas rajona partnerība, "Henric Johansson Consult" (Norvēģija)	Aktīvo iedzīvotāju fonds, stratēģiskais projekts.	Projekta mērķis ir veicināt pilsonisko izpratni un apziņu par Dienvidlatgales iedzīvotāju līdzdalības lomu un nozīmi demokrātiskas valsts attīstībā. Projekta mērķa īstenošanai trīs vietējās rīcības grupas, kuru darbības teritorija aptver visu Dienvidlatgales teritoriju, izstrādāja “Dienvidlatgales demokrātijas kultūras un cilvēktiesību attīstības stratēģiju 2020. – 2026. gadam”, lai īstenotu kopīgas aktivitātes vietējo iedzīvotāju pilsoniskās sabiedrības un līdzdalības stiprināšanai, zināšanu un izpratnes veicināšanai par demokrātijas kultūru, kā arī sociālo taisnīgumu. Projekta aktivitātes ir vērstas uz “Dienvidlatgales demokrātijas kultūras un cilvēktiesību attīstības stratēģiju 2020.-2026. gadam” un vietējo iedzīvotāju izpratnes veidošanu, ka lauku kopienas VAR!

Abi minētie projekti, piesaistot papildus finansējumu, ir būtiski veicinājuši virzību uz SVVA stratēģijā definēto vīziju:

„Iedzīvotājiem ir pietiekošas darba, izglītības, dzīves un darba prasmju attīstības un sadarbības iespējas, kā arī katram vecumposmam atbilstošas daudzpusīgas pašizpaušmes iespējas. Viņi ir informēti, aktīvi, radoši un uzņēmīgi. Viņu dzīvesveidu un darba stilu raksturo kristīgās vērtības, atvērta domāšana, drošumspēja, mīlestība un cieņa pret darba un dabas vidi un sociāla atbildība vienam pret otru.”

Kā arī sekmējuši mērķa 2.1. „Pilnveidot neformālās izglītības pakalpojumu pieejamību iedzīvotāju radošuma, motivācijas un uzņēmības attīstībai, veicināt rezultatīvu un kvalitatīvu sociālās aprūpes un veselības

saglabāšanas un rehabilitācijas pakalpojumu attīstību sociālā riska grupu atstumtības mazināšanai un drošumspējas palielināšanai” sasniegšanu.

Tāpat, projekts „Es Dienvidlatgalē varu!” ir radījis ļoti būtisku ietekmi uz pilsoniskās sabiedrības aktivizēšanu, NVO sektora iesaisti un tā nozīmes palielināšanu. Savukārt, ESF finansētais projekts „Jauniešu garantijas” ir veicinājis jauniešu iesaisti darba tirgū.

Secināms, ka abi Preiļu rajona partnerības ieviestie projekti ir izstrādāti mērķtiecīgi, stratēģiski pareizi, tiešā veidā risinot tās teritorijas vajadzības, kuras mazāk iespējams ietekmēt tieši ar LEADER programmas līdzekļiem.

Analizējot Preiļu rajona partnerības sinerģiju ar citām nozīmīgākajām teritorijas NVO, kā būtiskākie sadarbības partneri atzīmējami:

Viduslatgales pārnovadu fonds;

Dienvidlatgales NVO centrs;

Preiļu NVO centrs

Biedrība „Baltā māja”.

Kopīgu aktivitāšu organizēšana sadarbībā ar minētajām organizācijām, ir ievērojami paplašinājusi Preiļu rajona partnerības darbības lauku, sevišķi pilsoniskās sabiedrības un sociālā atbalsta jomās. Abi minētie darbības virzieni šai periodā LEADER programmas aktivitātēs un īstenotajos projektos aptverti mazāk, un sadarbības aktivitātes tiešā veidā ir kompensējušas šos trūkumus.

Ieteicamās starpreģionālās un starptautiskās sadarbības projektu tēmas:

- Prioritārā starpreģionālās un starptautiskās sadarbības projektu tēma ir sabiedriskā labuma projektu satura dažādošana un inovāciju pieaugums šajā jomā. Sākotnēji šīs komponentes ir ieviešamas, pārdomāti izstrādājot rīcības un vērtēšanas kritērijus sabiedriskā labuma projektiem. Tomēr, ja pastāv objektīvi riski sabiedriskā labuma projektu satura dažādošanā un inovāciju ieviešanā šai projektu grupā, tad šim nolūkam izstrādājami un ieviešami starpreģionālās un starptautiskās sadarbības projekti, kā arī piesaistāmi citi finanšu resursi indetificēto trūkumu kompensācijai.
- Kā viena no prioritārajām tēmām atzīmējama arī Viedo ciemu kustības aktivizēšana, ietverot gan pieredzes apmaiņas un informatīvos pasākumus, gan arī nodrošinot regulāru konsultatīvo atbalstu topošo Viedo ciemu kopienām.
- Nākamā aktuālā tēma ir tūrisma uzņēmēju sadarbības tīklu veidošana. Ņemot vērā to, ka teritorijā tūrisms ir salīdzinoši aktīva joma, un arī LEADER programmā īstenoto projektu skaitā ir salīdzinoši liels tūrisma nozares projektu skaits, secināms, ka individuālo pakalpojumu sniedzēju skaits ir sasniedzis to līmeni, kurā nepieciešama sadarbība, koordinācija un efektivitātes palielināšana.

RUNĀ MĒRĶA GRUPA!

Šī joma būtiski tika aktualizēta organizētajās fokusgrupās, saņemot šādus ieteikumus un komentārus:

Tūrisma centram jāveido ciešs sadarbības tīkls, kas veicinātu kvalitātes uzturēšanu. Lai būtu pilnvērtīgs sadarbības tīkla dalībnieks, ir jāuztur pakalpojums augstā līmenī, lai nevienam nebūtu kauns sūtīt viesus; Nav īstas sadarbības starp mazajiem tūrisma uzņēmējiem;

Tūristi parasti nakšņo ārpus Preiļiem, ir jābūt pilnvērtīgai informācijai par piedāvājumu;

Zūd tūrisma pakalpojumu kvalitāte – projektu ietvaros piepērk klāt aprīkojumu(laivas, sup dēļus, teltis.), taču nerūpējas par servisa uzlabošanu.

Tūrisma objektos trūkst mājražotāju, vismaz oficiāli reģistrētu;

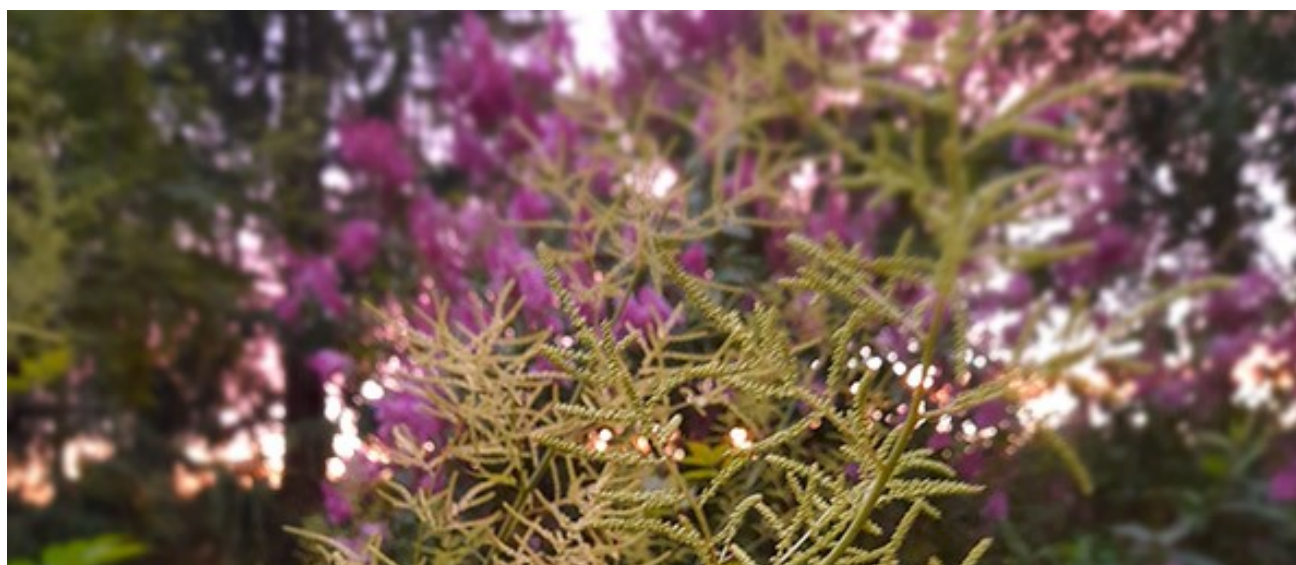
Pie muzeja nav ne nakšņošanas, ne ēdināšanas pakalpojumu, tāpat nav amatnieku, kas piedāvātu suvenīrus;

Ciematam trūkst atpazīstamības, nav svētku, tradicionālo pasākumu, kas piesaistītu tūristu uzmanību;

Tūrisma piedāvājumu nepieciešams dažādot, gandrīz visas viesu mājas ir vienādas.

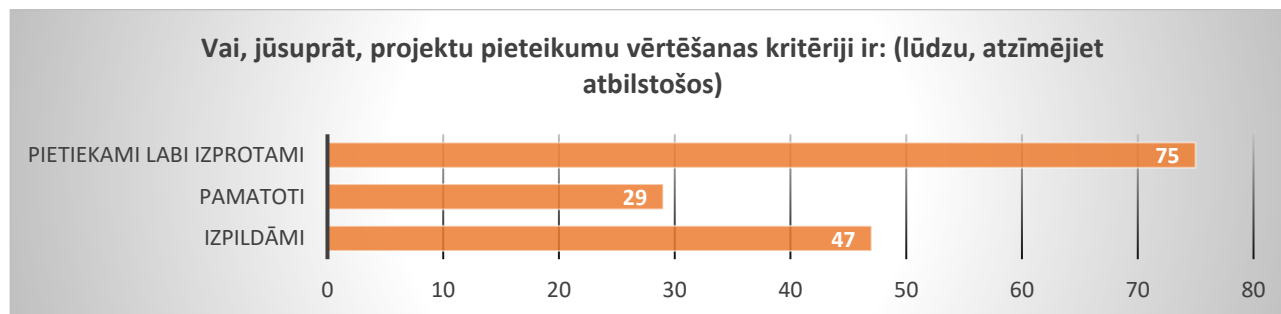
Teritorijai aktuāla starptautiskās un starpreģionālās sadarbības projektu tēma ir īsās piegādes ķēdes, zaļais iepirkums, ES zaļā kursa aktivitātes. Ņemot vērā Preiļu rajona partnerības pozitīvo iesaisti projektos kā sadarbības partnerim, kā arī to, ka minētās tēmas nav šīs organizācijas stiprākā puse, ieteicams iesaistīties šo tēmu projektos kā sadarbības partnerim.

Kā papildus sadarbības projektu darbības, rekomendējama iesaiste projektos, kas piedāvā papildus darbības teritorijas atraktivitātes palielināšanai jaunā, iespējams, pat provokatīvā formā. Kā piemēram, lai apkopotu un jaunā veidā pasniegtu teritorijā tik būtisko kapu kultūras aktualitāti, pastāv iespēja veidot vienotu materiālu par kapu apkopšanas tradīcijām teritorijā, veidot specifisku tūrisma produktu „Dark tourism” nozarē, u.t.t.

LEADER projektu administrēšana un komunikācija ar VRG

VĒRTĒŠANAS KRITĒRIJI

RUNĀ MĒRĶA GRUPA!

Ja ir kritēriji, kas jums nav bijuši labi izprotami, kuri tie ir?

Nepieciešams inovācijas definīcijas vienkāršotāks skaidrojums (varētu minēt piemērus turpmāk); startēju uz jaunu pakalpojumu, bet LAD inspektors kā obligātu prasību pielika pilnu jaunu darbavietu.

Kopumā Preiļu rajona partnerības SVVA stratēģijas 2015. – 2020.gadam ietvaros ir iesniegti 276 projektu pieteikumi, 49% no tiem – uzņēmējdarbības jomā, un 51 % - sabiedriskā labuma jomā.

No kopējā iesniegumu skaita ir apstiprināti 153 projekti, kas sastāda 55,43% .

Atbalstīto projektu proporcija ir pietiekami augsta, vienlaikus, tiek nodrošināta kvalitāti virzošas konkurences esamība.

Projektu noraidīšanas būtiskākais iemesls ir „finansējuma trūkums”, kas konstatējams 24% gadījumā. Kā „neatbilstoši” ir novērtēti 16% projektu.

Atsaukti ir 8 projekti, un atsaukšanas galvenie iemesli ir finansējuma trūkums, iepriekš neplānots izmaksu sadārdzinājums, vai arī pašvaldības atteikums sniegt nepieciešamo līdzfinansējumu sabiedriskā labuma projektam. Tikai vienā gadījumā ir atsaukts sabiedriskā labuma projekts, jo iesniedzējs nav spējis nodrošināt plānoto apmācību dalībnieku skaitu.

Visā SVVA stratēģijas 2015. - 2020. ieviešanas periodā VRG ir saņemta tikai viena pārsūdzība, kas skar atbalstu uzņēmējdarbības projektam. Līdz 26.10.2022. pārsūdzībā minētie jautājumi ir atrisināti, veicot pārrunas un skaidrojošo darbu ar pārsūdzības iesniedzēju.

Minētā situācija liecina par skaidru, pārskatāmu un objektīvu vērtēšanas sistēmu, kā arī kvalitatīvu komunikāciju ar projektu iesniedzējiem. Izstrādātie vērtēšanas kritēriji ir skaidri, pamatoti un izpildāmi, tie

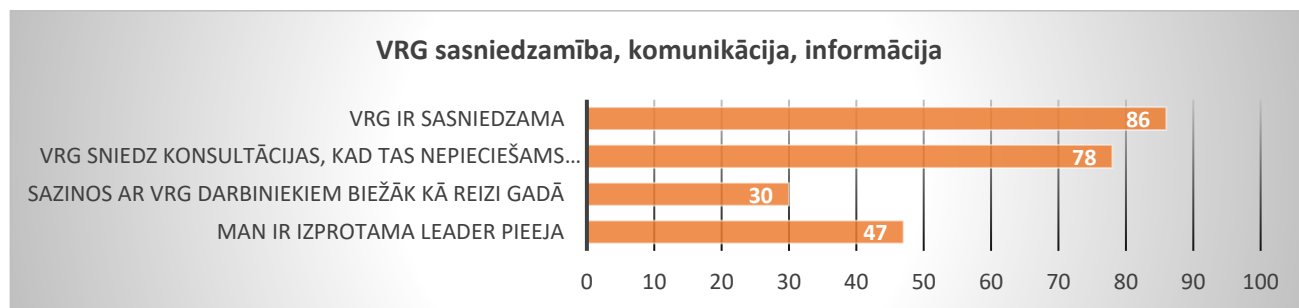
nav radījuši papildus šķēršļus projektu iesniedzējiem, taču ir nodrošinājuši kvalitatīvu, SVVA stratēģijas mērķiem atbilstošu, projektu iesniegumu atlasī.

Lai noskaidrotu visbiežāk konstatēto noraidījuma pamatojuma „finansējuma trūkums” iemeslus, tika veiktas padziļinātās intervijas ar Preiļu rajona partnerības administrāciju un padomi. Tā kā ar pamatojumu „finansējuma trūkums” tiek noraidīti projekti, kas saņēmuši zemāko punktu skaitu VRG vērtējumā, secīgi, projekti ar salīdzinoši zemāku sagatavotības kvalitāti, intervija tika veltīta projektu sagatavošanas līmeņa būtiskākajiem trūkumiem, un tie ir šādi:

- Iesniedzējs nav iedziļinājies vērtēšanas kritērijos un projekta pieteikuma veidlapā. Informācija netiek sniegta saskaņā ar pieprasīto;
- Projekta pieteikuma sastāvā kā obligāto pielikumu iekļaujot pašvērtējuma veidlapu, situācija ir nedaudz uzlabojusies, taču šie uzlabojumi nav būtiski;
- Projektā trūkst loģiskas struktūras, dažādās tā sadaļās tiek sniegta pretrunīga informācija;
- Uzņēmējdarbības projektiem nekvalitatīvi, reālajai situācijai neatbilstoši, sagatavota naudas plūsma. Tās dati ir pretrunā ar citās projekta sadaļās sniegto informāciju;
- Projekta iesniedzējs nav vērsies VRG pēc konsultatīvā atbalsta, nav izpratis projektu sadaļu būtību;
- Projekta pieteikumu ir sagatavojis vāji kvalificēts konsultants, kas nepārzin vietējo situāciju, VRG vērtēšanas kritērijus. Šādos projektos konstatējamas rupjas kļūdas, sniegta informācija, kas attiecas uz citu teritoriju/citu konkursu.

Kā viskvalitatīvāk sagatavotos projektus VRG administrācija atzīmē tos, ko iesniedzējs ir izstrādājis patstāvīgi, izmantojot regulāras konsultācijas, saskaņojot ieceri ar VRG, veicot ieteiktos labojumus projekta pieteikumā. Tiek atzīmēts tas, ka LEADER projekta izstrāde nav tik sarežģīta, lai to nevarētu veikt iesniedzējs pats. Pie tam, tiek norādīts uz to, ka, sniedzot atkārtotus projektu pieteikumus, iesniedzējs jau to var izstrādāt ar mazāk intensīvu konsultatīvo atbalstu no VRG.

INFORMĀCIJAS PIEEJAMĪBA UN KVALITĀTE

Preiļu rajona partnerības publicitāte un sasniedzamība tiek nodrošināta ar šādiem instrumentiem:

Birojs Preiļos, Tirdzniecības ielā 1. Ērti sasniedzama, pieejama tikšanās vieta, noteikti pieņemšanas laiki, partnerība ir atvērta konsultācijām un sarunām.

Mājaslapa <http://www.preilupartneriba.lv/>

Facebook lapa <https://www.facebook.com/Preilupartneriba> ar 496 sekotājiem

Kā mājaslapā, tā facebook kontā informācija tiek atjaunota vidēji 2 reizes nedēļā, tā ir aktuāla un saistoša kā potenciālajiem projektu iesniedzējiem, tā plašākai sabiedrībai. Sniegtā informācija neaprobežojas tikai ar LEADER programmas aktualitātēm, tā ietver gan ziņas par citiem biedrības un tās sadarbības partneru projektiem, gan arī saturiski saistītas ziņas par aktuālajiem notikumiem sabiedrībā. Tāpat šajos informācijas kanālos tiek izvietoti LEADER projektu iesniedzēju publicitātes materiāli.

Lai popularizētu teritorijā īstenotos LEADER projektus, mājaslapā ir izveidotas atsevišķas sadaļas:

<http://www.preilupartneriba.lv/publicitate/>

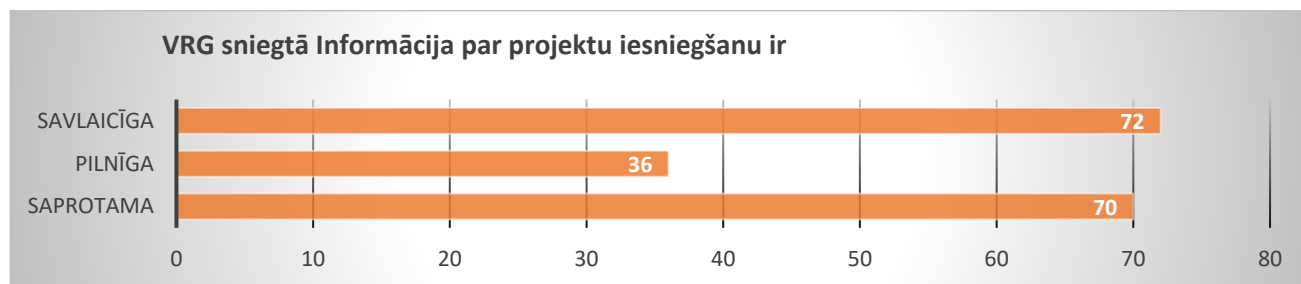
<http://www.preilupartneriba.lv/leader-2014-2020/realizetie-projekti/uznemejdarbibas-projekti/>

<http://www.preilupartneriba.lv/leader-2014-2020/realizetie-projekti/sabiedriski-labuma-projekti/>

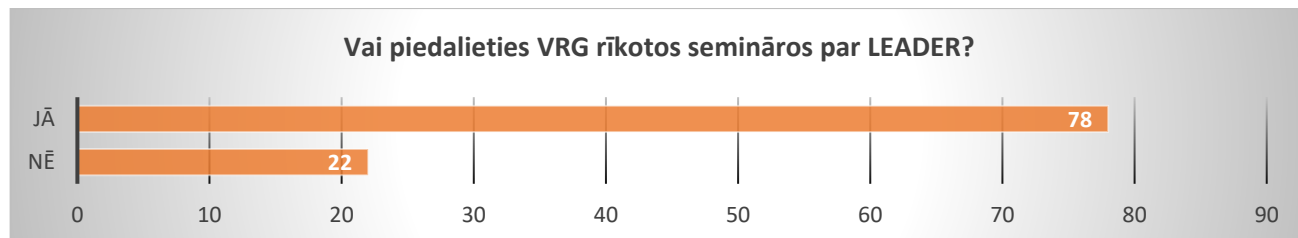
Mērķa grupa – potenciālie LEADER projektu iesniedzēji, vietējās kopienas, uzņēmēji, aktīvie iedzīvotāji – tiek lielā mērā uzrunāti personīgi, informējot par aktualitātēm telefoniski vai ar e-pasta vēstuļu saraksti. Augstu vērtējama organizācijas padomes aktīvā darbība, uzrunājot konkrētās mērķa grupas, tāpat tiek nodrošināta racionāla sadarbība un informācijas aprīte gan ar Preiļu, gan Līvānu novadu pašvaldībām.

Visās pētījuma ietvaros notikušajās fokusgrupās sadarbība ar VRG tiek vērtēta pozitīvi, atsevišķās – pat izcili. Tikai vienā no 10 fokusgrupām tika sniegta norāde, ka informācijas par LEADER programmu varētu būt vairāk.

Viss minētais liecina par Preiļu rajona partnerības veiksmīgu, stabilu un teritorijas vajadzībās balstītu organizācijas pieejamību un informācijas aprītes nodrošinājumu. VRG bauda teritorijas uzticību, tai ir augsts prestižs gan sabiedrības, gan pašvaldību skatījumā.

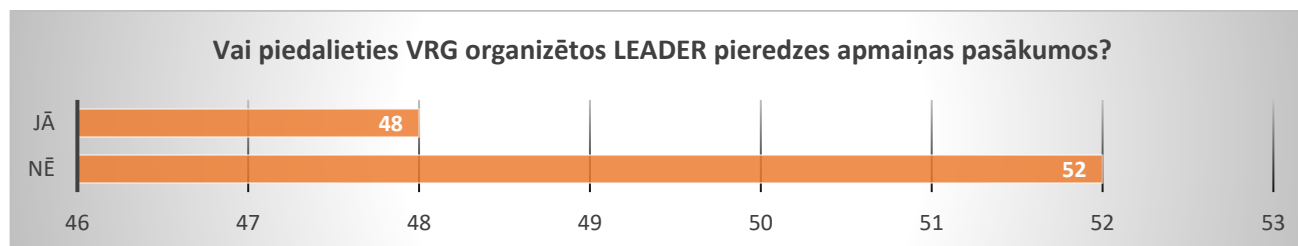

ATGRIEZENISKĀ SAITE UN LEADER MĀRKETINGS

Taču, attiecībā uz publicitātes un mārketinga jautājumiem tieši LEADER projektu īstenotāju kontekstā, fokusgrupās tika izvirzītas vairākas problēmas:

- Nepieciešamas apmācības mārketinga jomā/ tai pašā laikā - iedzīvotāji uz apmācībām nenāk, it īpaši – nenāk tie, kuriem tas tiešām būtu nepieciešams;
- Uzņēmēji un organizācijas nenovērtē laba mārketinga nozīmi produkta, pakalpojuma attīstībā;
- Jāapzinās, ka mārketinga ir profesionāls pakalpojums, kas jāpērk un par to jāmaksā;
- Inovatīvs biznesa projekts, kas paredz mārketinga pakalpojumu sniegšanu, būtu ļoti nepieciešams;
- Šāds projekts būtu izcila iespēja veidot savu uzņēmējdarbību jauniešiem.

Tāpat fokusgrupās tika atzīmēta pozitīvās publicitātes nozīmīgā loma vietas pievilcības vairošanā ne tikai tūristu, bet, galvenokārt, pašu iedzīvotāju vidū:

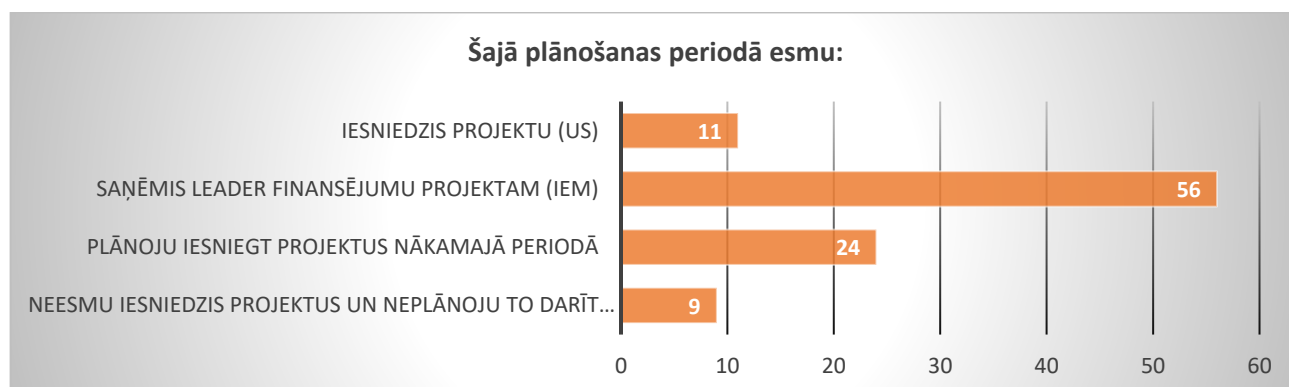
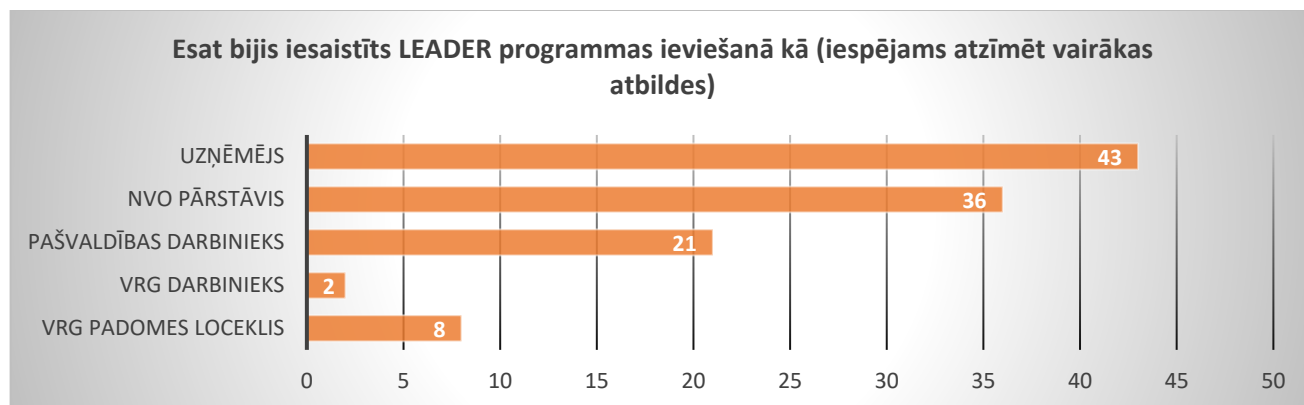
- Nepieciešama sociālo tīklu kampaņa „Laukos dzīvot ir labi!”, akcentējot katru konkrēto ciematu. Šī ir iespēja ciemata sabiedriskajā dzīvē iesaistīt jauniešus, skolēnus. Iecere par sociālo tīklu kanālu, kas ataino ikdienas dzīves notikumus, pasniedzot tos atraktīvi, ar humora izjūtu.
- Tiek uzsvērtas vairākas publicitātes pasākumu nozīmes – jaunatnes iesaiste, vietas pievilcības vairošana, iedzīvotāju pašapziņas paaugstināšana, virzība uz plašāku tehnoloģiju pielietojumu ikdienā.

Veiksmīgs laba mārketinga piemērs ir rodams tieši Preiļu rajona partnerības teritorijā, jo viena no populārākajām keramikas darbnīcām keramiķu reģionā Latgalē pieder rīdzinieci bez speciālās izglītības.

KRISTĪNE NICMANE, JAŠAS PODI. PERSONĪBAS UN VEIKSMĪGA MĀRKETINGA UZVARAS STĀSTS

Pamatinformācija	Publiski pieejamās informācijas kopsavilkums
Projekta iesniedzējs: Kristīne Nicmane. Rīcība: 1.1. „Produktu un pakalpojumu attīstība, uzņēmējdarbības atbalsta iniciatīvas, darbinieku apmācības un kvalifikācija. Projekta nosaukums: „Keramikas darbnīcas „Jašas podi” izveide” Publiskais finansējums: EUR 7344.86 Projekta iesniedzējs: Kristīne Nicmane. Rīcība: 1.1. „Produktu un pakalpojumu attīstība, uzņēmējdarbības atbalsta iniciatīvas, darbinieku apmācības un kvalifikācija Projekta nosaukums: „Jašas podi PRO.” Publiskais finansējums: EUR 6779.26 Atrašanās vieta: Aizkalnes pagasts, Preiļu novads.	Atslēgvārdi „Jašas podi” google meklētājā: aptuveni 2470 rezultāti(0,47 sekundes) Kristīne Nicmane keramikas darbnīcu “Jašas podi” izveidojusi, pārceļoties uz dzīvi Aizkalnē no Rīgas. Dzīvodama Latgalē, Preiļu novadā, Kristīne ir iemīlējusi šo pusi un kļuvusi par tās patrioti. Jaunā keramiķe ir atradusi savu sirdsdarbu, un viņas radītās vērtības veicina gan Preiļu novada, gan Latgales reģiona atpazīstamību. Viens no pirmajiem finansiālajiem atbalstiem uzņēmuma veidošanā bija Preiļu novada domes līdzfinansējums. Kristīne piedalījās mazo un vidējo komercsabiedrību un saimnieciskās darbības veicēju projektu konkursā un saņēma līdzfinansējumu elektropieslēguma jaudas palielinājumam, keramikas krāsns un virpas galvas iegādei. Iesniedzot projektu Preiļu rajona partnerībā un piesaistot LEADER finansējumu, tika iegādāts moderns keramikas darbnīcas aprīkojums. Darbnīcas un veikala telpas izveidei tika piesaistīti ģimenes personīgie līdzekļi. Latgales Uzņēmējdarbības centra konkursā “Latgales reģiona uzņēmēju gada balva” 2021.gadā nominācijā “Gada amatnieks” uzvarēja Kristīne Nicmane. Kristīnei nav keramiķa izglītības, un viņa Latgalē, izteiktā keramiķu reģionā, ir ienācēja. Pati par savu darbu saka: „Cilvēkam patīk apčamdīt traukus, viņam patīk ar mani parunāties, un viņam patīk tas storijs. Manus pircējus uzrunā emocijas. Daži saka – ja tu te nestāvētu, varbūt es nepamanītu, jo kā tikai mums nav, visa gana. Bet tā personība... Ja klients mani jau ir saticis un zina to emociju, tad viņš iegādājas traukus pēc tam arī attālināti. Bet tie, kuri nezina, kas esmu, tad jau prasās klātienē satikties.”

RUNĀ MĒRĶA GRUPA!

Jā iepriekš atzīmējāt "Plānoju vai vēlētos iesniegt projektus nākamajā periodā", lūdzu, īsi aprakstiet, kādas rīcības šiem projektiem būtu atbilstošas?

NVO sektora pasākumi; Sabiedriskā infrastruktūra un sports

Teritorijas apsaimniekošanas organizācija; Uzlabot ražošanas un tehnoloģiskos procesus uzņēmumā

Atbalsts NVO sektoram. Uzņēmējdarbība.

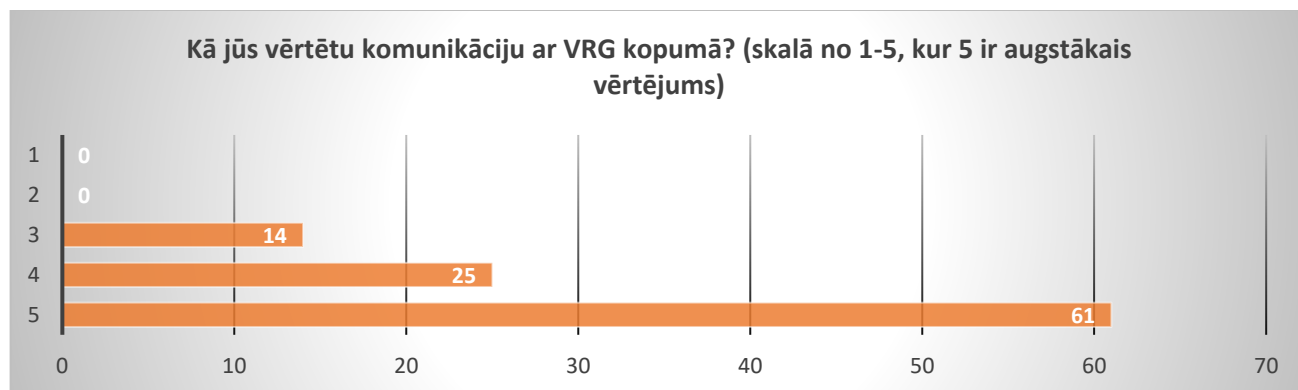
Publiskā infrastruktūra, zaļais enerģijas kurss-vēja un saules enerģijas ieguve

Tehnoloģijas un pakalpojumi; Ļoti vēlamies angāru uzbūvēt. Kā arī papildināt ražošanas iekārtu daudzumu;

Uzņēmējdarbība, NVO; Apkārējās vides labiekārtošana

Pakalpojumu pievienotās vērtības paaugstināšanu

Vides infrastruktūras uzlabošana; Atpūta un brīvais laiks; Produktu un pakalpojumu pieejamība.

Preiļu rajona partnerība 2015. – 2020.gadā, papildus LEADER projektu konkursu organizēšanai, ir aktīvi īstenojusi teritorijas aktivizēšanas pasākumus.

2015. – 2020.gadu periodā SVVA stratēģijas ietvaros ir īstenoti šādi teritorijas aktivizēšanas pasākumi:

Pasākuma veids	Pasākumu skaits
Semināri	49
Darba grupas	37
Pieredzes apmaiņa Latvijā	7
Pieredzes apmaiņa ārvalstīs	1
Dalība mācībās	10
Dalība LLF organizētos pasākumos	27
Dalība VLT organizētos pasākumos	10
Dalība citu organizāciju pasākumos, ārpus iepriekš minētajiem	29
Kopā	170

Kā liecina pieejamie dati, tad teritorijas aktivizēšanas pasākumu skaits ir nozīmīgs, pozitīvi vērtējama to daudzveidība. Informācija uzskatāmi liecina par to, ka VRG ir pievērsusi pietiekami lielu uzmanību teritorijas aktivizēšanas pasākumiem, informācijas sniegšanai, apmācībām, pieredzes apmaiņas pasākumiem. Šī situācija atspoguļojas arī fokusgrupu viedokļos; visās fokusgrupās VRG darbība tiek vērtēta kā aktīva, pozitīva un atbalstoša. Divās no astoņām sabiedrības pārstāvju fokusgrupās Preiļu novada partnerība tiek minēta kā būtiskākais pieejamais informācijas un atbalsta avots.

NVO kā VRG biedri un projektu īstenotāji

Izvērtējot Lursoft datus, aplēšams, ka Līvānu novadā – reģistrētas 79 NVO, Preiļu novadā – 93 NVO, kopā partnerības teritorijā 172 NVO, kas ir ievērojami vairāk, nekā 2014.gadā, kad teritorijā tika identificētas 135 NVO.

Jāņem vērā, ka aktīvo, darbojošos biedrību un nodibinājumu skaits ir mazāks, toties reģiona īpatnība ir liels aktīvo kristīgo konfesiju draudžu skaits – vecticībnieku, katoļu un luterāņu.

Galvenās NVO darbības jomas teritorijā: mednieku klubi; sporta klubi; dzīvokļu un cita nekustamā īpašuma veidu īpašnieku apvienības; izglītības un kultūras iestāžu atbalsta grupas; sakrālā un cita kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana; kopienu atbalsts un attīstība; dažādu sabiedrības grupu interešu aizstāvība (jaunieši, seniori, invalīdi, sievietes u.c.); daba, vide un tūrisma attīstība; veselība un sports; mazākumtautību intereses un kultūra; profesionālas apvienības (uzņēmēji, amatnieki, prese, ugunsdzēsēji, lauksaimnieki u.c.); atbalsts krīzes situācijās un ģimeņu atbalsts u.c.

Biedrībā „Preiļu rajona partnerība” ir 33 biedri, tostarp kā biedri reģistrētas 23 NVO, tātad **NVO biedru īpatsvars ir 67%** no visiem Preiļu rajona partnerības biedriem:

Nr.	Nosaukums	Novads	Darbības joma
1	Preiļu lauksaimnieku apvienība	Preiļu	Lauksaimnieku interešu aizstāvība
2	Gūdu saimnieču bīdreiba	Preiļu	Kultūrvēsturiskais mantojums
3	Biedrība "Baznīca- mūsu ciema dvēsele"	Līvānu	Sakrālais mantojums
4	Biedrība "Preiļu alternatīvās kultūras atbalsta centrs"	Preiļu	Nav datu
5	Galēnu pagasta sieviešu sociāli- ekonomisko aktivitāšu centrs "Mozaika"	Preiļu	Visaptveroši
6	Biedrība "Jaunie spārni"	Preiļu	Visaptveroši
7	Biedrība "Rožupes sabiedriskais centrs"	Līvānu	Visaptveroši
8	Biedrība "Baltā māja"	Līvānu	Pilsoniskā sabiedrība, sabiedrības integrācija
9	Biedrība "Preiļu NVO centrs"	Preiļu	Pilsoniskā sabiedrība
10	Mednieku klubs "Mednieks"	Preiļu	Medību kultūra
11	Biedrība "Sabiedriskais centrs "Rudzāti""	Līvānu	Pilsoniskā sabiedrība
12	Biedrība "Sabiedriskais centrs "Aizkalne""	Preiļu	Pilsoniskā sabiedrība
13	Biedrība "Sīļukalna Gundegas"	Preiļu	Ģimeņu atbalsts, sieviešu tiesības
14	Biedrība "Savai skolai"	Preiļu	Visaptveroši, izglītība

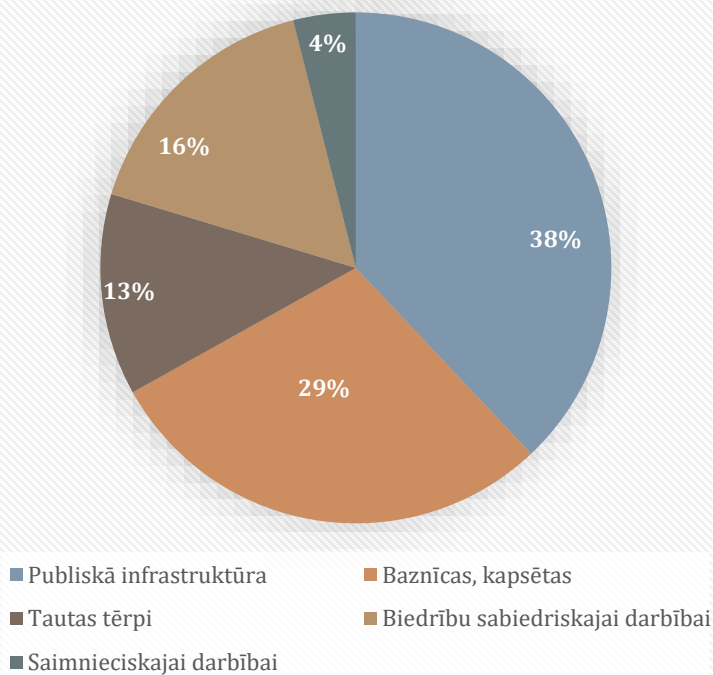
15	Preiļu novada invalīdu biedrība	Preiļu	Invalīdu interešu aizstāvība
16	Biedrība "Veiksmes biķeris"	Preiļu	Visaptveroši
17	Biedrība "Selēna 2009"	Preiļu	Visaptveroši
18	Sabiedriskais centrs "Nianse"	Preiļu	Pilsoniskā sabiedrība
19	Biedrība "Mēs Rušonai"	Preiļu	Visaptveroši
20	Biedrība "Nīdermuižas draudze"	Preiļu	Sakrālais mantojums
21	Galēnu Kultūrvēstures biedrība	Preiļu	Galēnu novada kultūras mantojuma saglabāšana un popularizēšana
22	Biedrība "Daudzfunkcionāls ģimeņu atbalsta centrs "Šodienas rītdienai"	Līvānu	Ģimeņu atbalsts
23	Biedrība "Likteņa ceļš"	Preiļu	Politiski represēto interešu aizstāvība

**PUBLISKAIS
FINANSĒJUMS NVO
SEKTORAM
(neskaitot draudzes)**

408 073

Ieguldījumi publiskās infrastruktūras pieejamībā, uzlabošanā	154 944
Ieguldījumi baznīcās un kapsētās	118 080
Tautas tērpu iegādes	52 102
Biedrību aktivitātēm, kapacitātei un darbībai	66 821
Biedrību saimnieciskajā darbībā	16 123

PUBLISKAIS FINANSĒJUMS NVO SEKTORAM

LEADER radītās inovācijas

Inovāciju izpratne un atbalsts inovatīvajiem projektiem Biedrības „Preiļu rajona partnerība” sabiedrības virzītās vietējās attīstības stratēģijā 2015.-2020.gadam.

Preiļu rajona partnerības teritorijas raksturojums inovāciju izpratnē:

1. Teritorija ir izteikti tradīcijās sakņota, augstu tiek vērtēts tradicionālais dzīvesveids. Šis aspekts izmantojams kā bāze inovācijām – jo augstāk kāda parādība tiek vērtēta sabiedrības skatījumā, jo vairāk gatavības ieguldīt resursus tās saglabāšanā un attīstībā.
2. Teritorijai raksturīga praktiska pieeja – sabiedrībai ir jāredz inovācijas tiešā atdeve, ieguldījums, tikai tad tiek atzīta tās nepieciešamība. Pretējā gadījumā inovācijas efekts tiek reducēts līdz formālai pieejai, kas nesniedz nepieciešamo rezultātu.

Lai identificētu inovācijas projektu pieteikumus, „Preiļu rajona partnerības” sabiedrības virzītā stratēģijā 2015.-2020.gadam ir iekļauta šāda definīcija:

„Inovācija ir process, kurā jaunas zinātniskās, tehniskās, sociālās, kultūras vai citas jomas idejas, izstrādes un tehnoloģijas tiek īstenotas tirgū (vai sabiedrībā) pieprasītā un konkurētspējīgā produktā vai pakalpojumā. Inovācijas procesā rodas kvalitātes un efektivitātes uzlabojumi darba organizācijā, tiek pielietotas jaunas metodes, jauna veida piegādātāju un patērētāju attiecības, jaunas uzņēmējdarbības uzsākšanas vai arī sociālās atbalsta sistēmas utml.

Jauninājums ir inovācijas procesa gala rezultāts – tas ir jaunievedums, jauns produkts, jauns vai ievērojami uzlabots pakalpojums, jauns biznesa modelis, sadarbības sistēma u.c. Jauninājumiem ir raksturīga oriģinalitāte - netradicionāli risinājumi teritorijas attīstības veicināšanai un vietējās identitātes stiprināšanai. Tie tiek radīti un īstenoti konkrētā pašvaldībā vai pārņemti no citām Latvijas pašvaldībām vai ārvalstu prakses, veiksmīgi pielāgojot tos vietējiem apstākļiem.”

RUNĀ MĒRĶA GRUPA!

Pretsāpju zāles.
Kaut kas jauns un nebijis konkrētā teritorijā, šajā gadījumā stratēģijas teritorijā.
Tehnoloģisks vai konceptuāls jauninājums. Jauns nebijis risinājums.
Jaunums, jauninājums, jaunievedums.
Kaut kas jauns, līdz šim nebijis
Sabiedrībai nepieciešama lieta.

Sniegtais pakalpojums ir tāds, kas VRG teritorijā nav pieejams konkrētajā teritorijā nebijis līdz šim.
Jaunieviešums - uzlabojums jau zināmajam, jauns produkts.
Jauninājums, kas atvieglo ikdienas dzīvi.
Tas ir kaut kas jauns, vai uzlabots vecais.
Pilnīgi jauns unikāls produkts vai pakalpojums, uzlabots esošais

Inovācija ir zāles, nevis vitamīni.
Kaut kā jauna radišana un ieviešana.
Jauna, citāda domāšana.
Ieviesta jauna ideja, piesaistot iedzīvotājus, biedrības, lai panāktu mūsu teritorijas redzamību un piesaistītu tūristus.
Jaunas iespējas un paņēmieni, kā atrisināt problēmas.
Kaut kas jauns.

Jauns, uzlabots pakalpojums vai prece. jauna, savādāka pieeja kāda jautājuma, problēmas risināšanai. Jaunā produkta piedāvājums, sniedzēja īpašā redzējumā Jaunums,- esošās darbības uzlabošana. Jebkura ideja, process, materiālu vērtību radīšana , kas ir nepieciešama konkrētā sabiedrībā un būs jauns iesākums kādai labai sabiedrību aktivizējošai darbībai vai procesam. Jauns risinājums kādai problēmai. Inovācija ir process ar kuru uzlabo produktu, vai pakalpojumu. Jauns process saimnieciskajā darbībā, jauns produkts. Kaut kas īpašs. Teritorijā vēl nebijis.	produkts vai pakalpojums ar unikālām īpašībām, uzlabots ražošanas process. Jaunu iespēju radīšana, produkti, pakalpojumi. Kaut kas neredzēti jauns. Jauns produkts vai pakalpojums savādāk uz priekšu. Jauninājums. Procesu modernizēšana. Jēdziens, kas sevī ietver visas tās darbības, kas jāveic lai tiktu radīts un realizēts tirgu jauns produkts vai pakalpojums, tiek piedāvātas jaunas iespējas, kas atbilst patērētāju vajadzībām. Jauninājums partnerības teritorijā. Jauninājums. Inovācija ir netradicionāla domāšana, jaunrade, tas var būt interesants, savdabīgs produkts vai objekts, interesanta pieeja kāda jautājuma risināšanā, veids, kā darboties.	Inovācija – iekārtas, rīki, ar kuru palīdzību var īstenot ātrāk, kvalitatīvāk savus mērķus. Jauninājums: tāds, kas nav bijis. Inovācija – pretsāpju zāles, kas atvieglo tālāku darbu, rada atvieglojumu pakalpojumu sniegšanā. Inovācija ir jebkāda darbība, kas veicina jebkura produkta, pakalpojuma, atpūtas u.c. darbības, vietas attīstību. Inovācija – kaut kas, kas atrisina esošu problēmu vai sāpi (vai nu kaut kas taustāms vai arī procesveidīgs). Kaut kas jauns, kaut kas “citāds” . Jaunas metodes, jauni pakalpojumi, jauni produkti, kas nav konkrētajā teritorijā. Kaut kas, kas nav bijis iepriekš. Inovācija ir jauna pieeja vai rezultāts.
--	--	---

Inovāciju identificēšana projektu pieteikumos VRG līmenī ir iekļauta šādos vērtēšanas kritērijos:

Vispārējo kritēriju grupā:

Kritērijs 2.3. „Projekta sagatavotība, pamatojums, loģisks plānojums, projekta inovācijas un ilgtspējas pamatojums”.

Lai saņemtu maksimālo punktu skaitu(5 punkti), ir sniegts šāds kritērija skaidrojums:

„Projektā skaidri aprakstīta:

- uzņēmuma esošā situācija;
- projektam izvirzīti ilgtermiņa un īstermiņa mērķi, kas ir konkrēts, reāls, sasniedzams un izmērāms;
- aprakstīti aktivitātēm nepieciešamie resursi un ieguldījumi,
- pārdomāti izstrādātas projekta aktivitātes (darbības), kas pierāda projekta mērķa sasniegšanu;
- iesniegumā pamatota projekta inovācija vai jauninājums;

- aprakstīts, kā projekta rezultāti tiks uzturēti, attīstīti tālāk un izmantoti atbilstoši plānotajam mērķim pēc projekta īstenošanas.”

Vērtējums tiek samazināts par 2 punktiem, ja projekta aprakstā nav pamatota vai paredzēta projekta inovācija vai jauninājums.

Projektu vērtēšanas specifisko kritēriju grupā:

Rīcība 1.1. - Produktu un pakalpojumu attīstība, uzņēmējdarbības atbalsta iniciatīvas, darbinieku apmācības un kvalifikācija, paredzot specifisko kritēriju 3.2. „Moderno tehnoloģiju pielietošana”

Rīcībā 2.1. “Pamata pakalpojumi (izglītība, sociālā aizsardzība un veselība)”,

Rīcībā 2.2. „Apkārējās vides infrastruktūras un kultūras objektu saglabāšana un uzlabošana”,

Rīcībā 2.3. „Atpūta un brīvais laiks (kultūra, sports, pašdarbība)”,

paredzot kritēriju 3.3. „Moderno tehnoloģiju pielietošana”.

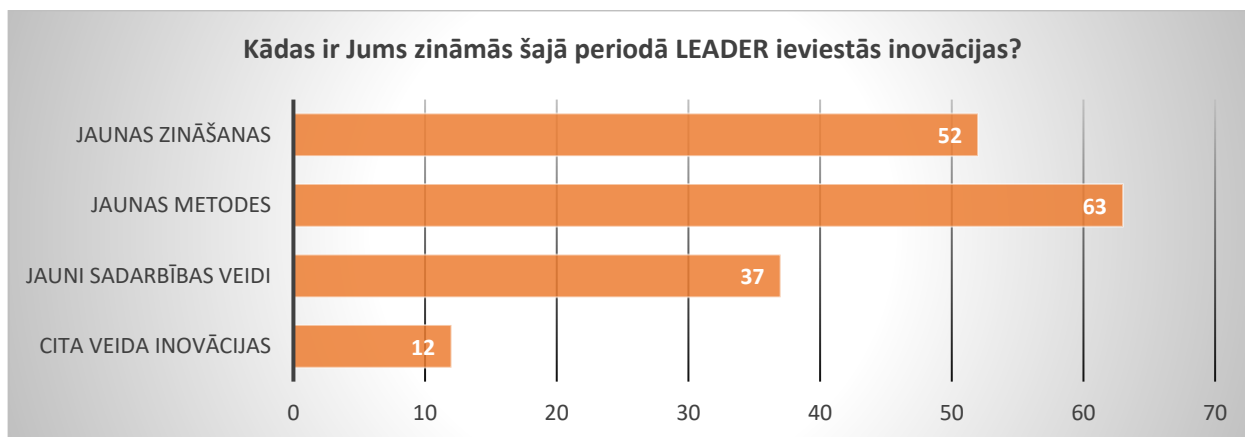
Visos gadījumos kritērijam piemērots skaidrojums: „Projektā plānots ieviest un/vai izmantot modernās tehnoloģijas, projekta iesniegumā aprakstīts, kādas modernās tehnoloģijas plānots ieviest un kā tās palielinās projekta mērķu sasniegšanu.”

Kā inovatīvi, vadoties pēc projekta aprakstā iekļautās informācijas, ir identificēti 28 projekti, visi Rīcībā 1.1. – uzņēmējdarbības projekti. Sabiedriskā labuma rīcībās laika periodā no 2015. – 2022.gadam nav identificēts neviens inovatīvs projekts.

SOCIĀLĀS, PROCESA, SABIEDRISKĀS UN TEHNOLOĢISKĀS INOVĀCIJAS PROJEKTU REZULTĀTOS PLAŠĀKĀ
MĒROGĀ (ne tikai Preiļu rajona partnerības mērogā)

Tūrisms	Uzņēmējdarbības	3
Atpūta	Sabiedriskie	-
	Uzņēmējdarbības	-
	Sabiedriskie	-
Pakalpojumi	Uzņēmējdarbības	2
	Sabiedriskie	-
Izglītība	Uzņēmējdarbības	-
	Sabiedriskie	2
Kultūra	Uzņēmējdarbības	-
	Sabiedriskie	-
Ražošana	Uzņēmējdarbības	-
	Sabiedriskie	-
Sakrālais mantojums, kapsētas	-	

Sociālie pakalpojumi	Uzņēmējdarbības	-
	Sabiedriskie	-
Sports	Uzņēmējdarbības	-
	Sabiedriskie	-
Teritorijas sakārtošana	-	

RUNĀ MĒRĶA GRUPA!

Ja iepriekš atzīmējāt "cita veida inovācijas", lūdzu, ierakstiet, kādas, jūsuprāt, tās ir!

Tehnoloģiski risinājumi

Konkrēti mūsu uzņēmumā- jaunas produktu līnijas ražošana

Jauni objekti

Jauns pakalpojums

Vai, jūsuprāt, inovatīvie projekti ir ietekmējuši citus procesus, notikumus, situācijas teritorijā (plašākā nozīmē)? Ja jā, tad kādus?

Amatniecības attīstība

Domāju, ka jā. Mūsu pilsētā, reģionā ir pieejami kvalitatīvi un augstvērtīgi gaļas produkti

Uzlabojuši vietas atpazīstamību, snieguši jaunus pakalpojumus

Inovatīvus projektus pamana, vairāk tiek piesaistīti interesenti, tūristi un labums no tā ir visai teritorijai

Veicinājuši uzņēmēju savstarpēju sadarbību

Grūti spriest. Liekas jā, tomēr to saprast varēs nedaudz vēlāk.

Veicinājuši finansiālu izaugsmi

Mums tas ir jāvis attīstīt savu uzņēmējdarbību
Piesaista jaunus teritorijas apmeklētājus
Lielāka atpazīstamība, patīkamāka vide
Radījuši papildu jaunas idejas tālākai izaugsmei
R.Mūka muzeja attīstība
Pašlaik ir tikai zinātniskā līmenī un priekš interneta lietotājiem – Ekstraktu ražošana
Ir radīti jauni tūrisma piedāvājumi

Kopumā teritorijā Rīcībā 1.1. ir īstenoti 76 projekti, secīgi, 38% no tiem ir identificēti kā inovatīvi, kas ir atzīstams par augstu inovāciju rādītāju uzņēmējdarbības jomā.

Kā problēmu SVVA stratēģijas 2015. – 2020.gadam īstenošanas procesā biedrības „Preiļu novada partnerība” izpildvara un lēmējvara norāda nelielu spilgtu, inovatīvu sabiedriskā labuma projektu skaitu teritorijā. Un, uzsākot sagatavošanās procesu nākamā perioda SVVA stratēģijas izstrādē, tiek pausta vajadzība pēc specifisku atbalsta instrumentu iestrādes inovāciju attīstībai, īpaši akcentējot sabiedriskā labuma projektu jomu.

Līdz ar to, organizējot fokusgrupas partnerības teritorijā, šim aspektam tika pievērsta pastiprināta uzmanība. Kā atpazīstami inovatīvie LEADER projekti fokusgrupās tiek minēti:

SIA „Handmade Latgola” – akcentējot tur īstenotos LEADER projektus 2015. – 2020.gada periodā.

SIA „Rasa Botanical” – akcentējot tur īstenoto LEADER projektu 2015. – 2020.gada periodā.

Roberta Mūka muzejs Galēnos – tiek norādīts pasākumu kopums, kura veidošanā liela nozīme piešķirama arī īstenotajam LEADER projektam.

Specifiskajā kritērijā „Moderno tehnoloģiju pielietošana” papildus punktus ir saņēmuši SIA „Rasa Botanical” un SIA „Handmade Latgola” projekti, BDR „Galēnu kultūrvēstures biedrība” īstenotais projekts „Roberta Mūka darbos sakņotu koka skulptūru izgatavošana un uzstādīšana Galēnu parkā Filozofijas takā” šai kritērijā punktu nav saņēmis, kas arī ir objektīvi, jo moderno tehnoloģiju pielietojums šai projektā nav paredzēts.

Situācija liecina par to, ka:

- Inovācijas SVVA stratēģijā ir definētas ļoti specifiski, tīri teritoriālā izpratnē;
- Pēc esošās definīcijas ir iespējams precīzi identificēt projektu pieteikumos iekļauto inovāciju gala rezultātu – jauninājumus, kuri tiek ieviesti partnerības darbības teritorijā;
- Tai pašā laikā, specifiskais kritērijs, kas adresēts inovatīvo projektu prioritāram atbalstam, identificē tikai tehnoloģiskās inovācijas, pie tam, kritērijā tiek pievērsta uzmanība tikai moderno tehnoloģiju pielietojumam, turkāt, tas neietver informatīvu pamatojumu, apliecinājumu tam, kas šīs tehnoloģijas būs atbilstošas SVVA stratēģijā definētajam inovāciju vai jauninājumu jēdzienam;

Lai izprastu un pamatotu atpazīstamo inovatīvo projektu veiksmes stāsta struktūru, ir veikta to analīze.

Veiksmes stāstu analīze

SIA „HANDMADE LATGOLA”

Pamatinformācija	Publiski pieejamās informācijas kopsavilkums
Stratēģijas īstenošanas perioda ieviesti 2 LEADER programmas projekti: Iesniedzējs: Emerita Rubine. Rīcība: 1.1. „Produktu un pakalpojumu attīstība, uzņēmējdarbības atbalsta iniciatīvas, darbinieku apmācības un kvalifikācija” Projekta nosaukums: „Mūsdienu amatniecības tūrisma piedāvājuma "HANDMADE Latgola" izveide”. Publiskais finansējums EUR 59 899.28 Iesniedzējs: Emerita Rubine. Rīcība 1.1. - Produktu un pakalpojumu attīstība, uzņēmējdarbības atbalsta iniciatīvas, darbinieku apmācības un kvalifikācija. Projekta nosaukums: „ Pasākumi HANDMADE LATGOLA pakalpojumu kvalitātes un atpazīstamības palielināšanai”. Publiskais finansējums EUR 4423.45 Atrašanās vieta: Līvānu pilsēta	Atslēgvārdi „HANDMADE Latgola” google meklētājā: aptuveni 6 840 rezultāti (0,47 sekundes) Inovatīvs piedāvājuma kopums: PIETURAS vieta + TIKŠANĀS vieta + Ekskluzīva NAKTSMĪTNE Piedāvājums ietver: Vairāk kā 250 mūsdienu Latgales amatniecības izstrādājumu ekspozīcija reālā mājas vidē - ar iespēju tos iegādāties kā vietējos suvenīrus vai dāvanas. Mājīga vieta jēgpilnām sarunām, apmācībām, tematiskiem pasākumiem, foto sesijām un mini-konferencēm (līdz 20 cilvēkiem) pozitīvā gaisotnē Ekskluzīva divu guļamistabu naktsmītne (līdz 6 cilvēkiem) - pilsētā, bet ar lauku klusumu, svaigu gaisu, lina palagu maigumu un Dubnas saulrieta mieru. Papildus piedāvājumi: Kanoē laivu, velosipēdu, 3-vietīgas airu laivas noma; Ēdienu piegāde no vietējās kafejnīcas "5.elements"; Atbalsts tūrisma maršrutu sastādīšanā pa Latgali; Radošās darbnīcas un motivācijas programmas; Kafijas pauzes Jūsu organizētiem pasākumiem. Papildus piedāvājumiem uz vietas Līvānos, lielveikalu tīklā Sky Rīgā ir izveidoti „HANDMADE Latgole” stendi, kuros regulāri tiek piegādāta vietējo amatnieku produkcija.
	

SIA „RASA BOTANICALS”

Pamatinformācija	Publiski pieejamās informācijas kopsavilkums
Iesniedzējs: SIA „Rasa Botanicals”; Rīcība: 1.1. „Produktu un pakalpojumu attīstība, uzņēmējdarbības atbalsta iniciatīvas, darbinieku apmācības un kvalifikācija” Projekta nosaukums: „Iekārtu iegāde ekstrakcijas ražotnes izveidei” Publiskais finansējums: EUR 29 296.58 Atrašanās vieta: Sutri, Sutru pagasts, Līvānu novads 	Atslēgvārdi „Rasa Botanicals” google meklētājā: Aptuveni 2 070 000 rezultāti (0,33 sekundes) Izgatavo Latvijas augu ekstraktus ar ultraskaņas ekstrakcijas metodi. Piedāvā konsultācijas uzņēmējdarbības uzsācējiem un dabiskās kosmētikas lietotājiem, organizē meistarklases, piedalās izstādēs. Šobrīd SIA "Rasa Botanicals" ir Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras Daugavpils biznesa inkubators biedrs. Paralēli ekstraktu ražošanai uzņēmums fokusējas uz pētniecību. Programmas "Atbalsts Eiropas Inovāciju partnerības lauksaimniecības ražīgumam un ilgtspējai lauksaimniecības ražīguma un ilgtspējas darba grupu projekta īstenošanai" ietvaros SIA "Rasa Botanicals" kopā ar SIA "Nordic Food", Rīgas Stradiņa universitāti, SIA "ILM" un Ūdrīšu pagasta zemnieku saimniecību "Kurmiši" realizē projektu "Jaunu metožu, tehnoloģiju un risinājumu izstrāde un pārbaude Latvijas lauksaimniecības augu cilmes šūnas iegūšanas procesā, radot inovatīvu risinājumu to tālākai integrācijai dzeramajā ūdenī. 2022.gadā SIA „Rasa Botanicals” ir saņēmis atbalstu „Gada LEADER projekts vietējā rīcības grupā” Zemkopības ministrijas konkursā „Sējējs”.

ROBERTA MŪKA MUZEJS GALĒNOS

Pamatinformācija	Publiski pieejamās informācijas kopsavilkums
Iesniedzējs: BDR "Galēnu kultūrvēstures biedrība" Rīcība 2.2. Apkārtējās vides infrastruktūras un kultūras objektu saglabāšana un uzlabošana Projekta nosaukums: „Roberta Mūka darbos sakņotu koka skulptūru izgatavošana un uzstādīšana Galēnu parkā Filozofijas takā.” Publiskais finansējums: EUR 8700.30	Atslēgvārdi „Roberta Mūka muzejs Galēnos” google meklētājā: aptuveni 7 090 rezultāti(0,48 sekundes) Galēnos ir Roberta Mūka dzimtā māja, kapa vieta, Piemiņas istaba ar ļoti bagātīgu muzeja priekšmetu krājumu, uz šīs bāzes ar Riebiņu novada domes lēmumu 2013. gada 18. aprīlī tika izveidota pašvaldības iestāde - Roberta Mūka muzejs Galēnos (RMMG). 2014. gada 8. maijā tika izsniegta Latvijas Republikas Kultūras ministrijas muzeja akreditācijas apliecība. Muzeja darbības misija ir: popularizējot spilgtas un savdabīgas personības Roberta Mūka garīgo mantojumu, padarīt daudzveidīgāku, interesantāku un saprotamāku Latvijas iedzīvotāju ikdienu.

Atrašanās vieta: Galēni, Galēnu pagasts, Preiļu novads.

2013. gadā Galēnu Kultūrvēstures biedrība īstenoja projektu „Tepat es guntiņu kuru un veselu mūžību rokā turu” Galēnu parkā uzstādītas 5 koka skulptūras – Roberta Mūka dzejas simboli. No 2015. – 2017. Gadam tika īstenoti vēl divi mazo Grantu projekti, kuru rezultātā tika uzbūvēts tiltiņš, veikti Filozofijas takas labiekārtošanas un apzaļumošanas darbi.

2018. gadā tika īstenots LEADER projekts un takā uzstādītas vēl sešas skulptūras.

Muzejs piesaista māksliniekus, organizējot izstādes, kā arī Latvijas literātus, izglītības darbiniekus, organizējot Robertam Mūkam veltītu eseju konkursu. Ir sadarbība ar augstskolām, Mūka konkursa uzvarētājus uzņem budžeta grupās.

Visus minētos piemērus vieno kopīgas pazīmes. Par inovatīvu, atpazīstamu projektu Preiļu novada partnerības teritorijā liecina tas, ka šie projekti:

- Risina konkrētu teritorijas vajadzību;
- Izvirza oriģinālu, efektīvu risinājumu;
- Ir sakņoti tradīcijā un/vai vietējos resursos;
- Tiem ir plaša ietekme un/vai vietējas sabiedrības iesaiste;
- LEADER programmas finansējums nav vienīgais to finansējuma avots;
- Tie spēj ģenerēt jaunus procesus, ieņēmumu veidus, organizatoriskās sistēmas;
- To darbība ir ekonomiski un sociāli ilgtspējīga;
- Tiem ir plaša publicitāte, veiksmīgs mārketingas.

Lai uzskatāmi demonstrētu jēgpilnas un formālas inovācijas atšķirību, minams konkrēts piemērs:

Pamatinformācija	Ieguvumi un nepilnības
Iesniedzējs: Preiļu novada pašvaldība. Projekts: „Aglona ceļā uz SMART VILLAGE”. Projekta mērķis: Veicināt pievilcīgu un kvalitatīvu dzīves vides attīstību, izvietojot viedos solus un ieviešot vidoenovērošanas sistēmu Aglonā, radot priekšnoteikumus lauku iedzīvotāju palikšanai VRG teritorijā, drošu pakalpojumu pieejamībā un sasniedzamībā.	Ieguvumi: Šis projekts nepārprotami izmanto modernās tehnoloģijas, tas ir saņēmis pozitīvu vērtējumu kritērijā 3.3.; Nodrošināta moderno tehnoloģiju demonstrēšana lauku vidē, ar šo projektu tiek veicināta virzība uz viedo ciemu, digitalizācijas, zaļās transformācijas mērķiem; Palielināta iedzīvotāju drošība. Nepilnības: Projekta daļa, konkrēti – viedo soliņu uzstādīšana Aglonā – nav balstīta teritorijas vajadzībās; Projekta iesniedzējs atzīst, ka soliņu uzturēšana ir dārga, un tie rada minimālu efektu, sevišķi attiecībā uz projekta mērķa daļu: „radot priekšnoteikumus lauku iedzīvotāju palikšanai VRG teritorijā, drošu pakalpojumu pieejamībā un sasniedzamībā”.

Veiktās darbības: Aglonā uzstādīta videonovērošanas sistēma un izvietoti trīs viedie soliņi. Publiskais finansējums: EUR 22 480.95	Kas nepieciešams, lai tā būtu jēgpilna inovācija? Atbilstošs pamatojums un precīza pozicionēšanās – tas ir ekotehnoloģiju piemērs, ko iespējams apskatīt un testēt dabā; Projekta mērķa definēšana saskaņā ar izvirzīto pamatojumu; Plaša publicitātes kampaņa – lūdzu, brauc, iepazīsties ar tehnoloģiju iespējām, izvēlies sev piemērotāko, iedvesmojies un pielieto! Konsultējies pie projekta iesniedzēja vai VRG!
---	---

Lai veicinātu jēgpilnu, teritorijas vajadzībās bāzētu inovatīvo projektu atbalstu nākamajā LEADER programmas īstenošanas periodā, ir nepieciešams:

- skaidri un, vienlaikus, pietiekami plaši definēt inovāciju Preiļu rajona partnerības teritorijas izpratnē;
- projektu vērtēšanas kritērijos iekļaut inovācijas definīcijai atbilstošus vērtēšanas kritērijus, kas ļauj identificēt reālu, jēgpilnu inovāciju;
- inovatīvajiem projektiem ir jābūt atpazīstamiem partnerības teritorijā, tiem jānodrošina papildus publicitātes pasākumi.

Kā jēgpilnas inovācijas pazīmes iekļaujamās:

- Tā risina konkrētu vajadzību, reālu, pamatotu teritorijas problēmu;
- Tā izvirza uzskatāmi inovatīvu un efektīvu šīs problēmas risinājumu;
- Tā spēj ģenerēt jaunus procesus, ieņēmumu veidus, organizatoriskās sistēmas;
- Tai jābūt atpazīstamai plašākā sabiedrībā.

Ieteicamie kritēriji inovatīvo projektu atbalstam:

- Projektā paredzētā inovācija risina konkrētu teritorijas vajadzību, problēmu. Šī problēma ir skaidri pamatota;
- Paredzētais problēmas risinājuma veids ir nepārprotami identificējams kā inovatīvs;
- Risinājuma veidā paredzētā inovācija ir procesa, produkta vai organizatoriskā inovācija. Inovācijas veids ir skaidri definēts;
- Tai piemīt potenciāls ģenerēt attīstības procesus, ieņēmumu apjomu un veidus kā projekta īstenošanas periodā, tā arī pēc uzraudzības termiņa noslēguma.

Lai veicinātu jēgpilnu inovāciju skaita pieaugumu LEADER projektos, ir ieteicams sniegt regulāru konsultatīvo atbalstu šo projektu īstenotājiem. Pie tam – ne tikai projektu izstrādes periodā, bet arī to ieviešanas un uzraudzības laikā. Ieguldīt papildus resursus šo projektu popularizēšanā, publicitātes nodrošināšanā.

Šī ir arī viena no aktuālajām Preiļu rajona partnerības tēmām reģionālās un starptautiskās sadarbības projektu izstrādes jomā.

Būtiskākais VRG uzdevums nākamajā plānošanas periodā inovāciju jomā, ir to aktīva veicināšana sabiedriskā labuma projektos, izmantojot visus minētos atbalsta instrumentus.

LEADER PROJEKTI AR IETEKMI TERITORIJAS ATPAZĪSTAMĪBAS, PIEVILCĪBAS VEICINĀŠANĀ

Tūrisms	Uzņēmējdarbības	15
	Sabiedriskie	1
Atpūta	Uzņēmējdarbības	4
	Sabiedriskie	1
Pakalpojumi	Uzņēmējdarbības	3
	Sabiedriskie	-
Izglītība	Uzņēmējdarbības	-
	Sabiedriskie	2
Kultūra	Uzņēmējdarbības	-
	Sabiedriskie	-
Ražošana	Uzņēmējdarbības	7
	Sabiedriskie	-
Sakrālais mantojums, kapsētas	Jebkurš no šiem projektiem vērtējams kā projekts ar ieguldījumu teritorijas pievilcības un atpazīstamības veidošanā	
Sociālie pakalpojumi	Uzņēmējdarbības	-
	Sabiedriskie	1
Sports	Uzņēmējdarbības	-
	Sabiedriskie	1
Teritorijas sakārtošana	Jebkurš no šiem projektiem vērtējams kā projekts ar ieguldījumu teritorijas pievilcības un atpazīstamības veidošanā	

ES aktuālās tendences stratēģijas īstenošanā

Viedo ciemu, digitalizācijas, zaļās transformācijas, augstas pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu, bioekonomikas un aprites ekonomikas, kā arī vietējo ražotāju un patērētāju sadarbības aktivitāšu veicināšanas aspekti 2014. – 2020. gada plānošanas periodā īstenotajos LEADER projektos.

Veicot īstenoto LEADER projektu datu bāzes analīzi, ir identificētas šādas ES jauno virzienu tendences īstenoto projektu rezultātos:

Tendence	Uzņēmējdarbības projekti	Sabiedriskā labuma projekti
Zaļais kurss, bioekonomika	1	3
Viedie ciemi	5	6
Pilsoniskā sabiedrība	2	14
Kopā	8	23

Kopumā virzība uz ES jaunajām tendencēm identificēta 31 projektā no īstenotajiem 153 LEADER programmas projektiem, kas sastāda 20, 26% no visiem iesniegtajiem projektiem, un, šai gadījumā, uzskatāmi lielākā daļa no tiem ir sabiedriskā labuma projekti, kuru darbībās norādīta virzība uz gan uz pilsoniskās sabiedrības, gan Viedo ciemu kustības, gan Zaļā kursa un aprites iniciatīvas ieviešanu teritorijā.

Pozitīvi vērtējams fakts, ka virzība uz Viedo ciemu kustību identificējama 5 uzņēmējdarbības projektos, un 2 uzņēmējdarbības projektos saskatāma pozitīva ietekme uz pilsoniskās sabiedrības attīstību, kas nav šī virziena projektu pamatmērķis.

Dati liecina par to, ka jaunās ES tendences Preiļu rajona partnerības teritorijas LEADER projektu iesniedzēju vidū tiek akceptētas, un īstenotie projekti tiešā vai pastarpinātā veidā ir radījuši pozitīvu ietekmi uz to ieviešanu.

RUNĀ MĒRĶA GRUPA!

Tai pašā laikā, organizējot fokusgrupas partnerības teritorijā, parādās izteikta atšķirība starp dažādu apdzīvoto vietu iedzīvotāju viedokļiem:

Esam plašs un kustīgs sadarbības tīkls(Galēni);

Izglītība, pilsoniskās sabiedrības aktivitātes visu laiku virmo gaisā(Galēni);

LEADER projektu galvenā ietekme – vides labiekārtošana, atpūta pie ūdeņiem, tūrisms, sakrālais mantojums, kapu labiekārtošana, tautastērpu iegāde(Līvāni);

Pasīva pilsoniskā sabiedrība. Cilvēki nepiedalās, neuzņemas atbildību(Līvāni);

Pastiprinātā kontrole, birokrātiskās procedūras, nomāc jebkuru aktivitāti(Līvāni);

Vai Zaļais publiskais iepirkums negraus vietējo ekonomiku?(Preiļi);

Tehnoloģijas kļuvušas daudz pieejamākas, tās vairāk lieto arī vecākā paaudze, digitalizācijas jomā ir būtisks paātrinājums (Vecvārkava);

Samazinās iedzīvotāju skaits, tai pašā laikā – pieaug pasivitāte. Pasākumu ir mazāk. Covid krīze attīstīja tehnoloģijas, taču sabiedrisko dzīvi ietekmēja negatīvi (Vecvārkava);

Cilvēki augstu vērtē savu laiku – to laiku, kuru viņi ir gatavi ziedot citiem, sabiedriskajam darbam (Vecvārkava);

Esam kļuvuši sakoptāki, taču neaktīvāki (Pelēči);

Pieaug izpratne par pašvaldības darbu (Līvānu novada pašvaldība);

Iedzīvotāji regulāri ziņo par to, kas nav izdarīts (Līvānu novada pašvaldība);

Esam kļuvuši bagātāki un sakoptāki (Preiļu novada pašvaldība);

Uzlabojies aprikojums kultūrai – skatuve, gaismas, u.c. (Preiļu novada pašvaldība);

Pieaugoša attieksme pret biznesu kā dzīvesveidu, nevis tikai peļņas avotu (Preiļu novada pašvaldība);

Cilvēku inertums, mazs aktīvo cilvēku īpatsvars (Līvānu novada pašvaldība);

Jaunieši. Grūti iesaistīt, populārākā atruna – nav interesanti (Līvānu novada pašvaldība);

Pieaugoša birokrātija (Līvānu novada pašvaldība);

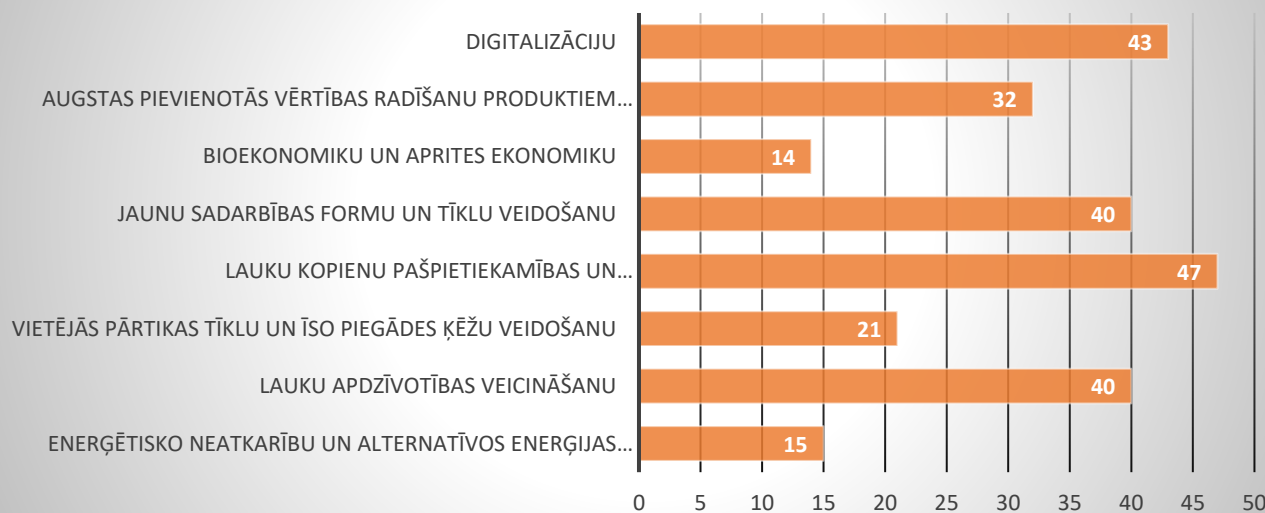
Komunikācijas telpa. Cilvēku zemais izpratnes līmenis par vienkāršiem procesiem. Nezināšana rada agresiju (Preiļu novada pašvaldība);

Sarūkošais iedzīvotāju skaits. Ir divi risinājumi – reemigrācija vai citu kultūru pieņemšana (Preiļu novada pašvaldība);

Aktīvo cilvēku novecošanās (Preiļu novada pašvaldība);

Aktīvo projektu iesniedzēju kapacitāte – no pacēluma līdz izdegšanai (Preiļu novada pašvaldība).

Aktuālās ES valdošās tendences: lūdzu, atzīmējiet ES lauku politikas jomas, kuru īstenošanu veicinājusi LEADER pieejas īstenošana teritorijā!

Salīdzinot projektu datus ar fokusgrupu intervijās saņemtajiem viedokļiem, ir redzams, ka jauno ES vēsmu, inovatīvo risinājumu klātesamība partnerības teritorijā netiek adekvāti novērtēta, lielas sabiedrības daļas skatījumā, tās nav identificējamas pietiekami uzskatāmi.

Papildus šim aspektam, uzmanība vēršama uz sabiedrības paustajām bažām – iedzīvotāju skaita sarukums, aktīvo cilvēku novecošanās, pasivitātes pieaugums.

Šī situācija lielā mērā ir COVID 19 krīzes seku radīta, ko atzīst arī fokusgrupu dalībnieki: „Esam kļuvuši sakoptāki, taču neaktīvāki.” Secīgi, šim aspektam ir pievēršama papildus uzmanība nākamajā plānošanas periodā.

Savukārt, kā pozitīvais COVID19 krīzes efekts objektīvi tiek norādīta strauja digitalizācija: „Covid krīze attīstīja tehnoloģijas, taču sabiedrisko dzīvi ietekmēja negatīvi. Tehnoloģijas kļuvušas daudz pieejamākas, tās vairāk lieto arī vecākā paaudze, digitalizācijas jomā ir būtisks paātrinājums”.

Viedie ciemi.

Ņemot vērā to, ka Viedo ciemu kustība ir viens no kompleksākajiem lauku teritoriju attīstības instrumentiem, kam nākamajā plānošanas periodā būs pieejams atbalsts arī LEADER programmas ietvaros, papildus uzmanība tika pievērsta šīs kustības stadijai Preiļu rajona partnerības teritorijā.

Latvijas mērogā konkurss par atpazīstamības zīmes „Viedais ciems” saņemšanu, kas tika īstenots projekta „Smart Villages LEADER Network” ietvaros, sadarbojoties biedrībām „Pierīgas partnerība”, „Zied zeme”, „Jūras zeme” un Latvijas Lauku forums, pirmo reizi norisinājās 2021. gadā.

2021.gada konkursā tika saņemti 38 pieteikumi, no kuriem 12 kopienām žūrija lēma piešķirt “Viedā Ciema” atpazīstamības zīmi. 21 kopienai tika piešķirta atzinība „Ceļā uz Viedo ciemu”. Pieci ciemi, saņemot ceļa vārdus viedā ciema idejas attīstībai, saņēma pateicību par dalību konkursā atpazīstamības zīmei “Viedais Ciems”.

2022.gada konkursā tika saņemts 21 pieteikums, no kuriem „Viedā ciema” atpazīstamības zīme tika piešķirta 6 ciemiem. Vēl seši ciemi apliecināja spēcīgu pieteikumu un pirmos panākumus viedā ciema veidošanā, iegūstot atzinību “Ceļā uz Viedo ciemu”. Deviņas kopienas saņēma pateicību par dalību konkursā.

No Preiļu rajona partnerības teritorijas 2022. Gada konkursā pieteikumus iesniedza trīs kopienas - Pelēči, Hand Made Latgola un Liču Moskvino ciemi, kas liecina, ka Viedo ciemu kustība teritorijā ir atpazīstama.

Turklāt, Liču – Moskvina ciems konkursā saņēma atzinību „Ceļā uz Viedo ciemu”. Apvienības HandMade Latgola un Pelēču kopienas pieteikumi tika novērtēti ar pateicību par dalību konkursā.

Tai pašā laikā, fokusgrupu aptaujās 8 no 10 fokusgrupām tika norādīts, ka par Viedo ciemu kustību trūkst informācijas. Arī fokusgrupās, kas norisinājās Līvānos un Pelēčos, no kuriem konkursam jau ir iesniegti pieteikumi, vairums grupas dalībnieku norādīja uz to, ka par šo kustību nav īstas izpratnes.

RUNĀ MĒRĶA GRUPA!

Pašvaldību fokusgrupās attiecībā uz Viedo ciemu kustību tika sniegti šādi komentāri:

Līvānos: Trūkst pozitīvu piemēru, kas reāli darbojas. Jāorganizē pieredzes apmaiņas braucieni uz Viedajiem ciemiem, jāsaprot, kāds no tā ir tiešais ieguvums.

Preiļos: Viedo ciemu iniciatīva raksturota kā virspusīga un neskaidra, tā tiek interpretēta kā jauns jēdziens tikai projektu pieteikumu aprakstos. Pašvaldības fokusgrupā netiek saskatīta Viedo ciemu kustības atdeve teritorijas attīstībai.

Balstoties esošās situācijas analizē, Viedo ciemu kustības aktivizēšanai Preiļu rajona partnerības teritorijā, ieteicamās darbības ir šādas:

Palielināt informācijas apjomu par Viedo ciemu kustību, izmantojot **konkrētus piemērus**, kas teritorijas iedzīvotājiem un pašvaldību pārstāvjiem būtu nepārprotami uztverami;

Informācijas pasniegumā akcentēt Viedo ciemu kustības **tiešos ieguvumus**:

- kopienas iedzīvotājiem;
- pašvaldībām.

Ieguvumu piemēri kopienām:

- Vietas atpazīstamība. Un atpazīstamai vietai ir lielāks potenciāls jebkāda atbalsta saņemšanā;
- Iedzīvotāju pašapziņas paaugstināšanās – mēs dzīvojam nevis vienkārši Pelēcos, bet gan Pelēču Viedajā ciemā;
- Pieaug potenciāls reemigrantu un jaunienācēju piesaistei, šai sabiedrības grupai vietas prestižs un tās attīstības potenciāls ir svarīga komponente;
- Kopienas saliedēšanās kopējam mērķim;
- Pamats jauniešu iesaistei, jo jēdziens ir mūsdienīgs, tas saistīts ar moderno tehnoloģiju pielietojumu;
- Pamats uzņēmēju iesaistei, kuru darbību veicinošs faktors ir vietas atpazīstamība;
- Vajadzībās pamatotas attīstības idejas, kas palielina jebkura projekta finansēšanas iespējas;
- Izstrādāts ciemata attīstības plāns, kas izmantojams operatīvu un jēgpilnu ierosinājumu iesniegšanai pašvaldībai;
- Paplašinās komunikācijas platforma, pieaug sadarbības partneru loks;
- Būtiski paplašinās informācijas aprites loks, pieejamība jaunām idejām, jauniem atbalsta veidiem.

Ieguvumu piemēri pašvaldībām:

- Pieaug teritorijas prestižs, pašvaldības iespējas pozicionēties kā mūdienīgai dzīves videi;

- Pamatojums vietējās vajadzībās balstītu investīciju projektu izstrādei, īpaši akcentējot modernās tehnoloģijas, digitalizāciju, ekotehnoloģijas;
- Veidojas jēgpilnāka komunikācija ar vietējām kopienām, kas īpaši būtiska no centra attālinātāko ciematu kontekstā. Viedā ciema iedzīvotāji ir jau forumulējuši savas vajadzības un attīstības mērķus, līdz ar to, dialogs ar pašvaldību formējas saturīgāks, pamatotās vajadzībās balstīts;
- Viedo ciemu plāni un ierosinājumi kā investīciju projektu ideju datu bāze;
- Izglītotāka pilsoniskā sabiedrība, kas atvieglo komunikāciju;
- Viedā ciema kopienas – ideju un atbalsta resursu teritorijas attīstības jautājumos.

Ieteikumi Viedo ciemu kustības aktivizēšanai:

- Organizēt pieredzes apmaiņas braucienus uz jau esošajiem Viedajiem ciemiem Latvijā un ārvalstīs;
- Sniegt konsultatīvo atbalstu Viedo ciemu pieteikumu sagatavotājiem, akcentējot tieši Preiļu rajona partnerības teritorijas specifiku, iedzīvotāju vajadzības, kas iekļaujamās Viedo ciemu pieteikumā;
- Izvirzīt Viedo ciemu kustības aktivizēšanu kā vienu no starpreģionālās un starptautiskās sadarbības projektu tēmām.

Viens no būtiskākajiem atbalsta instrumentiem, ko iespējams sniegt ar VRG rīcībā esošajiem resursiem, ir specifisku kritēriju iestrāde LEADER projektu vērtēšanas sistēmā VRG līmenī.

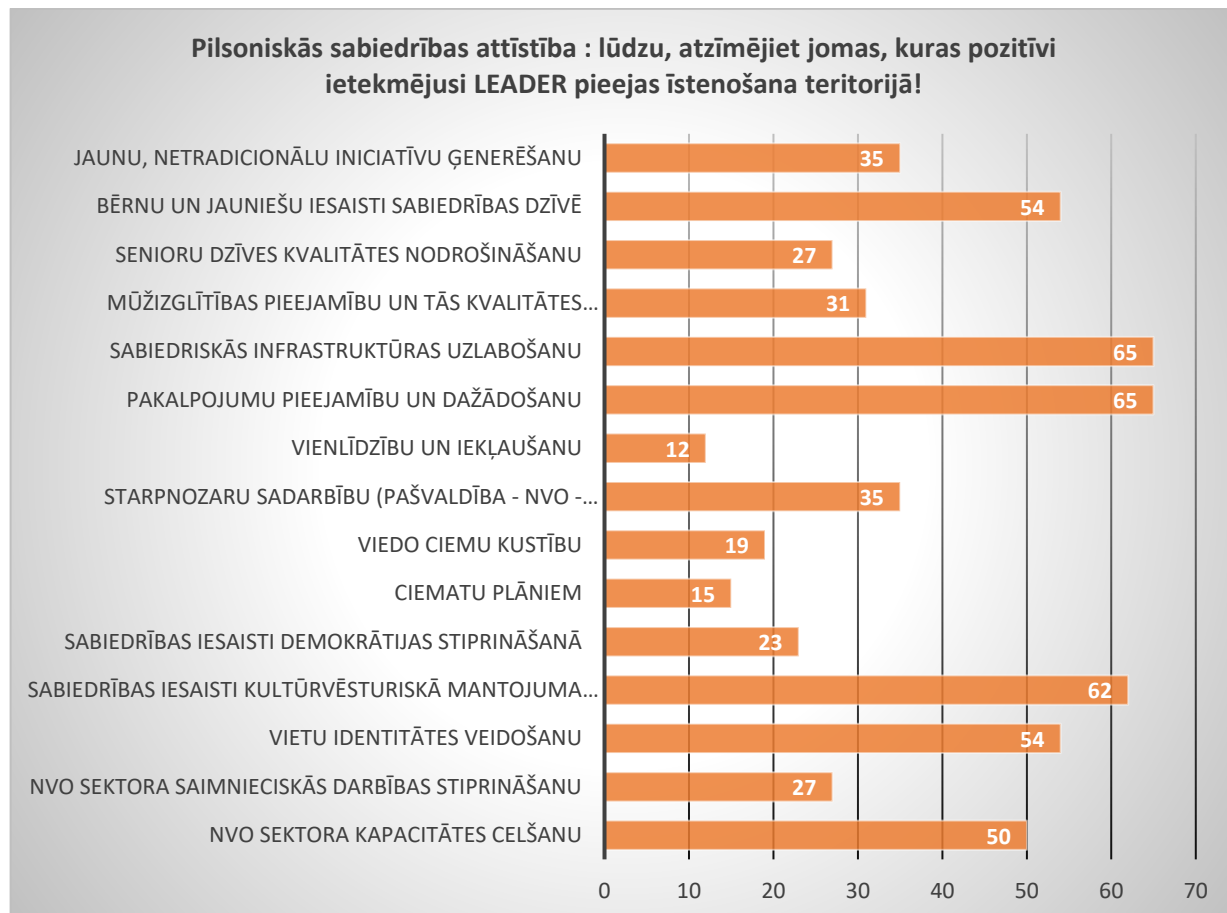
Piemēri Viedo ciemu kustību atbalstošiem projektu vērtēšanas kritērijiem, ja projekta iesniedzējs ir NVO vai uzņēmējs:

- Projekts tiek īstenots teritorijā, kas saņēmusi Viedā ciema statusu vai atzinību „Ceļā uz Viedo ciemu”, tā iecere ir ir izstrādāta saskaņā ar Viedā ciema plānu;
- Projekta iecere veicina tā īstenošanas teritorijas virzību uz Viedā ciema statusa iegūšanu;
- Projekts sniegs būtisku ieguldījumu Viedā ciema plāna īstenošanā.

Piemēri Viedo ciemu kustību atbalstošiem projektu vērtēšanas kritērijiem, ja projekta iesniedzējs ir pašvaldība:

- Projekts tiek īstenots teritorijā, kas saņēmusi Viedā ciema statusu vai atzinību „Ceļā uz Viedo ciemu”, tā iecere ir saskaņota ar vietējo kopienas;
- Projekts veicina Viedā ciema izveidošanos tā īstenošanas teritorijā;
- Projekts sniegs būtisku ieguldījumu Viedā ciema plāna īstenošanā.

! Pielāgojot šos vai līdzvērtīgus kritērijus projektu vērtējumos, pievēršama uzmanība to īpatsvaram attiecīgā uz projekta kopvērtējumu, lai novērstu nekvalitatīvu projektu prioritāru atbalstu, pamatojoties tikai uz teritorijas statusu. Kā arī, lai kritiski nesamazinātu attīstības iespējas teritorijām, kurām šī statusa vēl nav, vai arī to iegūt nav iespējams. Minētajiem kritērijiem ir tikai stimulējošs, nevis atbalstu garantējošs raksturs!

Jaunatnes tēma nākamā perioda SVVA stratēģijā

Izstrādājot SVVA stratēģiju nākamajam periodam, būtiska tēma ir jauniešu iesaiste LEADER programmas aktivitātēs, īpaši akcentējot to, ka šai tēmai būs pieejams speciāls atbalsts ar vienkāršoto izmaksu nosacījumiem.

Nēmot vērā fokusgrupu dalībnieku viedokļu apkopojumu, kā arī intervijas ar Preiļu rajona partnerības administrāciju, ieteicams:

- Jauniešiem adresētajos sabiedriskā labuma projektos akcentēt teritorijas pievilcības palielināšanas tēmu, izmantojot moderās tehnoloģijas. Tā, piemēram, fokusgrupās minēto nepieciešamību pēc sociālo tīklu kampaņām „Laukos dzīvot ir labi!” izveidē prioritāri iesaistāmi tieši jaunieši;
- Izstrādājot jauniešiem adresēto rīcību aprakstus, izmantot atraktīvus, pievilcīgus aprakstus, saukļus, piemēram: „Pārceļ Sutrus(Vecvārkavu, Pelēcus, Rudzātus, utt.) virtuālajā vidē!”, utt;

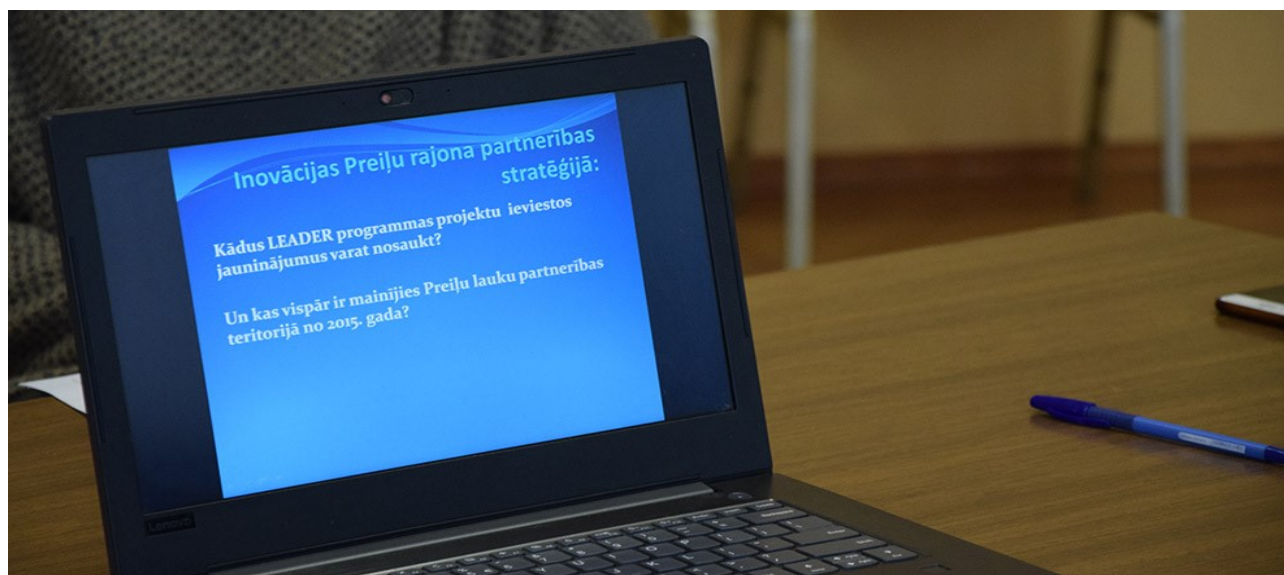
- Akcentēt starppaudžu sadarbības tēmas, lai veicinātu inovācijas un atraktivitāti kultūrvēsturiskā mantojuma apzināšanas un saglabāšanas jomās;
- Apsvērt tēmu „Jaunietis - skolotājs vidējai un vecākajai paaudzei”, piešķirot citu nozīmi starppaudžu sadarbības aktivitātēm;
- Jaunajiem uzņēmējiem adresētajos rīcību mērķos un aprakstos ieteicams fokusēties uz individuālo uzņēmējdarbību, veidiem, kas neprasa papildus darbaspēka piesaisti.

Galvenie teritorijas attīstības izaicinājumi – risinājumu iespējas ar LEADER instrumentiem

Problēma	LEADER programmas prognozējamās ietekmes apjoms	Ieteicamie risinājumi, izmantojot LEADER programmas instrumentus
Iedzīvotāju skaita samazināšanās	Minimāls	Atbalsta instrumenti jaunatnes aktivizēšanai; Akcentēts atbalsts jaunažiem uzņēmējiem; Kvalitatīva dzīves vide ģimenēm ar bērniem, jauniešiem; Teritorijas pievilcības palielināšana.
Iedzīvotāju novecošanās	Minimāls	Pakalpojumu pieejamība senioriem; Mūžizglītības pieejamība visu vecumu iedzīvotājiem; Atbalsta pasākumi senioru nodarbinātībai; Pievilcīga dzīves vide visu vecumu iedzīvotājiem.
Darbaspēka trūkums	Neliels	Atbalsts individuālajai nodarbinātībai, mājražošanai; Atbalsts uzņēmējdarbībai ar zemu darbaspēka ietilpību; Atbalsts un motivācija strādājošo pārkvalifikācijai, uzņēmējspēju attīstības pasākumi visu vecumu grupu iedzīvotājiem; Reemigrāciju veicinošas vides un saliedētas sabiedrības veidošana.
Energoresursu sadārdzinājuma krīze	Neliels	Atbalsts ekotehnoloģijām, ES Zaļā kursa pasākumiem; Atbalsts energoefektivitātes palielināšanas pasākumiem gan sabiedriskajā, gan uzņēmējdarbības sektorā; Informatīvie un izglītojošie pasākumi ES Zaļā kursa jautājumos, vietējo resursu izmantošanā.
Kvalificētu, labi atalgotu darbavietu trūkums	Vidējs	Atbalsts individuālajai nodarbinātībai, mājražošanai; Atbalsts un motivācija strādājošo pārkvalifikācijai, uzņēmējspēju attīstības pasākumi visu vecumu grupu iedzīvotājiem; Atbalsts attālināto darbavietu, kopstrādes telpu izveidei; Reemigrāciju veicinošas vides un saliedētas sabiedrības veidošana; Teritorijas mārketinga, pozicionējot to kā pievilcīgu vidi investīcijām, uzņēmējdarbībai ar augstu pievienoto vērtību.
Sabiedrības pilsoniskās aktivitātes samazināšanās	Būtisks	Inovātīvu sabiedriskā sektora projektu attīstība; Informatīvi un izglītojoši pasākumi, kas pamato aktīvas pilsoniskās sabiedrības lomu teritorijas attīstībā; Palielināts akcents tieši NVO sektora aktivitātēm.

Tūrisma pakalpojumu vienveidība, kvalitātes samazināšanās	Būtisks	Tūrisma sadarbības tīklu veidošana; Atsevišķas, tūrisma projektu atbalstam adresētas, rīcības izveide nākamā perioda SVVA stratēģijā; Iesaiste starptautiskās un starpreģionālās sadarbības projektos, kas saistīti ar oriģinālu tūrisma produktu, sadarbības tīklu izveidi; Apmācības un informatīvā atbalsta nodrošinājums tūrisma uzņēmējiem.
Inovāciju trūkums sabiedriskajā sektorā	Būtisks	Akcentēts atbalsts inovatīviem sabiedriskā sektora projektiem; Jaunā perioda SVVA stratēģijā iestrādāta kaidra inovāciju definīcija un izpratne; Izglītojoši un informatīvi pasākumi par inovāciju praktisko nozīmi sabiedriskajam, uzņēmējdarbības un pašvaldību sektoram.
Teritorijas relatīvi konservatīvais raksturs, jauno ES virzienu lēna ieviešana praksē	Būtisks	Palielināta inovāciju loma sabiedriskajā sektorā, inovāciju integrācija tradicionālās kultūras vērtību saglabāšanā un interpretācijā; Informācijas apjoma par ES jaunajām tendencēm palielināšana teritorijā, pielāgojot to teritorijas specifikai un mērķa grupu uztverei; Starptautiskās un starpreģionālās sadarbības projektu izstrāde, koncentrējoties uz jaunajiem ES virzieniem, pieredzes apmaiņas pasākumu organizācija, praktisko piemēru demonstrācija.

Migrācija un demogrāfija

Iedzīvotāji VRG teritorijā¹

Iedzīvotāju skaita izmaiņas VRG teritorijā	
Iedzīvotāju skaits VRG darbības teritorijā (t.sk. no Aglonas novada uzskaitīti tikai Aglonas pagasta iedzīvotāji)	Uz 01.01.2015. - 33489
Iedzīvotāju skaits VRG darbības teritorijā (Preiļu un Līvānu novadā)	Uz 01.01.2022. - 32169
Līvānu novads	10479
Līvāni	6935
Preiļu novads	8729
Preiļi	6026
Jaundzimušie VRG teritorijā	
Jaundzimušo skaits VRG darbības teritorijā (t.sk. no Aglonas novada uzskaitīti tikai Aglonas pagasta iedzīvotāji)	2014.gadā - 304
Jaundzimušo skaits VRG darbības teritorijā (Preiļu un Līvānu novadā)	2021.gadā - 244

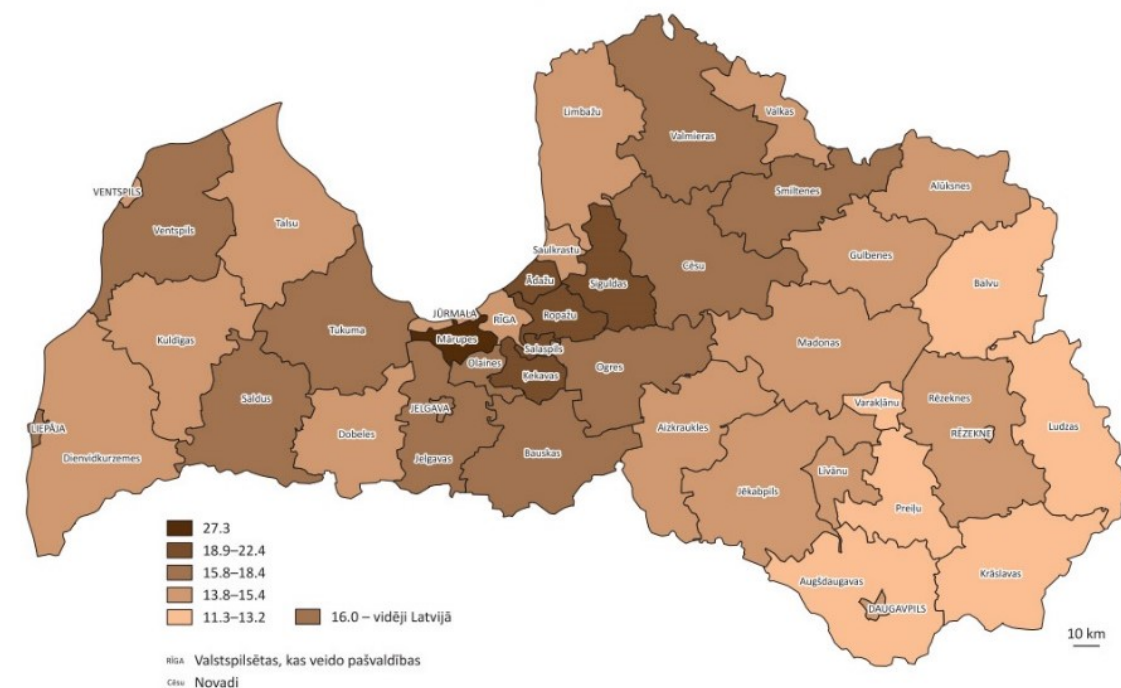
Iedzīvotāju starptautiskā ilgtermiņa migrācija VRG darbības teritorijā (Preiļu un Līvānu novadā)	
	2021.gadā
Iebrauca Latvijā	Līvānu novadā - 32
	Preiļu novadā - 32
Izbrauca no Latvijas	Līvānu novadā - 70
	Preiļu novadā - 39

Iedzīvotāju skaits pēc dzimuma pa galvenajām vecuma grupām VRG darbības teritorijā (Preiļu un Līvānu novadā)		
	2022.gads	
	Līvānu novads	Preiļu novads
Vīrieši	4823	3949
Līdz darbspējas vecumam	765	619

¹ Oficiālie Centrālās Statistikas pārvaldes dati <https://stat.gov.lv/>

Darbspējas vecumā	3176	2655
Virs darbspējas vecuma	882	675
Sievietes	5656	4780
Līdz darbspējas vecumam	717	601
Darbspējas vecumā	3192	2752
Virs darbspējas vecuma	1747	1427
	Līvāni	Preiļi
Virieši	3061	2570
Līdz darbspējas vecumam	536	432
Darbspējas vecumā	1951	1700
Virs darbspējas vecuma	574	438
Sievietes	3874	3456
Līdz darbspējas vecumam	479	412
Darbspējas vecumā	2167	2013
Virs darbspējas vecuma	1228	1031

**Bērnu (0–14 gadi) īpatsvars iedzīvotāju kopskaitā valstspilsētās un novados
2022. gada sākumā
(procentos)**

Oficiālās statistikas portāls [IRD041].

Attēls no CSP 2022 Informatīvā apskata, 22-005-000

Bezdarba dinamika VRG teritorijā²

Bezdarba līmenis % no darbības vecuma iedzīvotāju		
Teritorija	2014.gada decembris	2022.gada septembris
Vidēji VRG teritorijā	15.5%	
Līvānu novadā		7.7%
Preiļu novadā		7.3%
Vidēji VRG teritorijā		7.5%

Iedzīvotāju vecumā no 16 gadiem labsajūtas atsevišķu dimensiju raksturojums

		2013	2021
Latgales reģions	Vispārēja apmierinātība ar dzīvi	6.3	6.4
	Apmierinātība ar finansiālo situāciju	4.6	...
	Apmierinātība ar mājokļa apkārtējās vides kvalitāti	7.0	...
	Apmierinātība ar atpūtas un zaļajām zonām	7.2	...

Attēls no CSP 2020.gada publikācijas "Pašsajūta reģionos"

² Nodarbinātības Valsts aģentūras dati, <https://www.nva.gov.lv>

RUNĀ MĒRĶA GRUPA!

Fokusgrupās izteiktie viedokļi demogrāfijas kontekstā:

- Sabiedrības novecošanās, nav jaunatnes;
- Rudzātos atgriežas jaunas ģimenes, jaunieši, Covid krīze to ir sekmējusi;
- Rudzātos nav brīvu dzīvokļu, un tie ir dārgāki, nekā Līvānos!
- Brīvu dzīvokļu nav, īpašumu nopirkt ir faktiski neiespējami;
- Nejūt, ka jaunās ģimenes atgrieztos, tāpat nejūt, ka saimniecības pārņemtu jaunie saimnieki;
- Vēl ir diezgan daudz jauniešu, kas veido ģimenes;
- Aktīvi jaunienācēji;
- Aglona – vieta, kur dzīvo visu paaudžu cilvēki;
- Labvēlīga vieta jaunajām ģimenēm;
- Vairāk tiek domāts par zaļo dzīvesveidu;
- Jauni uzņēmumi;
- Ir iespējas bērnu interešu izglītībai.

100% visās fokusgrupās kā viena no prioritārajām problēmām ir norādīta iedzīvotāju skaita samazināšanās.

Iedzīvotāju ierosinājumi nākamā perioda stratēģijai

RUNĀ MĒRĶA GRUPA!

Kādus teritorijas izaicinājumus būtu nepieciešams risināt ar nākamā perioda LEADER SVVA stratēģijas palīdzību? Lūdzu, sniedziet ierosinājumus vai īsi aprakstiet sasāpējušu teritorijas problēmu!

Piemērota darbaspēka pieejamība; Iedzīvotāju skaits, lauku teritoriju vienlīdzīga attīstība
Dažādi vides risinājumi iedzīvotāju atpūtai- pie ūdens, pārgājienu, pastaigu, vides objektu, parku, interaktīvu vides risinājumu iespēju paplašināšana
Ražošanas veicināšanu; Radīt sabiedrībai patīkamus apstākļus dzīvot novadā
Manuprāt, aktuāls jautājums ir jau izveidoto sabiedrisko infrastruktūras objektu, kā arī iegādāto pamatlīdzekļu un inventāra apsaimniekošana
Atbalstīt esošos; Saules paneļu uzstādīšana uzņēmumam
Pilsonisko aktivitāti, viedo ciemu kustības attīstību Preiļu novadā, tūrisma un tūrisma infrastruktūras uzlabošanu un dažādošanu, jauniešu iesaisti pilsoniskas sabiedrības uzturēšanā.
Pamesto muižu sakārtošanu, graustu novākšanu, ceļu tīkla sakārtošanu
Mobilitāte, kvalificētu darba vietu trūkums, naktsmītņu nepietiekamība, jaunas/inovatīvas idejas
Saules un vēja enerģijas ieguve, atbalsts uzņēmējiem, atbalsts publiskās infrastruktūras pilnveidošanai
Problēma, izaicinājums - cilvēku skaita samazināšanās laukos
Lauku ceļi, lai jaunajam uzņēmējam būtu iespēja savu uzņēmējdarbību veikt lauku teritorijā.
Iedzīvotāju skaits; Vairāk uzņēmēju projektu
Gribētos, lai neuzliktu ierobežojumus, ka var iesniegt tikai vienu projektu. Kā arī citus ierobežojumus, kā piemēram, obligāti jābūt radītām jaunām darba vietām. Iekārtas tiek pirktas, lai mazinātu cilvēku darbu. Līdz ar to aizstāt cilvēku. Var kritērijos iekļaut, nesamazināt darbinieku skaitu
Darbaspēka trūkums, produktivitātes paaugstināšana
Bērnu izglītība, pulciņi! Ražošana. Piesaisti laukiem
Apkure, atjaunojamie resursi; Nepazaudēt savu identitāti šī brīža globālo notikumu virpulī
Jauno uzņēmēju atbalsts
Sadzīvei nepieciešamo pakalpojumu tīkla paplašināšana (elektriķis, galdnieks, santehniķis, veļas mazgātuve, teritorijas sakārtošana, malkas skaldīšana u.c.)
Būtu nepieciešams projektu konsultants rakstīšanas procesā. Lai projektus var iesniegt iniciatīvas grupas.
Kopumā veicināt cilvēku atgriešanos laukos un aktīvu sabiedrību
Sabiedrības kopējo aktivizēšanu, iedrošināšanu
Attīstot lauku tūrismu, tas radītu jaunas darba vietas, piesaistītu jaunus uzņēmējus
Brīvā laika pavadīšanas iespējas; Attīstīt tūrismu, sporta aktivitātes
Izcelt lauku teritorijas!
Ir vairāk publiski jāinformē iedzīvotāji par projektu labumu un realizācijas procesiem
Vide; Ēku saglabāšana, ielu apgaismojums

Pielikumi

1. Anketu kopsavilkums – diagrammas
2. Projektu statistika – diagrammas
3. Fokusgrupas VRG teritorijas pagastos – kopsavilkums
4. Fokusgrupas VRG teritorijas pagastos, pašvaldībās un padomē: inovācijas un tradicionālais dzīvesveids - kopsavilkums